

Dansk udgave

Retsforskrifter

59. årgang

9. juni 2016

Indhold

II Ikke-lovgivningsmæssige retsakter

FORORDNINGER

- ★ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2016/895 af 8. juni 2016 om ændring af forordning (EF) nr. 1290/2008 for så vidt angår navnet på indehaveren af godkendelsen af et præparat af *Lactobacillus rhamnosus* (CNCM-I-3698) og *Lactobacillus farciminis* (CNCM-I-3699) ⁽¹⁾ 1
- ★ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2016/896 af 8. juni 2016 om godkendelse af jernnatriumtartrater som fodertilsætningsstof til alle dyrearter ⁽¹⁾ 3
- ★ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2016/897 af 8. juni 2016 om godkendelse af et præparat af *Bacillus subtilis* (C-3102) (DSM 15544) som fodertilsætningsstof til æglæggende høner og prydfisk (indehaver af godkendelsen er Asahi Calpis Wellness Co. Ltd.) og om ændring af s forordning (EF) nr. 1444/2006, (EU) nr. 333/2010 og (EU) nr. 184/2011 for så vidt angår indehaveren af tilladelsen ⁽¹⁾ 7
- ★ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2016/898 af 8. juni 2016 om godkendelse af et præparat af *Bacillus licheniformis* (ATCC 53757) og dets protease (EC 3.4.21.19) som tilsætningsstof til foder til slagtekyllinger, hønniker og mindre udbredte fjerkræarter bestemt til slagtning og opdrættet til æglægning samt prydfugle (indehaver af godkendelsen er Novus Europa S.A./N.V.) ⁽¹⁾ 11
- ★ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2016/899 af 8. juni 2016 om godkendelse af en 6-ftyase produceret af *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) som fodertilsætningsstof til alle fjerkræarter og alle svinearter (undtagen pattegrise) (indehaver af godkendelsen er Danisco (UK) Ltd) ⁽¹⁾ 15
- ★ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2016/900 af 8. juni 2016 om godkendelse af benzoesyre som fodertilsætningsstof til søer (indehaver af godkendelsen er DSM Nutritional Product Sp. z o. o.) ⁽¹⁾ 18
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2016/901 af 8. juni 2016 om faste importværdier med henblik på fastsættelse af indgangsprisen for visse frugter og grøntsager 21

⁽¹⁾ EØS-relevant tekst

AFGØRELSER

- ★ Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2016/902 af 30. maj 2016 om fastlæggelse af konklusionerne om den bedste tilgængelige teknik (BAT-konklusioner) i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/75/EU i forbindelse med spildevands- og luftrensning og styringssystemer i den kemiske sektor (meddelt under nummer C(2016) 3127)⁽¹⁾ 23
 - ★ Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2016/903 af 8. juni 2016 om et hestedækken, der er imprægneret med permethrin med det formål at bekæmpe generende insekter omkring hesten, jf. artikel 3, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 528/2012⁽¹⁾ 43
 - ★ Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2016/904 af 8. juni 2016 om propan-2-olholdige produkter til hånddesinfektion, jf. artikel 3, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 528/2012⁽¹⁾ 45
-

III Andre retsakter

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE SAMARBEJDSOMRÅDE

- ★ EFTA-Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 110/15/KOL af 8. april 2015 om uforeneligheden af den yderligere støtte på 16 mio. NOK fra Innovasjon Norge til Finnfjord AS (Norge) [2016/905] 47
- ★ EFTA-Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 357/15/KOL af 23. september 2015 om afslutning af den formelle undersøgelsesprocedure vedrørende statsstøtte til Sandefjord Fotball AS (Norge) [2016/906] 59

⁽¹⁾ EØS-relevant tekst

II

(Ikke-lovgivningsmæssige retsakter)

FORORDNINGER

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESFORORDNING (EU) 2016/895

af 8. juni 2016

om ændring af forordning (EF) nr. 1290/2008 for så vidt angår navnet på indehaveren af godkendelsen af et præparat af *Lactobacillus rhamnosus* (CNCM-I-3698) og *Lactobacillus farciminis* (CNCM-I-3699)

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om fodertilsætningsstoffer ⁽¹⁾, særlig artikel 13, stk. 3, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Danisco (UK) Ltd. har indgivet en ansøgning i henhold til artikel 13, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1831/2003 med forslag til ændring af navnet på indehaveren af godkendelsen for så vidt angår Kommissionens forordning (EF) nr. 1290/2008 ⁽²⁾ om godkendelse af et præparat af *Lactobacillus rhamnosus* (CNCM-I-3698) og *Lactobacillus farciminis* (CNCM-I-3699).
- (2) Ansøgeren hævder, at Danisco (UK) Ltd. har overdraget markedsføringsrettighederne for præparatet af *Lactobacillus rhamnosus* (CNCM-I-3698) og *Lactobacillus farciminis* (CNCM-I-3699) til STI Biotechnologie med virkning fra den 12. november 2015.
- (3) De foreslåede ændringer af godkendelsesbetingelserne er af rent administrativ art og indebærer ikke en ny vurdering af det pågældende tilsætningsstof. Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet er blevet underrettet om ansøgningen.
- (4) For at fodertilsætningsstoffet skal kunne markedsføres under betegnelsen STI Biotechnologie, er det nødvendigt at ændre godkendelsesbetingelserne.
- (5) Forordning (EF) nr. 1290/2008 bør derfor ændres.
- (6) Da der ikke er nogen sikkerhedshensyn, som kræver øjeblikkelig anvendelse af den ændring, som ved nærværende forordning foretages i forordning (EF) nr. 1290/2008, bør der indrømmes en overgangsperiode, hvorunder eksisterende lagre af tilsætningsstoffet og af forblandinger og foderblandinger indeholdende tilsætningsstoffet kan opbruges.

⁽¹⁾ EUT L 268 af 18.10.2003, s. 29.

⁽²⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 1290/2008 af 18. december 2008 om godkendelse af et præparat af *Lactobacillus rhamnosus* (CNCM-I-3698) og *Lactobacillus farciminis* (CNCM-I-3699) som fodertilsætningsstof (EUT L 340 af 19.12.2008, s. 20).

- (7) Foranstaltningerne i denne forordning er i overensstemmelse med udtalelse fra Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder —

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

I bilaget til forordning (EF) nr. 1290/2008, anden kolonne, ændres »Danisco (UK) Ltd.« til »STI Biotechnologie«.

Artikel 2

Eksisterende lagre af tilsætningsstoffet og af forblandinger og foderblandinger indeholdende tilsætningsstoffet, som er i overensstemmelse med de bestemmelser, der var gældende før denne forordnings ikrafttrædelse, kan fortsat markedsføres og anvendes, indtil de er opbrugt.

Artikel 3

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 8. juni 2016.

På Kommissionens vegne

Jean-Claude JUNKER

Formand

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESFORORDNING (EU) 2016/896
af 8. juni 2016
om godkendelse af jernnatriumtartrater som fodertilsætningsstof til alle dyrearter
(EØS-relevant tekst)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om fodertilsætningsstoffer ⁽¹⁾, særlig artikel 9, stk. 2, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Forordning (EF) nr. 1831/2003 indeholder bestemmelser om godkendelse af fodertilsætningsstoffer og om grundlaget og procedurerne for meddelelse af sådanne godkendelser.
- (2) Der er i overensstemmelse med artikel 7 i forordning (EF) nr. 1831/2003 indgivet en ansøgning om godkendelse af jernnatriumtartrater. Ansøgningen var vedlagt de oplysninger og dokumenter, der kræves i henhold til artikel 7, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1831/2003.
- (3) Ansøgningen vedrører godkendelse i tilsætningsstofkategorien »teknologiske tilsætningsstoffer« af jernnatriumtartrater som fodertilsætningsstof til alle dyrearter.
- (4) Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (i det følgende benævnt »autoriteten«) konkluderede i sin udtalelse af 30. april 2015 ⁽²⁾, at det pågældende præparat under de foreslåede anvendelsesbetingelser ikke har skadelige virkninger på dyrs eller menneskers sundhed eller på miljøet. Autoriteten konkluderede også, at præparatet potentielt kan være effektivt som et antiklumpningsmiddel i salt. Autoriteten vurderer ikke, at der er behov for særlige krav om overvågning efter markedsføringen. Autoriteten har også gennemgået den rapport om metoderne til analyse af fodertilsætningsstoffet i foder, der blev forelagt af det ved forordning (EF) nr. 1831/2003 oprettede referencelaboratorium.
- (5) Vurderingen af jernnatriumtartrater viser, at betingelserne for godkendelse, jf. artikel 5 i forordning (EF) nr. 1831/2003, er opfyldt. Anvendelsen af dette præparat bør derfor godkendes som anført i bilaget til nærværende forordning.
- (6) Foranstaltningerne i denne forordning er i overensstemmelse med udtalelse fra Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder —

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

Det i bilaget opførte præparat, der tilhører tilsætningsstofkategorien »teknologiske tilsætningsstoffer« og den funktionelle gruppe »antiklumpningsmidler«, tillades anvendt som fodertilsætningsstof på de betingelser, der er fastsat i bilaget.

Artikel 2

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

⁽¹⁾ EUT L 268 af 18.10.2003, s. 29.

⁽²⁾ EFSA Journal 2015; 13(5):4114.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 8. juni 2016.

På Kommissionens vegne

Jean-Claude JUNKER

Formand

Tilsætningsstoffets identifikationsnummer	Tilsætningsstof	Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse og analysemetoder	Dyreart eller -kategori	Maksimumsalder	Minimumsindhold	Maksimumsindhold	Andre bestemmelser	Godkendelse gyldig til
					mg aktivstof/kg NaCl			

Teknologiske tilsætningsstoffer: antiklumpningsmidler

1i534	Jernnatriumtartrater	<i>Tilsætningsstoffets sammensætning</i> Præparat af komplekse forbindelser af natriumtartrater med jern(III)chlorid i vandig opløsning ≤ 35 vægtprocent <i>Aktivstoffets karakteristika</i> Jern(III)-kompleks forbindelse af D(+)-, L(-) og meso-2,3-dihydroxybutandisyre Forhold: jern til meso-tartrat 1:1 Forhold: jern til tartratisomerer i alt 1:1,5 CAS-nummer: 1280193-05-9 $\text{Fe}(\text{OH})_2\text{C}_4\text{H}_4\text{O}_6\text{Na}$ Chlorid: ≤ 25 % Oxalater: ≤ 1,5 % udtrykt som oxalsyre Jern: ≥ 8 % jern(III) <i>Analysemetode (1)</i> Kvantificering af meso-tartrat og D(-), L(+)-tartrates i fodertilsætningsstoffet: — højtryksvæskerkromatografi med RI-detektion (HPLC-RI) Kvantificering af det samlede jernindhold i fodertilsætningsstoffet: — atomemissionsspektroskopi med induktivt koblet plasma (ICP-AES) — EN 15510 eller	Alle dyrearter	—	—	—	1. Tilsætningsstoffet må kun anvendes i NaCl (natriumchlorid) 2. Anbefalet minimumsdosis: 26 mg jernnatriumtartrater/kg NaCl (svarende til 3 mg jern/kg NaCl) 3. Anbefalet maksimumsdosis: 106 mg jernnatriumtartrater/kg NaCl	29. juni 2026
-------	----------------------	--	----------------	---	---	---	---	---------------

Tilsætningsstoffets identifikationsnummer	Tilsætningsstof	Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse og analysemetoder	Dyreart eller -kategori	Maksimumsalder	Minimumsindhold	Maksimumsindhold	Andre bestemmelser	Godkendelse gyldig til
					mg aktivstof/kg NaCl			
		— atomemissionsspektroskopi med induktivt koblet plasma (ICP-AES) efter trykoplukning — EN 15621 eller — atomemissionsspektrometri med induktivt koblet plasma (ICP-AES) — EN ISO 11885 eller — atomabsorptionsspektrometri (AAS) — EN ISO 6869 eller — atomabsorptionsspektrometri (AAS) — Kommissionens forordning (EF) nr. 152/2009 ⁽²⁾ samt kvantificering af det samlede natriumindhold i fodertilsætningsstoffet: — atomemissionsspektroskopi med induktivt koblet plasma (ICP-AES) — EN 15510 eller — atomemissionsspektroskopi med induktivt koblet plasma (ICP-AES) efter trykoplukning — EN 15621 eller — atomemissionsspektrometri med induktivt koblet plasma (ICP-AES) — EN ISO 11885 eller — atomabsorptionsspektrometri (AAS) — EN ISO 6869 samt kvantificering af det samlede chloridindhold i fodertilsætningsstoffet: — titrimetri — forordning (EF) nr. 152/2009 eller ISO 6495.						

⁽¹⁾ Nærmere oplysninger om analysemetoderne findes på referencelaboratoriets hjemmeside: <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>

⁽²⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 152/2009 af 27. januar 2009 om prøveudtagnings- og analysemetoder til offentlig kontrol af foder (EUT L 54 af 26.2.2009, s. 1).

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESFORORDNING (EU) 2016/897

af 8. juni 2016

om godkendelse af et præparat af *Bacillus subtilis* (C-3102) (DSM 15544) som fodertilsætningsstof til æglæggende høner og prydfisk (indehaver af godkendelsen er Asahi Calpis Wellness Co. Ltd.) og om ændring af s forordning (EF) nr. 1444/2006, (EU) nr. 333/2010 og (EU) nr. 184/2011 for så vidt angår indehaveren af tilladelsen

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om fodertilsætningsstoffer ⁽¹⁾, særlig artikel 9, stk. 2, og artikel 13, stk. 3, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Forordning (EF) nr. 1831/2003 indeholder bestemmelser om godkendelse af fodertilsætningsstoffer og om grundlaget og procedurerne for meddelelse af sådanne godkendelser.
- (2) Der er i overensstemmelse med artikel 7 i forordning (EF) nr. 1831/2003 indgivet flere ansøgninger om godkendelse af et præparat af *Bacillus subtilis* (C-3102). Ansøgningerne var vedlagt de oplysninger og dokumenter, der kræves i henhold til artikel 7, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1831/2003.
- (3) Ansøgningerne vedrører godkendelsen i tilsætningsstofkategorien »zootekniske tilsætningsstoffer« af et præparat af *Bacillus subtilis* (C-3102) som fodertilsætningsstof til alle æglæggende fugle og prydfisk.
- (4) Præparatet var allerede blevet tilladt anvendt som fodertilsætningsstof til slagtekyllinger ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1444/2006 ⁽²⁾, til smågrise ved Kommissionens forordning (EU) nr. 333/2010 ⁽³⁾ og til hønniker, kalkuner, mindre udbredte fuglearter og andre prydfugle og fuglevildt ved Kommissionens forordning (EU) nr. 184/2011 ⁽⁴⁾.
- (5) Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (i det følgende benævnt »autoriteten«) konkluderede i sine udtalelser af 28. september 2015 ⁽⁵⁾ og 11. november 2015 ⁽⁶⁾, at præparatet af *Bacillus subtilis* (C-3102) under de foreslåede anvendelsesbetingelser ikke formodes at have skadelige virkninger på dyrs eller menneskers sundhed eller på miljøet. Autoriteten konkluderede, at tilsætningsstoffet under de foreslåede anvendelsesbetingelser potentielt kan være effektivt med hensyn til at reducere fodermængden pr. enhed for masseproduktion af æg under hele æglægningsperioden. Autoriteten konkluderede også, at tilsætningsstoffet potentielt kan forbedre tilvæksten og foderudnyttelsen hos prydfisk. Autoriteten vurderer ikke, at der er behov for særlige krav om overvågning efter markedsføringen. Autoriteten har også gennemgået den rapport om metoden til analyse af fodertilsætningsstoffet i foder, der blev forelagt af det ved forordning (EF) nr. 1831/2003 oprettede referencelaboratorium.
- (6) Vurderingen af præparatet af *Bacillus subtilis* (C-3102) viser, at betingelserne for godkendelse, jf. artikel 5 i forordning (EF) nr. 1831/2003, er opfyldt. Anvendelsen af dette præparat bør derfor godkendes som anført i bilaget til nærværende forordning.

⁽¹⁾ EUT L 268 af 18.10.2003, s. 29.

⁽²⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 1444/2006 af 29. september 2006 om godkendelse af *Bacillus subtilis* C-3102 (Calsporin) som fodertilsætningsstof (EUT L 271 af 30.9.2006, s. 19).

⁽³⁾ Kommissionens forordning (EU) nr. 333/2010 af 22. april 2010 om godkendelse af en ny anvendelse af *Bacillus subtilis* C-3102 (DSM 15544) som tilsætningsstof til foder til fravænnede smågrise (indehaver af tilladelsen er Calpis Co. Ltd. Japan, der i Den Europæiske Union er repræsenteret ved Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office) (EUT L 102 af 23.4.2010, s. 19).

⁽⁴⁾ Kommissionens forordning (EU) nr. 184/2011 af 25. februar 2011 om godkendelse af *Bacillus subtilis* C-3102 (DSM 15544) som tilsætningsstof til foder til hønniker, kalkuner, mindre udbredte fuglearter og andre prydfugle og fuglevildt (indehaver af godkendelsen er Calpis Co. Ltd. Japan, repræsenteret ved Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office) (EUT L 53 af 26.2.2011, s. 33).

⁽⁵⁾ EFSA Journal 2015; 13(9):4231.

⁽⁶⁾ EFSA Journal 2015; 13(11):4274.

- (7) Ansøgeren har ligeledes indgivet en ansøgning i henhold til artikel 13, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1831/2003 med forslag til ændring af navnet på indehaveren af godkendelsen samt navnet på sin repræsentant i EU i forordning (EF) nr. 1444/2006, (EU) nr. 333/2010 og (EU) nr. 184/2011. Ansøgeren hævder at have ændret navn fra »Calpis Co. Ltd.« til »Asahi Calpis Wellness Co. Ltd.« med virkning fra den 1. januar 2016. Ansøgerens repræsentant i EU har ændret navn fra »Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office« til »Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office«. Ansøgeren har fremlagt relevante data til støtte for sin anmodning.
- (8) For at Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. skal kunne udnytte sine markedsføringsrettigheder, er det nødvendigt at ændre godkendelsesbetingelserne.
- (9) Forordning (EF) nr. 1444/2006, (EU) nr. 333/2010 og (EU) nr. 184/2011 bør derfor ændres.
- (10) Foranstaltningerne i denne forordning er i overensstemmelse med udtalelse fra Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder —

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

Det i bilaget opførte præparat, der tilhører tilsætningsstofkategorien »zootekniske tilsætningsstoffer« og den funktionelle gruppe »tarmflorastabilisatorer«, tillades anvendt som fodertilsætningsstof på de betingelser, der er fastlagt i bilaget.

Artikel 2

I bilaget til forordning (EF) nr. 1444/2006, anden kolonne, ændres navnet på indehaveren af godkendelsen fra »Calpis Co. Ltd. i Fællesskabet repræsenteret af Orffa International Holding BV« til »Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., der i Den Europæiske Union er repræsenteret ved Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office«.

Artikel 3

I forordning (EU) nr. 333/2010 foretages følgende ændringer:

- a) I titlen ændres »indehaver af godkendelsen er Calpis Co. Ltd. Japan, der i Den Europæiske Union er repræsenteret ved Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office« til »indehaver af godkendelsen er Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., der i Den Europæiske Union er repræsenteret ved Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office«.
- b) I bilaget, anden kolonne, ændres navnet på indehaveren af godkendelsen fra »Calpis Co. Ltd. Japan, repræsenteret i EU ved Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office, Frankrig« til »Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., der i Den Europæiske Union er repræsenteret ved Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office«.

Artikel 4

I forordning (EU) nr. 184/2011 foretages følgende ændringer:

- a) I titlen ændres »indehaver af godkendelsen er Calpis Co. Ltd. Japan, repræsenteret ved Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office« til »indehaver af godkendelsen er Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., der i Den Europæiske Union er repræsenteret ved Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office«.

- b) I bilaget, anden kolonne, ændres navnet på indehaveren af godkendelsen fra »Calpis Co. Ltd. Japan, repræsenteret i EU ved Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office, Frankrig« til »Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., der i Den Europæiske Union er repræsenteret ved Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office«.

Artikel 5

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 8. juni 2016.

På Kommissionens vegne

Jean-Claude JUNKER

Formand

Tilsætningsstoffets identifikationsnummer	Navn på indehaveren af godkendelsen	Tilsætningsstof	Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse, analysemetode	Dyreart eller -kategori	Maksimumsalder	Minimumsindhold	Maksimumsindhold	Andre bestemmelser	Godkendelse gyldig til
						CFU/kg fuldfoder med et vandindhold på 12 %			

Kategori: zootekniske tilsætningsstoffer. Funktionel gruppe: tarmflorastabilisatorer

4b1820	Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., der i Den Europæiske Union er repræsenteret ved Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office	<i>Bacillus subtilis</i> C-3102 (DSM 15544)	Tilsætningsstoffets sammensætning	Æglæggende høner	—	3 × 10 ⁸	—	1. I brugsvejledningen for tilsætningsstoffet, forblendingen og foderblandingen angives oplagringstemperatur, holdbarhed og pelleteringsstabilitet. 2. For brugere af tilsætningsstoffet og forblandinger i en foderstof-virksomhed skal der iværksættes driftsprocedurer og passende administrative foranstaltninger med henblik på at imødegå risici ved indånding, hudkontakt eller øjenkontakt. I tilfælde hvor eksponeringen via indånding, hudkontakt eller øjenkontakt ikke kan reduceres til et acceptabelt niveau ved hjælp af disse procedurer og foranstaltninger, må tilsætningsstoffet og forblandinger kun anvendes med de fornødne personlige værnemidler.	29. juni 2026
			<i>Bacillus subtilis</i> C-3102 (DSM 15544) med mindst 1,0 × 10 ¹⁰ CFU/g Aktivstoffets karakteristika Levedygtige sporer (CFU) af <i>Bacillus subtilis</i> C-3102 (DSM 15544) Analysemetode ⁽¹⁾ Kvantitativ bestemmelse: optælling ved pladespredningsmetoden med anvendelse af trypton-soja-agar i alle relevante matrixer (EN 15784:2009) Identifikation: ved PFG-elektroforese (»pulsed field gel electrophoresis«).	Prydfisk		1 × 10 ¹⁰			

⁽¹⁾ Nærmere oplysninger om analysemetoderne findes på referencelaboratoriets hjemmeside: www.irmm.jrc.ec.europa.eu/crl-feed-additives

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESFORORDNING (EU) 2016/898**af 8. juni 2016**

om godkendelse af et præparat af *Bacillus licheniformis* (ATCC 53757) og dets protease (EC 3.4.21.19) som tilsætningsstof til foder til slagtekyllinger, hønniker og mindre udbredte fjerkræarter bestemt til slagtning og opdrættet til æglægning samt prydflugle (indehaver af godkendelsen er Novus Europa S.A./N.V.)

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om fodertilsetningsstoffer ⁽¹⁾, særlig artikel 9, stk. 2, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Forordning (EF) nr. 1831/2003 indeholder bestemmelser om godkendelse af fodertilsetningsstoffer og om grundlaget og procedurerne for meddelelse af sådanne godkendelser.
- (2) Der er i overensstemmelse med artikel 7 i forordning (EF) nr. 1831/2003 indgivet en ansøgning om godkendelse af et præparat af *Bacillus licheniformis* (ATCC 53757) og dets protease (EC 3.4.21.19). Ansøgningen var vedlagt de oplysninger og dokumenter, der kræves i henhold til artikel 7, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1831/2003.
- (3) Ansøgningen vedrører godkendelse i tilsætningsstoffkategorien »zootekniske tilsætningsstoffer« af et præparat af *Bacillus licheniformis* (ATCC 53757) og dets protease (EC 3.4.21.19) som fodertilsetningsstof til slagtekyllinger, hønniker og mindre udbredte fjerkræarter bestemt til slagtning og opdrættet til æglægning samt prydflugle.
- (4) Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (i det følgende benævnt »autoriteten«) konkluderede i sin udtalelse af 11. marts 2015 ⁽²⁾, at præparatet af *Bacillus licheniformis* (ATCC 53757) og dets protease (EC 3.4.21.19) under de foreslåede anvendelsesbetingelser ikke har skadelige virkninger på dyrs eller menneskers sundhed eller på miljøet, og at præparatet potentielt kan forbedre forholdet mellem foderindtag og tilvækst hos slagtekyllinger ved den anbefalede dosis, men kun ved en proteinreduceret diæt. Autoriteten vurderede, at denne konklusion kan udvides til også at omfatte hønniker, mindre udbredte fuglearter beregnet til slagtning og opdrættet til æglægning samt prydflugle. Autoriteten vurderer ikke, at der er behov for særlige krav om overvågning efter markedsføringen. Autoriteten har også gennemgået den rapport om metoden til analyse af fodertilsetningsstoffet i foder, der blev forelagt af det ved forordning (EF) nr. 1831/2003 oprettede referencelaboratorium.
- (5) Vurderingen af præparatet af *Bacillus licheniformis* (ATCC 53757) og dets protease (EC 3.4.21.19) viser, at betingelserne for godkendelse, jf. artikel 5 i forordning (EF) nr. 1831/2003, er opfyldt. Anvendelsen af dette præparat bør derfor godkendes som anført i bilaget til nærværende forordning.
- (6) Foranstaltningerne i denne forordning er i overensstemmelse med udtalelse fra Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder —

⁽¹⁾ EUT L 268 af 18.10.2003, s. 29.

⁽²⁾ EFSA Journal 2015;13(3):4055.

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

Det i bilaget opførte præparat, der tilhører tilsætningsstofkategorien »zootekniske tilsætningsstoffer« og den funktionelle gruppe »andre zootekniske tilsætningsstoffer«, tillades anvendt som fodertilsætningsstof på de betingelser, der er fastsat i bilaget.

Artikel 2

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 8. juni 2016.

På Kommissionens vegne
Jean-Claude JUNCKER
Formand

Tilsætningsstoffs identifikationsnummer	Navn på indehaveren af godkendelsen	Tilsætningsstof	Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse, analysemetode	Dyreart eller -kategori	Maksimumsalder	Minimumsindhold	Maksimumsindhold	Andre bestemmelser	Godkendelse gyldig til
						CFU/måleenhed af aktivstof/kg fuldfoder med et vandindhold på 12 %			

Kategori: zootekniske tilsætningsstoffer. Funktionel gruppe: andre zootekniske tilsætningsstoffer (forbedring af zootekniske egenskaber)

4d12	Novus Europa S. A./N.V.	<i>Bacillus licheniformis</i> ATCC 53757 og dets protease EC 3.4.21.19	Tilsætningsstoffets sammensætning Præparat af <i>Bacillus licheniformis</i> (ATCC 53757) og dets protease EC 3.4.21.19, der indeholder mindst: — <i>Bacillus licheniformis</i> (ATCC 53757): 1 × 10⁹ CFU/g tilsætningsstof — protease 6 × 10⁵ U/g tilsætningsstof ⁽¹⁾ Fast form Aktivstoffets karakteristika Levedygtige sporer af <i>Bacillus licheniformis</i> (ATCC 53757) og dets protease EC 3.4.21.19 Analysemetode ⁽²⁾ Identifikation og kvantitativ bestemmelse af <i>Bacillus licheniformis</i> ATCC 53757 i fodertilætningsstof, forblandinger og foderstoffer: — Identifikation: PFG-elektroforese (»pulsed field gel electrophoresis«)	Slagtekyllinger og hønniker Mindre udbredte fuglearter bestemt til slagtning og æglægning Prydfugle	—	5 × 10 ⁸ CFU	—	1. I brugsvejledningen for tilsætningsstoffet og forblandingen angives oplagringstemperatur, holdbarhed og pelleteringsstabilitet. 2. Anbefalet minimumsdosis: 500 mg tilsætningsstof/kg fuldfoder. 3. For brugere af tilsætningsstoffet og forblandinger i en foderstofvirksomhed skal der iværksættes driftsprocedurer og passende administrative foranstaltninger med henblik på at imødegå risici ved indånding, hudkontakt eller øjenkontakt. I tilfælde, hvor eksponeringen via indånding, hudkontakt eller øjenkontakt ikke kan reduceres til et acceptabelt niveau ved hjælp af disse procedurer og foranstaltninger, må tilsætningsstoffet og forblandinger kun anvendes med de fornødne personlige værnemidler.	29. juni 2026
------	-------------------------	--	---	--	---	-------------------------	---	--	---------------

Tilsætningsstoffs identifikationsnummer	Navn på indehaveren af godkendelsen	Tilsætningsstof	Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse, analysemetode	Dyreart eller -kategori	Maksimums-alder	Minimumsindhold	Maksimums-indhold	Andre bestemmelser	Godkendelse gyldig til
						CFU/måleenhed af aktivstof/kg fuldfoder med et vandindhold på 12 %			
			— Kvantitativ bestemmelse: Tælling ved pladespredningsmetoden med anvendelse af trypton-soja-agar (EN 15784) Kvantificering af protease i fodertilsætningsstoffet, forblandinger og foderstoffer: — Ved kolorimetri med måling para-nitroanilin (pNA) frigivet ved proteasens enzymatiske reaktion på substratet Suc-Ala-Ala-Pro-Phe-pNA ved 37 °C.					4. Kan bruges i foder, der indeholder følgende tilladte coccidiostatika: diclazuril, nicarbazin, decoquinate, semduramycinnatrium, lasalocidnatrium, monensinnatrium, robenidinhydrochlorid, maduramicinammonium, narasin eller salinomycinnatrium. 5. Anbefalet brug i proteinreducerede foderrationer.	

(¹) 1 U er den mængde protease, der frigiver 1 mikromol para-nitroanilin (pNA) fra substratet Succinyl-Ala-Ala-Pro-Phe-pNA (C₃₀H₃₆N₆O₉) ved pH 8,0 og 37 °C.

(²) Nærmere oplysninger om analysemetoderne findes på referencelaboratoriets hjemmeside: <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>.

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESFORORDNING (EU) 2016/899**af 8. juni 2016****om godkendelse af en 6-fytase produceret af *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) som fodertilsætningsstof til alle fjerkræarter og alle svinearter (undtagen pattegrise) (indehaver af godkendelsen er Danisco (UK) Ltd)****(EØS-relevant tekst)**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om fodertilsætningsstoffer ⁽¹⁾, særlig artikel 9, stk. 2, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Forordning (EF) nr. 1831/2003 indeholder bestemmelser om godkendelse af fodertilsætningsstoffer og om grundlaget og procedurerne for meddelelse af sådanne godkendelser.
- (2) Der er i henhold til artikel 7 i forordning (EF) nr. 1831/2003 indgivet en ansøgning om godkendelse af et præparat af en 6-fytase produceret af *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528). Ansøgningen var vedlagt de oplysninger og dokumenter, der kræves i henhold til artikel 7, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1831/2003.
- (3) Ansøgningen vedrører godkendelse i tilsætningsstofkategorien »zootekniske tilsætningsstoffer« af et præparat af en 6-fytase produceret af *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) som fodertilsætningsstof til fjerkræ- og svinearter.
- (4) Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (i det følgende benævnt »autoriteten«) konkluderede i sin udtalelse af 22. oktober 2015 ⁽²⁾, at en 6-fytase produceret af *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) under de foreslåede anvendelsesbetingelser ikke har skadelige virkninger på dyrs eller menneskers sundhed eller på miljøet, og at det effektivt forbedrer lagring af phosphor hos slagtekyllinger og slagtekalkuner, æglæggende høner, fravænnede smågrise, slagtesvin og søer ved den anbefalede dosis. Autoriteten udtalte også, at denne konklusion kan ekstrapoleres til at omfatte mindre udbredte fjerkræarter og mindre udbredte svinearter. Autoriteten vurderer ikke, at der er behov for særlige krav om overvågning efter markedsføringen. Autoriteten har også gennemgået den rapport om metoden til analyse af fodertilsætningsstoffet i foder, der blev forelagt af det ved forordning (EF) nr. 1831/2003 oprettede referencelaboratorium.
- (5) Vurderingen af en 6-fytase produceret af *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) viser, at betingelserne for godkendelse, jf. artikel 5 i forordning (EF) nr. 1831/2003, er opfyldt. Anvendelsen af dette præparat bør derfor godkendes som anført i bilaget til nærværende forordning.
- (6) Foranstaltningerne i denne forordning er i overensstemmelse med udtalelse fra Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder —

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

Det i bilaget opførte præparat, der tilhører tilsætningsstofkategorien »zootekniske tilsætningsstoffer« og den funktionelle gruppe »fordøjelighedsfremmende stoffer«, tillades anvendt som fodertilsætningsstof på de betingelser, der er fastsat i bilaget.

⁽¹⁾ EUT L 268 af 18.10.2003, s. 29.⁽²⁾ EFSA Journal 2015;13(11):4275.

Artikel 2

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 8. juni 2016.

På Kommissionens vegne

Jean-Claude JUNKER

Formand

Tilsætningsstoffs identifikationsnummer	Navn på indehaveren af godkendelsen	Tilsætningsstof	Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse, analysemetode	Dyreart eller -kategori	Maksimumsalder	Minimumsindhold	Maksimumsindhold	Andre bestemmelser	Godkendelse gyldig til
						Måleenheder aktivstof/kg fuld-foder med et vandindhold på 12 %			

Kategori: zootekniske tilsætningsstoffer. Funktiønel gruppe: fordøjelighedsfremmende stoffer

4a24	Danisco (UK) Ltd	6-fytase (EC 3.1.3.26)	<i>Tilsætningsstoffets sammensætning</i> Præparat af 6-fytase produceret af <i>Trichoderma reesei</i> (ATCC SD-6528) med en aktivitet på mindst 15 000 U ⁽¹⁾/g. Flydende form <i>Aktivstoffets karakteristika</i> 6-fytase (EC 3.1.3.26) produceret af <i>Trichoderma reesei</i> (ATCC SD-6528) <i>Analysemetode</i> ⁽²⁾ Til kvantificering af 6-fytase i foder-tilsætningsstoffet: — kolorimetri baseret på fytasens enzymatiske reaktion på fytat. Til kvantificering af 6-fytasens aktivitet i forblandinger og foderstoffer: — kolorimetri baseret på fytasens enzymatiske reaktion på fytat — EN ISO 30024.	Alle fjerkræarter Alle svinearter (undtagen pattegrise)	—	250 U	—	1. I brugsvejledningen for tilsætningsstoffet og forblandingen angives oplagringsbetingelserne og pelleteringsstabilitet. 2. Anbefalet maksimumsdosis: 2 000 U/kg foderstof. 3. For brugere af tilsætningsstoffet og forblandinger i en foderstofvirkosomhed skal der iværksættes driftsprocedurer og passende administrative foranstaltninger med henblik på at imødegå risici ved indånding, hudkontakt eller øjenkontakt. I tilfælde, hvor eksponeringen via indånding, hudkontakt eller øjenkontakt ikke kan reduceres til et acceptabelt niveau ved hjælp af disse procedurer og foranstaltninger, må tilsætningsstoffet og forblandinger kun anvendes med de fornødne personlige værnemidler.	29. juni 2026
------	------------------	------------------------	--	--	---	-------	---	--	---------------

⁽¹⁾ 1 U er den mængde enzym, der frigiver 1 mikromol uorganisk fosfat pr. minut fra et natriumfytatsubstrat ved pH 5,5 og 37 °C.

⁽²⁾ Nærmere oplysninger om analysemetoderne findes på referencelaboratoriets hjemmeside: <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>.

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESFORORDNING (EU) 2016/900**af 8. juni 2016****om godkendelse af benzoesyre som fodertilsætningsstof til søer (indehaver af godkendelsen er DSM Nutritional Product Sp. z o. o.)****(EØS-relevant tekst)**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om fodertilsætningsstoffer ⁽¹⁾, særlig artikel 9, stk. 2, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Forordning (EF) nr. 1831/2003 indeholder bestemmelser om godkendelse af fodertilsætningsstoffer og om grundlaget og procedurerne for meddelelse af sådanne godkendelser.
- (2) Der er i overensstemmelse med artikel 7 i forordning (EF) nr. 1831/2003 indgivet en ansøgning om godkendelse af benzoesyre. Ansøgningen var vedlagt de oplysninger og dokumenter, der kræves i henhold til artikel 7, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1831/2003.
- (3) Ansøgningen vedrører godkendelse i tilsætningsstokategorien »zootekniske tilsætningsstoffer« af benzoesyre som fodertilsætningsstof til søer.
- (4) Det pågældende præparat er allerede blevet godkendt som fodertilsætningsstof til fravænnede smågrise ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1730/2006 ⁽²⁾ og til slagtesvin ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1138/2007 ⁽³⁾.
- (5) Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (i det følgende benævnt »autoriteten«) konkluderede i sine udtalelser af 14. juni 2012 ⁽⁴⁾ og 16. juni 2015 ⁽⁵⁾, at benzoesyre under de foreslåede anvendelsesbetingelser ikke har skadelige virkninger på dyrs eller menneskers sundhed eller på miljøet, og at stoffet potentielt kan bevirke en lille reduktion i pH-værdien i urinen hos søer. Autoriteten vurderer ikke, at der er behov for særlige krav om overvågning efter markedsføringen. Autoriteten har også gennemgået den rapport om metoden til analyse af fodertilsætningsstoffet i foder, der blev forelagt af det ved forordning (EF) nr. 1831/2003 oprettede referencelaboratorium.
- (6) Vurderingen af benzoesyre viser, at betingelserne for godkendelse, jf. artikel 5 i forordning (EF) nr. 1831/2003, er opfyldt. Anvendelsen af dette præparat bør derfor godkendes som anført i bilaget til nærværende forordning.
- (7) Foranstaltningerne i denne forordning er i overensstemmelse med udtalelse fra Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder —

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

Det i bilaget opførte tilsætningsstof, der tilhører tilsætningsstokategorien »zootekniske tilsætningsstoffer« og den funktionelle gruppe »andre zootekniske tilsætningsstoffer«, tillades anvendt som fodertilsætningsstof på de betingelser, der er fastsat i bilaget.

⁽¹⁾ EUT L 268 af 18.10.2003, s. 29.

⁽²⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 1730/2006 af 23. november 2006 om godkendelse af benzoesyre (VevoVital) som fodertilsætningsstof (EUT L 325 af 24.11.2006, s. 9).

⁽³⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 1138/2007 af 1. oktober 2007 om godkendelse af en ny anvendelse af benzoesyre (VevoVital) som fodertilsætningsstof (EUT L 256 af 2.10.2007, s. 8).

⁽⁴⁾ EFSA Journal 2012;10(7):2775.

⁽⁵⁾ EFSA Journal 2015;13(7):4157.

Artikel 2

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 8. juni 2016.

På Kommissionens vegne

Jean-Claude JUNKER

Formand

Tilsætningsstoffs identifikationsnummer	Navn på indehaveren af godkendelsen	Tilsætningsstof	Sammensætning, kemisk betegnelse, beskrivelse, analysemetode	Dyreart eller -kategori	Maksimumsalder	Minimumsindhold	Maksimumsindhold	Andre bestemmelser	Godkendelse gyldig til
						mg/kg fuldfoder med et vandindhold på 12 %			

Kategori: zootekniske tilsætningsstoffer. Funktionel gruppe: andre zootekniske tilsætningsstoffer (reduktion af urinens pH-værdi)

4d210	DSM Nutritional Products Sp. z o. o.	Benzoesyre	<i>Tilsætningsstoffets sammensætning</i> Benzoesyre (≥ 99,9 %) <i>Aktivstoffets karakteristika</i> Benzencarboxylsyre, phenylcarboxylsyre C₇H₆O₂ CAS-nummer 65-85-0 Maksimumsindhold af urenheder: Phthalsyre: ≤ 100 mg/kg Biphenyl: ≤ 100 mg/kg <i>Analysemetode</i> ⁽¹⁾ Til kvantificering af benzoesyre i fodertilsætningsstoffet: — titrering med natriumhydroxid (Den Europæiske Farmakopé, monografi 0066). Til kvantificering af benzoesyre i forblandinger og foderstoffer: — omvendt fase-væskechromatografi med UV-detektion (RP-HPLC/UV) — metoden baseret på ISO 9231:2008.	Søer	—	5 000	10 000	1. I brugsvejledningen angives følgende i tilskudsfoder: »Tilskudsfoder indeholdende benzoesyre må ikke gives rent til søer. Tilskudsfoder til søer skal være grundigt opblandet med andre fodermidler i dagsrationen.« 2. For brugere af tilsætningsstoffet og forblandinger i en foderstofvirksomhed skal der iværksættes driftsprocedurer og passende administrative foranstaltninger med henblik på at imødegå risici ved indånding, hudkontakt eller øjenkontakt. I tilfælde, hvor eksponeringen via indånding, hudkontakt eller øjenkontakt ikke kan reduceres til et acceptabelt niveau ved hjælp af disse procedurer og foranstaltninger, må tilsætningsstoffet og forblandinger kun anvendes med de fornødne personlige værnemidler.	29. juni 2026
-------	---	------------	--	------	---	-------	--------	---	---------------

⁽¹⁾ Nærmere oplysninger om analysemetoderne findes på referencelaboratoriets hjemmeside: <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESFORORDNING (EU) 2016/901**af 8. juni 2016****om faste importværdier med henblik på fastsættelse af indgangsprisen for visse frugter og grøntsager**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17. december 2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 922/72, (EØF) nr. 234/79, (EF) nr. 1037/2001 og (EF) nr. 1234/2007 ⁽¹⁾,under henvisning til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 543/2011 af 7. juni 2011 om nærmere bestemmelser for anvendelsen af Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 for så vidt angår frugt og grøntsager og forarbejdede frugter og grøntsager ⁽²⁾, særlig artikel 136, stk. 1, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Ved gennemførelsesforordning (EU) nr. 543/2011 fastsættes der på basis af resultatet af de multilaterale handelsforhandlinger under Uruguayrunden kriterier for Kommissionens fastsættelse af faste importværdier for tredjelande for de produkter og perioder, der er anført i del A i bilag XVI til nævnte forordning.
- (2) Der beregnes hver arbejdsdag en fast importværdi i henhold til artikel 136, stk. 1, i gennemførelsesforordning (EU) nr. 543/2011 under hensyntagen til varierende daglige data. Derfor bør nærværende forordning træde i kraft på dagen for offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende* —

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

De faste importværdier som omhandlet i artikel 136 i gennemførelsesforordning (EU) nr. 543/2011 fastsættes i bilaget til nærværende forordning.

*Artikel 2*Denne forordning træder i kraft på dagen for offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 8. juni 2016.

*På Kommissionens vegne**For formanden*

Jerzy PLEWA

Generaldirektør for landbrug og udvikling af landdistrikter⁽¹⁾ EUT L 347 af 20.12.2013, s. 671.⁽²⁾ EUT L 157 af 15.6.2011, s. 1.

BILAG

Faste importværdier med henblik på fastsættelse af indgangsprisen for visse frugter og grøntsager

(EUR/100 kg)		
KN-kode	Tredjelandskode ⁽¹⁾	Fast importværdi
0702 00 00	IL	259,4
	MA	121,6
	ZZ	190,5
0709 93 10	TR	144,6
	ZZ	144,6
0805 50 10	AR	167,7
	IL	134,0
	MA	106,8
	TR	134,1
0808 10 80	ZA	170,5
	ZZ	142,6
	AR	117,7
	BR	110,1
	CL	121,3
	CN	110,9
	NZ	153,2
	PE	111,0
	US	146,5
	UY	107,2
	ZA	122,1
	ZZ	122,2
0809 10 00	TR	279,0
	ZZ	279,0
0809 29 00	TR	529,8
	US	721,3
	ZZ	625,6

⁽¹⁾ Landefortegnelse fastsat ved Kommissionens forordning (EU) nr. 1106/2012 af 27. november 2012 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 471/2009 om fællesskabsstatistikker over varehandelen med tredjelandslande for så vidt angår ajourføring af den statistiske lande- og områdefortegnelse (EUT L 328 af 28.11.2012, s. 7). Koden »ZZ« = »anden oprindelse«.

AFGØRELSER

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESAFGØRELSE (EU) 2016/902

af 30. maj 2016

om fastlæggelse af konklusionerne om den bedste tilgængelige teknik (BAT-konklusioner) i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/75/EU i forbindelse med spildevands- og luftrensning og styringssystemer i den kemiske sektor

(meddelt under nummer C(2016) 3127)

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/75/EU af 24. november 2010 om industrielle emissioner (integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening) ⁽¹⁾, særlig artikel 13, stk. 5, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Konklusionerne om den bedste tilgængelige teknik (BAT-konklusionerne) lægges til grund ved fastsættelse af godkendelsesvilkårene for anlæg, der er omfattet af kapitel II i direktiv 2010/75/EU. De kompetente myndigheder bør fastsætte emissionsgrænseværdier, der sikrer, at emissionerne under normale driftsvilkår ikke ligger over de emissionsniveauer, der er forbundet med den bedste tilgængelige teknik som fastlagt i BAT-konklusionerne.
- (2) Et forum, som består af repræsentanter for medlemsstaterne, de berørte industrier og ikke-statslige organisationer, der arbejder for at fremme miljøbeskyttelse, og som er nedsat ved Kommissionens afgørelse af 16. maj 2011 ⁽²⁾, afgav den 24. september 2014 udtalelse til Kommissionen om forslag til BAT-referencedokumentets indhold. Denne udtalelse er offentligt tilgængelig.
- (3) BAT-konklusionerne, der er anført i bilaget til denne afgørelse, er det centrale element i dette BAT-reference-dokument.
- (4) Foranstaltningerne i denne afgørelse er i overensstemmelse med udtalelse fra det udvalg, der er nedsat ved artikel 75, stk. 1, i direktiv 2010/75/EU —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Konklusionerne om den bedste tilgængelige teknik (BAT-konklusionerne) i forbindelse med spildevands- og luftrensning og styringssystemer i den kemiske sektor, jf. bilaget, vedtages.

⁽¹⁾ EUT L 334 af 17.12. 2010, s. 17.

⁽²⁾ EUT C 146 af 17.5.2011, s. 3.

Artikel 2

Denne afgørelse er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 30. maj 2016.

På Kommissionens vegne
Karmenu VELLA
Medlem af Kommissionen

BILAG

KONKLUSIONER OM BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT-KONKLUSIONER) TIL SPILDEVANDS- OG LUFTRENSNING OG STYRINGSSYSTEMER I DEN KEMISKE SEKTOR

OMFANG

Disse BAT-konklusioner vedrører de aktiviteter, der er omfattet af afsnit 4 og 6.11 i bilag I til direktiv 2010/75/EU, nemlig:

- Afsnit 4: Kemisk industri
- Afsnit 6.11: Uafhængigt dreven rensning af spildevand, der ikke er omfattet af Rådets direktiv 91/271/EØF, og som uledes af et anlæg, der driver virksomhed som omhandlet i bilag I, afsnit 4, til direktiv 2010/75/EU.

Disse BAT-konklusioner omfatter også kombineret behandling af spildevand med forskellig oprindelse, hvis den væsentligste forureningsbelastning stammer fra aktiviteter, der er omhandlet i bilag I, afsnit 4, til direktiv 2010/75/EU.

BAT-konklusionerne omfatter navnlig følgende emner:

- miljøledelsessystemer
- vandbesparelser
- håndtering, opsamling og behandling af spildevand
- affaldshåndtering
- behandling af spildevandsslam med undtagelse af forbrænding
- håndtering, opsamling og behandling af røggas
- afbrænding
- diffuse emissioner af flygtige organiske forbindelser (VOC) i atmosfæren
- lugtemissioner
- støjemissioner.

Andre BAT-konklusioner og referencedokumenter, som kan være relevante for de aktiviteter, der er omhandlet i disse BAT-konklusioner:

- Fremstilling efter chlor-alkali-processen (CAK)
- Uorganiske kemikalier i storskalaproduktion — ammoniak, syrer og kunstgødning (LVIC-AAF)
- Uorganiske kemikalier i storskalaproduktion — faste stoffer og andre stoffer (LVIC-S)
- Uorganiske specialkemikalier (SIC)
- Organiske kemikalier i storskalaproduktion (LVOC)
- Organiske finkemikalier (OFC)
- Polymerer (POL)
- Emissioner fra oplagring (EFS)
- Energieffektivitet (ENE)
- Overvågning af emissioner til luft og vand fra IED-anlæg (ROM)
- Industrielle kølesystemer (ICS)

- Store fyringsanlæg (LCP)
- Affaldsforbrænding (WI)
- Affaldsbehandling (WT)
- Økonomiske aspekter og tværgående miljøpåvirkninger (ECM).

GENERELLE BETRAGTNINGER

Bedste tilgængelige teknik

De teknikker, der er anført og beskrevet i disse BAT-konklusioner, er hverken foreskrivende eller udtømmende. Der kan anvendes andre teknikker, der som minimum sikrer et tilsvarende miljøbeskyttelsesniveau.

Medmindre andet er anført, finder BAT-konklusionerne generel anvendelse.

Emissionsniveauer, der er forbundet med BAT

De emissionsniveauer, der er forbundet med den bedste tilgængelige teknik (BAT-relaterede emissionsniveauer) for emissioner til vand, og som er anført i disse BAT-konklusioner, henviser til værdier af koncentrationer (masse af udledte stoffer pr. vandvolumen) udtrykt i µg/l eller mg/l.

Medmindre andet er anført, henviser de BAT-relaterede emissionsniveauer til flowvægtede årlige gennemsnit af 24-timers flowproportionelle sammensatte prøver taget med den minimumsfrekvens, der er fastsat for den relevante parameter og under normale driftsbetingelser. Der kan anvendes tidsproportional prøvetagning, såfremt der påvises en tilstrækkelig flowstabilitet.

Den flowvægtede årlige gennemsnitskoncentration for parameteren (c_w) beregnes ved hjælp af følgende formel:

$$c_w = \frac{\sum_{i=1}^n c_i q_i}{\sum_{i=1}^n q_i}$$

hvor

n = antal målinger

c_i = gennemsnitskoncentration for parameteren under den i-ende måling

q_i = gennemsnitlig flowhastighed under den i-ende måling.

Reduktionseffektivitet

Når det gælder totalt organisk kulstof (TOC), kemisk iltforbrug (COD), totalt kvælstof (TN) og totalt uorganisk kvælstof (N_{inorg}), er beregningen af den gennemsnitlige reduktionseffektivitet, der henvises til i disse BAT-konklusioner (se tabel 1 og tabel 2), baseret på belastninger og omfatter både forbehandling (BAT 10 c) og slutbehandling (BAT 10 d) af spildevand.

DEFINITIONER

I disse BAT-konklusioner gælder følgende definitioner:

Udtryk	Definition
Nyt anlæg	Et anlæg, der først er givet tilladelse til på anlægsområdet efter offentliggørelsen af disse BAT-konklusioner, eller en fuldstændig udskiftning af et anlæg efter offentliggørelsen af disse BAT-konklusioner.
Eksisterende anlæg	Et anlæg, som ikke er et nyt anlæg.

Udtryk	Definition
Biokemisk iltforbrug (BOD ₅)	Den iltmængde, der er nødvendig for det organiske materiales biokemiske oxidation til kuldioxid på 5 dage. BOD er en indikator for de biologisk nedbrydelige organiske forbindelsers massekoncentration.
Kemisk iltforbrug (COD)	Den iltmængde, der er nødvendig for det organiske materiales totale oxidation til kuldioxid. COD er en indikator for de organiske forbindelsers massekoncentration.
Totalt organisk kulstof (TOC)	Totalt organisk kulstof, udtrykt i C, omfatter alle organiske forbindelser.
Totalt suspenderet stof (TSS)	Massekoncentration af alle suspenderede stoffer, målt via filtrering gennem glasfiberfiltre og gravimetri.
Totalt kvælstof (TN)	Totalt kvælstof, udtrykt som N, omfatter frit ammoniak og ammonium (NH ₄ -N), nitritter (NO ₂ -N), nitrater (NO ₃ -N) og organiske kvælstofforbindelser.
Totalt uorganisk kvælstof (N _{inorg})	Totalt uorganisk kvælstof, udtrykt som N, omfatter frit ammoniak og ammonium (NH ₄ -N), nitritter (NO ₂ -N) og nitrater (NO ₃ -N).
Totalt fosfor (TP)	Totalt fosfor, udtrykt som P, omfatter alle uorganiske og organiske fosforforbindelser, opløste eller partikelbundne.
Adsorberbare organisk bundne halogener (AOX)	Adsorberbare organisk bundne halogener, udtrykt som Cl, omfatter adsorberbart organisk bundet chlor, brom og jod.
Chrom (Cr)	Chrom, udtrykt som Cr, omfatter alle uorganiske og organiske chromforbindelser, opløste eller partikelbundne.
Kobber (Cu)	Kobber, udtrykt som Cu, omfatter alle uorganiske og organiske kobberforbindelser, opløste eller partikelbundne.
Nikkel (Ni)	Nikkel, udtrykt som Ni, omfatter alle uorganiske og organiske nikkelforbindelser, opløste eller partikelbundne.
Zink (Zn)	Zink, udtrykt som Zn, omfatter alle uorganiske og organiske zinkforbindelser, opløste eller partikelbundne.
VOC	Flygtige organiske forbindelser som defineret i artikel 3, nr. 45), i direktiv 2010/75/EU
Diffuse VOC-emissioner	Ikke-kanalførte VOC-emissioner, der kan stamme fra »areal«-kilder (f.eks. tanke) eller »punkt«-kilder (f.eks. rørflanger).
Flygtige VOC-emissioner	Diffuse VOC-emissioner fra »punkt«-kilder.
Afbrænding	Oxidation ved høje temperaturer med det formål at afbrænde brændbare røggasforbindelser fra industriaktiviteter ved åben ild. Afbrænding bruges primært til at afbrænde brandfarlig gas af sikkerhedsårsager eller under ikke-rutinemæssige driftsbetingelser.

1. Miljøledelsessystemer

BAT 1. For at forbedre de overordnede miljøpræstationer er den bedste tilgængelige teknik at gennemføre og overholde et miljøledelsessystem, som omfatter alle følgende elementer:

- i) engagement fra ledelsens side, herunder den øverste ledelse

- ii) en miljøpolitik, der omfatter løbende forbedring af anlægget, fastlagt af ledelsen
- iii) planlægning og oprettelse af de nødvendige procedurer, målsætninger og mål sammen med finansiell planlægning og investering
- iv) gennemførelse af procedurerne med særlig vægt på:
 - a) struktur og ansvar
 - b) rekruttering, uddannelse, bevidsthedsoplysning og kompetence
 - c) kommunikation
 - d) inddragelse af medarbejdere
 - e) dokumentation
 - f) effektiv processtyring
 - g) vedligeholdelsesprogrammer
 - h) nødberedskab og indsats
 - i) sikring af overholdelse af miljølovgivning
- v) kontrol af effektivitet og gennemførelse af korrigerende foranstaltninger med særlig vægt på:
 - a) overvågning og måling (se også referencerapporten om overvågning af emissioner til luft og vand fra IED-anlæg — ROM)
 - b) korrigerende og forebyggende handlinger
 - c) vedligeholdelse af dokumentation
 - d) uafhængig (når dette er muligt) intern eller ekstern revision med henblik på at fastlægge, om miljøledelsessystemer er i overensstemmelse med planlagte ordninger, og om de gennemføres og vedligeholdes korrekt
- vi) gennemgang af miljøledelsessystemet og dets fortsatte egnethed, tilstrækkelighed og effektivitet udført af den øverste ledelse
- vii) følge udviklingen af renere teknologier
- viii) overvejelse af miljøpåvirkningerne af den endelige nedlukning af anlægget i konstruktionsfasen for et nyt anlæg og i hele dets driftslevetid
- ix) generel anvendelse af benchmarking for de enkelte sektorer
- x) affaldshåndteringsplan (se BAT 13).

Specifikt for aktiviteter i den kemiske sektor skal BAT medtage følgende elementer i miljøledelsessystemet:

- xi) På anlæg/fabrikker med flere operatører skal der indgås en aftale, som fastlægger den enkelte anlægsoperatørs roller, ansvar og koordination af driftsprocedurerne med henblik på at forbedre samarbejdet mellem de forskellige operatører.
- xii) Der skal føres fortegnelser over spildevands- og røggasstrømmene (se BAT 2).

I nogle tilfælde skal følgende elementer indgå i miljøledelsessystemet:

- xiii) lugthåndteringsplan (se BAT 20)
- xiv) støjhåndteringsplan (se BAT 22).

Anvendelsesområde

Miljøledelsessystemets omfang (f.eks. detaljeringsniveau) og karakter (f.eks. standardiseret eller ikke-standardiseret) kan relateres til anlæggets karakter, størrelse og kompleksitet samt de miljøpåvirkninger, det kan have.

BAT 2. For at fremme reduktionen af emissioner til vand og luft og reduktionen af vandforbruget er den bedste tilgængelige teknik at etablere og opretholde en fortegnelse over spildevands- og røggasstrømmene som et led i miljøledelsessystemet (se BAT 1), og denne fortegnelse skal indeholde alle følgende elementer:

- i) information om de kemiske fremstillingsprocesser, herunder:
 - a) formler for de kemiske reaktioner, som også viser biprodukter
 - b) forenkledte procesflowdiagrammer, som viser, hvor emissionerne stammer fra
 - c) beskrivelser af de procesintegrerede teknikker og spildevands-/røggasbehandlingen ved kilden, herunder deres præstationer
- ii) information, der er så omfattende som muligt, om spildevandsstrømmenes egenskaber, såsom:
 - a) gennemsnitlige værdier og variation i flow, pH, temperatur og ledningsevne
 - b) gennemsnitlig koncentration og belastningsværdier for relevante forurenende stoffer/parametre og deres variation (f.eks. COD/TOC, kvælstofarter, fosfor, metaller, salte og specifikke organiske forbindelser)
 - c) data om biologisk nedbrydelighed (f.eks. BOD, BOD/COD-forhold, Zahn-Wellens test, biologisk inhibitionspotentialer (f.eks. nitrifikation))
- iii) information, der er så omfattende som muligt, om røggasstrømmenes egenskaber, såsom:
 - a) gennemsnitlige værdier og variation i flow og temperatur
 - b) gennemsnitlig koncentration og belastningsværdier for relevante forurenende stoffer/parametre og deres variation (f.eks. VOC, CO, NO_x, SO_x, chlor og hydrogenchlorid)
 - c) brandfarlighed, nedre og øvre eksplosionsgrænser, reaktivitet
 - d) tilstedeværelsen af andre stoffer, der kan påvirke røggasbehandlingssystemet eller anlæggets sikkerhed (f.eks. ilt, kvælstof, vanddamp og støv).

2. Overvågning

BAT 3. For relevante emissioner til vand som identificeret i fortegnelsen over spildevandsstrømme (se BAT 2) er den bedste tilgængelige teknik at overvåge de vigtigste procesparametre (herunder løbende overvågning af spildevandets flow, pH og temperatur) på centrale steder (f.eks. indløbsvand til forbehandling og indløbsvand til slutbehandling).

BAT 4. Den bedste tilgængelige teknik er at overvåge emissionerne til vand i henhold til EN-standarderne med mindst den minimumsfrekvens, der er angivet nedenfor. Hvis der ikke foreligger EN-standarder, er den bedste tilgængelige teknik at anvende ISO-standarder, nationale standarder eller andre internationale standarder, som sikrer, at der tilvejebringes informationer af tilsvarende videnskabelig kvalitet.

Stof/parameter	Standard(er)	Minimumsfrekvens for overvågning ⁽¹⁾ ⁽²⁾
Totalt organisk kulstof (TOC) ⁽³⁾	EN 1484	Dagligt
Kemisk iltforbrug (COD) ⁽³⁾	Ingen EN-standarder tilgængelige	
Totalt suspenderet stof (TSS)	EN 872	
Totalt kvælstof (TN) ⁽⁴⁾	EN 12260	
Totalt uorganisk kvælstof (N _{inorg}) ⁽⁴⁾	Diverse EN-standarder tilgængelige	
Totalt fosfor (TP)	Diverse EN-standarder tilgængelige	

Stof/parameter		Standard(er)	Minimumsfrekvens for overvågning ⁽¹⁾ ⁽²⁾
Adsorberbare organisk bundne halogener (AOX)		EN ISO 9562	Hver måned
Metaller	Cr	Diverse EN-standarder tilgængelige	
	Cu		
	Ni		
	Pb		
	Zn		
	Andre metaller, hvis relevant		
Toksicitet ⁽³⁾	Fiskeæg (<i>Danio rerio</i>)	EN ISO 15088	Besluttet på baggrund af en risikovurdering efter en første karakterisering
	Dafnier (<i>Daphnia magna</i> Straus)	EN ISO 6341	
	Luminescente bakterier (<i>Vibrio fischeri</i>)	EN ISO 11348–1, EN ISO 11348–2 eller EN ISO 11348–3	
	Andemad (<i>Lemna minor</i>)	EN ISO 20079	
	Alger	EN ISO 8692, EN ISO 10253 eller EN ISO 10710	

⁽¹⁾ Overvågningsfrekvenserne kan tilpasses, hvis dataserierne klart viser en tilstrækkelig stabilitet.

⁽²⁾ Prøvetagningsstedet er der, hvor emissionen forlader anlægget.

⁽³⁾ TOC-overvågning og COD-overvågning er alternativer. TOC-overvågning er den foretrukne mulighed, da den ikke bygger på brugen af meget giftige forbindelser.

⁽⁴⁾ Overvågning af TN og N_{inorg} er alternativer.

⁽⁵⁾ En passende kombination af disse metoder kan anvendes.

BAT 5. Den bedste tilgængelige teknik er en periodisk overvågning af VOC-emissionerne til luften fra relevante kilder ved hjælp af en passende kombination af teknikkerne i I-III eller, hvis der er tale om store mængder VOC, alle teknikkerne i I-III.

- I. sniffing-metoder (f.eks. med bærbare instrumenter i henhold til EN 15446) forbundet med korrelationskurver for nøgleudstyr
- II. optiske gasmålingsmetoder
- III. beregning af emissioner baseret på emissionsfaktorer, der periodisk (f.eks. en gang hvert andet år) valideres ved målinger.

Når der tale om store mængder af VOC, er screening og kvantificering af emissioner fra anlæg ved periodiske kampagner med optiske absorptionsbaserede teknikker, såsom DIAL (differential absorption light detection and ranging) eller SOF (solar occultation flux), en brugbar supplerende teknik til teknikkerne i I-III.

Beskrivelse

Se afsnit 6.2.

BAT 6. Den bedste tilgængelige teknik er en periodisk overvågning af lugtemissionerne fra relevante kilder i henhold til EN-standarderne.

Beskrivelse

Emissionerne kan overvåges ved hjælp af dynamisk olfaktometri i henhold til EN 13725. Overvågningen af emissionerne kan suppleres med måling/estimering af lugteksposering eller estimering af lugtpåvirkning.

Anvendelsesområde

Anvendelsen er begrænset til tilfælde, hvor lugtgener kan forventes eller er blevet dokumenteret.

3. Emissioner til vand

3.1. Vandforbrug og spildevandsproduktion

BAT 7. For at reducere vandforbruget og spildevandsproduktionen er den bedste tilgængelige teknik at reducere spildevandsstrømmenes mængde og/eller forureningsbelastning, fremme genanvendelsen af spildevand i fremstillingsprocesserne samt genvinde og genanvende råvarer.

3.2. Opsamling og adskillelse af spildevand

BAT 8. For at hindre forurening af ikke-forurenede vand og for at reducere emissionerne til vand er den bedste tilgængelige teknik at adskille ikke-forurenede spildevandsstrømme fra spildevandsstrømme, der kræver behandling.

Anvendelsesområde

Adskillelsen af ikke-forurenede regnvand finder muligvis ikke anvendelse i tilfælde af eksisterende spildevandsopsamlings-systemer.

BAT 9. For at hindre ukontrollerede emissioner til vand er den bedste tilgængelige teknik at sørge for en passende lagringskapacitet til opsamling af spildevand, der opstår under andre end de normale driftsbetingelser, baseret på en risikovurdering (hvor der f.eks. tages højde for det forurenende stofs art, virkningerne på yderligere behandling og det modtagende miljø), og at træffe passende yderligere foranstaltninger (f.eks. kontrol, behandling og genanvendelse).

Anvendelsesområde

Midlertidig oplagring af forurenede regnvand kræver en adskillelse, som muligvis ikke finder anvendelse i tilfælde af eksisterende spildevandsopsamlingssystemer.

3.3. Spildevandsbehandling

BAT 10. For at reducere emissionerne til vand er den bedste tilgængelige teknik at anvende en integreret spildevands-håndterings- og behandlingsstrategi, der omfatter en passende kombination af teknikkerne i nedenstående prioriterings-rækkefølge.

	Teknik	Beskrivelse
a)	Procesintegrerede teknikker ⁽¹⁾	Teknikker til at hindre eller reducere vandforurenende stoffer.
b)	Genvinding af forurenende stoffer ved kilden ⁽¹⁾	Teknikker til at genvinde forurenende stoffer inden deres udledning til spildevandsopsamlingssystemet.

	Teknik	Beskrivelse
c)	Forbehandling af spildevand ⁽¹⁾ ⁽²⁾	Teknikker til at nedbringe indholdet af forurenende stoffer inden slutbehandlingen af spildevandet. Forbehandling kan foretages ved kilden eller i kombinerede strømme.
d)	Slutbehandling af spildevandet ⁽³⁾	Slutbehandling af spildevandet, som f.eks. omfatter endelige teknikker til foreløbig og primær behandling, biologisk behandling, fjernelse af kvælstof, fjernelse af fosfor og/eller faste stoffer inden udledning til vandrecipienten.

⁽¹⁾ Disse teknikker er yderligere beskrevet og defineret i andre BAT-konklusioner for den kemiske industri.

⁽²⁾ Se BAT 11.

⁽³⁾ Se BAT 12.

Beskrivelse

Den integrerede spildevandshåndterings- og behandlingsstrategi er baseret på fortegnelsen over spildevandsstrømme (se BAT 2).

BAT-relaterede emissionsniveauer (BAT-AEL): Se afsnit 3.4.

BAT 11. For at reducere emissioner til vand er den bedste tilgængelige teknik at forbehandle spildevand, som indeholder forurenende stoffer, der ikke kan fjernes tilstrækkeligt ved hjælp af slutbehandlingen af spildevand, ved hjælp af egnede teknikker.

Beskrivelse

Forbehandling af spildevand foretages som et led i en integreret spildevandshåndterings- og behandlingsstrategi (se BAT 10) og er generelt nødvendig for at:

- beskytte anlægget til slutbehandling af spildevand (f.eks. beskyttelse af et biologisk rensningsanlæg mod hæmmende eller toksiske forbindelser)
- fjerne forbindelser, som reduceres utilstrækkeligt under slutbehandlingen (f.eks. toksiske forbindelser, organiske forbindelser med ringe biologisk nedbrydelighed eller uden biologisk nedbrydelighed, organiske forbindelser, som er til stede i høje koncentrationer, eller metaller under biologisk behandling)
- fjerne forbindelser, som ellers vil blive afgivet til luften fra opsamlingssystemet eller under slutbehandlingen (f.eks. flygtige halogenerede organiske forbindelser og benzen)
- fjerne forbindelser, som har andre negative virkninger (f.eks. korrosion af udstyret, uønsket reaktion med andre stoffer og forurening af spildevandsslammet).

Forbehandlingen skal generelt foretages så tæt på kilden som muligt for at undgå fortynding, navnlig når det gælder metaller. Undertiden kan spildevandsstrømme med egnede egenskaber adskilles og opsamles med henblik på en særlig kombineret forbehandling.

BAT 12. For at reducere emissionerne til vand er den bedste tilgængelige teknik at anvende en passende kombination af teknikker til slutbehandling af spildevandet.

Beskrivelse

Slutbehandling af spildevand foretages som et led i en integreret spildevandshåndterings- og behandlingsstrategi (se BAT 10).

Passende teknikker til slutbehandling af spildevand omfatter følgende afhængigt af indholdet af forurenende stof:

	Teknik ⁽¹⁾	Typiske forurenende stoffer, som reduceres	Anvendelsesområde
Foreløbig og primær behandling			
a)	Udligning	Alle forurenende stoffer	Generelt anvendelig.
b)	Neutralisering	Syrer, baser	
c)	Fysisk separation, f.eks. sigter, sier, sandfang, fedtudskillere eller primære bundfældningstanke.	Suspenderede stoffer, olie/fedt	
Biologisk behandling (sekundær behandling), f.eks.			
d)	Aktiveret slamproces	Biologisk nedbrydelige organiske forbindelser	Generelt anvendelig.
e)	Membranbioreaktor		
Fjernelse af kvælstof			
f)	Nitrifikation/denitrifikation	Totalt kvælstof, ammoniak	Nitrifikation kan muligvis ikke anvendes i tilfælde af høje chlorkoncentrationer (dvs. ca. 10 g/l), og såfremt reduktionen af chlorkoncentrationen inden nitrifikation ikke kan begrundes med miljømæssige fordele. Finder ikke anvendelse, når slutbehandlingen ikke omfatter en biologisk behandling.
Fjernelse af fosfor			
g)	Kemisk bundfældning	Fosfor	Generelt anvendelig.
Endelig fjernelse af faste stoffer			
h)	Koagulation og flokkulering	Suspenderede stoffer	Generelt anvendelig.
i)	Sedimentering		
j)	Filtrering (f.eks. sandfiltrering, mikrofiltrering og ultrafiltrering)		
k)	Flotation		

⁽¹⁾ Beskrivelser af teknikkerne er medtaget i afsnit 6.1.

3.4. BAT-relaterede emissionsniveauer for emissioner til vand

De BAT-relaterede emissionsniveauer (BAT-AEL) for emissioner til vand, der er angivet i tabel 1, tabel 2 og tabel 3, gælder for direkte emissioner til en vandrecipient fra:

- i) de aktiviteter, der er omfattet af afsnit 4 i bilag I til direktiv 2010/75/EU
- ii) uafhængigt drevne spildevandsbehandlingsanlæg omfattet af afsnit 6.11 i bilag I til direktiv 2010/75/EU, under forudsætning af at den væsentligste forureningsbelastning stammer fra aktiviteter, der er omfattet af afsnit 4 i bilag I til direktiv 2010/75/EU
- iii) kombineret behandling af spildevand med forskellig oprindelse, under forudsætning af at den væsentligste forureningsbelastning stammer fra aktiviteter, der er omfattet af afsnit 4 i bilag I til direktiv 2010/75/EU.

BAT-AEL'erne gælder på det sted, hvor emissionen forlader anlægget.

Tabel 1

BAT-AEL'er for direkte emissioner af TOC, COD og TSS til en vandrecipient

Parameter	BAT-AEL (årligt gennemsnit)	Betingelser
Totalt organisk kulstof (TOC) ⁽¹⁾ ⁽²⁾	10-33 mg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾	BAT-AEL er gældende, hvis emissionen overstiger 3,3 t/år.
Kemisk iltforbrug (COD) ⁽¹⁾ ⁽²⁾	30-100 mg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾	BAT-AEL er gældende, hvis emissionen overstiger 10 t/år.
Totalt suspenderet stof (TSS)	5,0-35 mg/l ⁽⁷⁾ ⁽⁸⁾	BAT-AEL er gældende, hvis emissionen overstiger 3,5 t/år.

⁽¹⁾ Ingen BAT-AEL er gældende for biokemisk iltforbrug (BOD). Som vejledning vil det årlige gennemsnitlige BOD₅-niveau i spildevand fra et biologisk spildevandsbehandlingsanlæg generelt være ≤ 20 mg/l.

⁽²⁾ Enten BAT-AEL for TOC eller BAT-AEL for COD er gældende. TOC er den foretrukne mulighed, da overvågningen heraf ikke kræver brug af meget giftige forbindelser.

⁽³⁾ Den nedre ende af intervallet opnås typisk, når få spildevandsdelstrømme indeholder organiske forbindelser, og/eller spildevandet hovedsagelig indeholder let biologisk nedbrydelige organiske forbindelser.

⁽⁴⁾ Den øvre ende af intervallet kan være op til 100 mg/l for TOC eller op til 300 mg/l for COD, begge som årlige gennemsnit, hvis begge de følgende betingelser er opfyldt:

— Betingelse A: Reduktionseffektivitet ≥ 90 % som årligt gennemsnit (inklusive både forbehandling og slutbehandling).

— Betingelse B: Hvis der anvendes biologisk behandling og mindst et af følgende kriterier er opfyldt:

— Der anvendes et biologisk behandlingstrin med lav belastning (dvs. ≤ 0,25 kg COD/kg organisk tørstof fra slam). Dette indebærer, at BOD₅-niveauet i spildevandet er ≤ 20 mg/l.

— Der anvendes nitrifikation.

⁽⁵⁾ Den øvre ende af intervallet gælder muligvis ikke, hvis alle de følgende betingelser er opfyldt:

— Betingelse A: Reduktionseffektivitet ≥ 95 % som årligt gennemsnit (inklusive både forbehandling og slutbehandling).

— Betingelse B: Den samme som betingelse B i fodnote ⁽⁴⁾.

— Betingelse C: Indløbsvandet til slutbehandlingen af spildevandet viser følgende egenskaber: TOC > 2 g/l (eller COD > 6 g/l) som årligt gennemsnit og en høj andel af tunge organiske forbindelser.

⁽⁶⁾ Den øvre ende af intervallet gælder muligvis ikke, hvis den væsentligste forureningsbelastning stammer fra fremstillingen af methylcellulose.

⁽⁷⁾ Den nedre ende af intervallet opnås typisk, når der anvendes filtrering (f.eks. sandfiltrering, mikrofiltrering, ultrafiltrering og membranbioreaktor), mens den øvre ende af intervallet typisk opnås, når der udelukkende anvendes sedimentering.

⁽⁸⁾ Denne BAT-AEL gælder muligvis ikke, hvis den væsentligste forureningsbelastning stammer fra fremstillingen af natriumcarbonat ved hjælp af Solvay-processen eller fra fremstillingen af titaniumdioxid.

Tabel 2

BAT-AEL'er for direkte emissioner af næringsstoffer til en vandrecipient

Parameter	BAT-AEL (årligt gennemsnit)	Betingelser
Totalt kvælstof (TN) ⁽¹⁾	5,0-25 mg/l ⁽²⁾ ⁽³⁾	BAT-AEL er gældende, hvis emissionen overstiger 2,5 t/år.
Totalt uorganisk kvælstof (N _{inorg}) ⁽¹⁾	5,0-20 mg/l ⁽²⁾ ⁽³⁾	BAT-AEL er gældende, hvis emissionen overstiger 2,0 t/år.
Totalt fosfor (TP)	0,50-3,0 mg/l ⁽⁴⁾	BAT-AEL er gældende, hvis emissionen overstiger 300 kg/år.

⁽¹⁾ Enten BAT-AEL for totalt kvælstof eller BAT-AEL for totalt uorganisk kvælstof er gældende.

⁽²⁾ BAT-AEL'er for TN og N_{inorg} gælder ikke for anlæg uden biologisk spildevandsbehandling. Den nedre ende af intervallet opnås typisk, når tilløbet til det biologiske spildevandsbehandlingsanlæg indeholder lave kvælstofniveauer, og/eller der kan foretages nitrifikation/denitrifikation på optimale betingelser.

⁽³⁾ Den øvre ende af intervallet kan være højere og op til 40 mg/l for TN eller 35 mg/l for N_{inorg}, begge som årlige gennemsnit, hvis reduktionseffektiviteten er ≥ 70 % som årligt gennemsnit (inklusive både forbehandling og slutbehandling).

⁽⁴⁾ Den nedre ende af intervallet opnås typisk, når der tilsættes fosfor med henblik på det biologiske spildevandsbehandlingsanlægs korrekte drift, eller når fosforet hovedsagelig stammer fra opvarmnings- eller nedkølingssystemer. Den øvre ende af intervallet opnås typisk, når anlægget danner fosforholdige forbindelser.

Tabel 3

BAT-AEL'er for direkte emissioner af AOX og metaller til en vandrecipient

Parameter	BAT-AEL (årligt gennemsnit)	Betingelser
Adsorberbare organisk bundne halogener (AOX)	0,20-1,0 mg/l ⁽¹⁾ ⁽²⁾	BAT-AEL er gældende, hvis emissionen overstiger 100 kg/år.
Chrom (udtrykt som Cr)	5,0-25 µg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾	BAT-AEL er gældende, hvis emissionen overstiger 2,5 kg/år.
Kobber (udtrykt som Cu)	5,0-50 µg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁷⁾	BAT-AEL er gældende, hvis emissionen overstiger 5,0 kg/år.
Nikkel (udtrykt som Ni)	5,0-50 µg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾	BAT-AEL er gældende, hvis emissionen overstiger 5,0 kg/år.
Zink (udtrykt som Zn)	20-300 µg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁸⁾	BAT-AEL er gældende, hvis emissionen overstiger 30 kg/år.

⁽¹⁾ Den nedre ende af intervallet opnås typisk, når anlægget anvender eller danner få halogenerede organiske forbindelser.

⁽²⁾ Denne BAT-AEL gælder muligvis ikke, hvis den væsentligste forureningsbelastning stammer fra fremstillingen af jodholdige røntgenkontraststoffer som følge af høje belastninger. Denne BAT-AEL gælder muligvis heller ikke, hvis den væsentligste forureningsbelastning stammer fra fremstillingen af propylenoxid eller epichlorhydrin som følge af høje belastninger.

⁽³⁾ Den nedre ende af intervallet opnås typisk, når anlægget anvender eller danner få af de tilsvarende metal(forbindelser).

⁽⁴⁾ Denne BAT-AEL gælder muligvis ikke for uorganisk spildevand, hvis den væsentligste forureningsbelastning stammer fra fremstillingen af uorganiske tungmetallforbindelser.

⁽⁵⁾ Denne BAT-AEL gælder muligvis ikke, hvis den væsentligste forureningsbelastning stammer fra fremstillingen af store mængder faste uorganiske råvarer, som er forurenede med metaller (f.eks. natriumcarbonat fremstillet ved hjælp af Solvay-processen eller titaniumdioxid).

⁽⁶⁾ Denne BAT-AEL gælder muligvis ikke, hvis den væsentligste forureningsbelastning stammer fra fremstillingen af chrom-organiske forbindelser.

⁽⁷⁾ Denne BAT-AEL gælder muligvis ikke, hvis den væsentligste forureningsbelastning stammer fra fremstillingen af kobber-organiske forbindelser eller fra fremstillingen af vinylchloridmonomer/ethylendichlorid ved hjælp af oxychloreringsprocessen.

⁽⁸⁾ Denne BAT-AEL gælder muligvis ikke, hvis den væsentligste forureningsbelastning stammer fra fremstillingen af viskosefibre.

Den relaterede overvågning er medtaget under BAT 4.

4. Affald

BAT 13. For at forebygge eller, såfremt dette ikke er praktisk muligt, reducere mængden af affald til bortskaffelse, er den bedste tilgængelige teknik at etablere og gennemføre en affaldshåndteringsplan som et led i miljøledelsessystemet (se BAT 1), som i prioriteringsrækkefølgen sikrer, at affald forebygges, forberedes til genanvendelse, genbruges eller genvindes på anden vis.

BAT 14. For at reducere mængden af spildevandsslam, der kræver yderligere behandling eller bortskaffelse, og for at reducere dets potentielle miljøpåvirkning, er den bedste tilgængelige teknik at anvende en af nedenstående teknikker eller en kombination af disse.

	Teknik	Beskrivelse	Anvendelsesområde
a)	Konditionering	Kemisk konditionering (dvs. tilsætning af koaguleringsmidler og/eller flokkuleringsmidler) eller varmekonditionering (dvs. opvarmning) for at forbedre betingelserne under slamkoncentrering/-afvanding.	Finder ikke anvendelse på uorganisk slam. Behovet for konditionering afhænger af slammets egenskaber og af det koncentrerings-/afvandingsudstyr, der bruges.
b)	Koncentrering/afvanding	Koncentrering kan foretages ved hjælp af sedimentering, centrifugering, flotation, gravitationsbånd eller roterende tromler. Afvanding kan foretages ved hjælp af sibåndspresser eller pladefilterpresser.	Generelt anvendelig.
c)	Stabilisering	Slamstabilisering omfatter kemisk behandling, varmebehandling, aerob nedbrydning eller anaerob nedbrydning.	Finder ikke anvendelse på uorganisk slam. Finder ikke anvendelse på korttidsbehandling inden slutbehandling.
d)	Tørring	Slammet tørres via direkte eller indirekte kontakt med en varmekilde.	Finder ikke anvendelse i de tilfælde, hvor spildvarme ikke er tilgængelig eller ikke kan anvendes.

5. Emissioner til luft

5.1. Opsamling af røggas

BAT 15. For at lette genvindingen af forbindelser og reduktionen af emissioner til luften er den bedste tilgængelige teknik at indkapsle emissionskilderne og så vidt muligt behandle emissionerne.

Anvendelsesområde

Anvendelsen kan være begrænset som følge af driftsrelaterede spørgsmål (adgang til udstyr), sikkerhedsmæssige spørgsmål (for at undgå koncentrationer, der ligger tæt på den nedre eksplosionsgrænse) og sundhedsmæssige spørgsmål (når det er nødvendigt med operatøradgang inde i indkapslingen).

5.2. Behandling af røggas

BAT 16. For at reducere emissionerne til luften er den bedste tilgængelige teknik at anvende en integreret røggashåndterings- og behandlingsstrategi, som omfatter procesintegrerede røggasbehandlingsteknikker.

Beskrivelse

Den integrerede røggashåndterings- og behandlingsstrategi er baseret på fortegnelsen over røggasstrømme (se BAT 2), hvor der gives førstehedsprioritet til procesintegrerede teknikker.

5.3. Afbrænding

BAT 17. For at hindre emissioner til luften fra afbrænding er den bedste tilgængelige teknik udelukkende at gøre brug af afbrænding af sikkerhedsårsager eller i forbindelse med ikke-rutinemæssige driftsforhold (f.eks. opstart eller nedlukning) ved at anvende en af eller begge de nedenstående teknikker.

	Teknik	Beskrivelse	Anvendelsesområde
a)	Korrekt anlægskonstruktion	Dette omfatter et gasgenvindingssystem med tilstrækkelig kapacitet og anvendelsen af aflastningsventiler med høj integritet.	Generelt anvendelig i nye anlæg. Gasgenvindingssystemer kan eftermonteres i eksisterende anlæg.
b)	Anlægsstyring	Dette omfatter afbalancering af brændelsessystemet og anvendelse af avanceret processtyring.	Generelt anvendelig.

BAT 18. For at reducere emissioner til luften fra afbrænding, når en afbrænding er uundgåelig, er den bedste tilgængelige teknik at anvende en af eller begge de nedenstående teknikker.

	Teknik	Beskrivelse	Anvendelsesområde
a)	Korrekt konstruktion af udstyr til afbrænding	Optimering af højde, tryk, assistance fra damp, luft eller gas, typen af brænderspider (enten indkapslede eller afskærmede) osv. med det formål at muliggøre en røgfri og pålidelig drift og sikre en effektiv forbrænding af overskydende gasser.	Kan anvendes i nye afbrændingsenheder. I eksisterende anlæg kan anvendelsen være begrænset som følge af f.eks. vedligeholdelsestidens tilgængelighed under anlæggets klargøring.
b)	Overvågning og registrering som et led i afbrændingsforvaltningen	Løbende overvågning af den gas, der sendes til afbrænding, målinger af gasflowet og estimeringer af andre parametre (f.eks. sammensætning, varmeindhold, assistanceforhold, hastighed, flowhastighed for udtømningsgas og forurenende emissioner (f.eks. NO _x , CO, kulbrinter, støj)). Registrering af afbrændingshændelser omfatter som regel afbrændingsgassens estimerede/målte sammensætning, afbrændingsgassens estimerede/målte mængde og operationens varighed. Registreringen gør det muligt at kvantificere emissionerne og potentielt at forhindre fremtidige afbrændingshændelser.	Generelt anvendelig.

5.4. Diffuse VOC-emissioner

BAT 19. For at forebygge eller, såfremt dette ikke er praktisk muligt, reducere diffuse VOC-emissioner til luften er den bedste tilgængelige teknik at anvende en kombination af nedenstående teknikker.

	Teknik	Anvendelsesområde
Teknikker vedrørende anlægskonstruktionen		
a)	Begrænsning af antallet af potentielle emissionskilder	Anvendelsen kan være begrænset for eksisterende anlæg som følge af driftskrav.
b)	Maksimering af de procesrelaterede inddæmningsfunktioner	
c)	Valg af fuldstændigt udstyr (se beskrivelsen i afsnit 6.2)	
d)	Facilitering af vedligeholdelsesaktiviteter ved at sikre adgang til potentielt lækkende udstyr	

	Teknik	Anvendelsesområde
Teknikker vedrørende anlæggets/udstyrets konstruktion, montage og idriftsættelse		
e)	Sikring af veldefinerede og omfattende procedurer for anlæggets/udstyrets konstruktion og montage. Dette omfatter anvendelsen af den pakningsbelastning, der er konstrueret til flangesamlinger (se beskrivelsen i afsnit 6.2)	Generelt anvendelig.
f)	Sikring af solide idriftsættelses- og overdragelsesprocedurer for anlægget/udstyret, som er i overensstemmelse med konstruktionskravene	
Teknikker vedrørende anlægsdriften		
g)	Sikring af god vedligeholdelse og rettidig udskiftning af udstyret	Generelt anvendelig.
h)	Anvendelse af et risikobaseret lækagedetektions- og reparationsprogram (LDAR) (se beskrivelsen i afsnit 6.2)	
i)	Størst mulig forebyggelse af diffuse VOC-emissioner, opsamling af dem ved kilden og behandling af dem	

Den relaterede overvågning er medtaget under BAT 5.

5.5. Lugtemissioner

BAT 20. For at forebygge eller, såfremt dette ikke er praktisk muligt, reducere lugtemissioner er den bedste tilgængelige teknik at etablere, gennemføre og regelmæssigt gennemgå en lugthåndteringsplan som et led i miljøledelsessystemet (se BAT 1). Denne plan skal omfatte alle følgende elementer:

- i) en protokol, der indeholder de relevante handlinger og tidsfrister
- ii) en protokol for gennemførelsen af lugtovervågning
- iii) en protokol for reaktionen på de identificerede lugthændelser
- iv) et lugtforebyggelses- og reduktionsprogram, der er designet til at identificere kilden/kilderne, måle/estimere lugteksponeringen, karakterisere kildernes bidrag og gennemføre forebyggelses- og/eller reduktionsforanstaltninger.

Den relaterede overvågning er medtaget under BAT 6.

Anvendelsesområde

Anvendelsen er begrænset til tilfælde, hvor lugtgener kan forventes eller er blevet dokumenteret.

BAT 21. For at forebygge eller, såfremt dette ikke er praktisk muligt, reducere lugtemissionerne fra spildevandsopsamling og -behandling og fra slambehandling er den bedste tilgængelige teknik at anvende en af nedenstående teknikker eller en kombination af disse.

	Teknik	Beskrivelse	Anvendelsesområde
a)	Minimering af opholdstiden	Minimering af opholdstiden for spildevand og slam i opsamlings- og opbevaringssystemer, navnlig under anaerobe forhold.	Anvendeligheden kan være begrænset for eksisterende opsamlings- og opbevaringssystemer.
b)	Kemisk behandling	Anvendelse af kemikalier til at nedbryde eller reducere dannelsen af lugtforbindelser (f.eks. oxidation eller bundfældning af svovlbrinte).	Generelt anvendelig.
c)	Optimering af aerob behandling	Dette kan omfatte: i) kontrol af iltindholdet ii) hyppig vedligeholdelse af luftningssystemet iii) brug af ren ilt iv) fjernelse af skum i tankene.	Generelt anvendelig.
d)	Indkapsling	Tildækning eller indkapsling af faciliteter til opsamling og behandling af spildevand og slam med henblik på at opsamle den lugtende røggas til yderligere behandling.	Generelt anvendelig.
e)	»End-of-pipe«-behandling	Dette kan omfatte: i) biologisk behandling ii) termisk oxidation.	Biologisk behandling finder udelukkende anvendelse på forbindelser, som er letopløselige i vand, og som er let biologisk nedbrydelige.

5.6. Støjmissioner

BAT 22. For at forebygge eller, såfremt dette ikke er praktisk muligt, reducere støjmissioner er den bedste tilgængelige teknik at etablere og gennemføre en støjhåndteringsplan som et led i miljøledelsessystemet (se BAT 1). Denne plan skal omfatte alle følgende elementer:

- i) en protokol, der indeholder de relevante handlinger og tidsfrister
- ii) en protokol for gennemførelsen af støjovervågning
- iii) en protokol for reaktionen på de identificerede støjhændelser
- iv) et støjforebyggelses- og reduktionsprogram, der er designet til at identificere kilden/kilderne, måle/estimere støjeksponeringen, karakterisere kildernes bidrag og gennemføre forebyggelses- og/eller reduktionsforanstaltninger.

Anvendelsesområde

Anvendelsen er begrænset til tilfælde, hvor støjgener kan forventes eller er blevet dokumenteret.

BAT 23. For at forebygge eller, såfremt dette ikke er praktisk muligt, reducere støjmissioner er den bedste tilgængelige teknik at anvende en af nedenstående teknikker eller en kombination af disse.

	Teknik	Beskrivelse	Anvendelsesområde
a)	Passende placering af udstyr og bygninger	Forøgelse af afstanden mellem kilden og modtageren og anvendelse af bygninger som støjskærme.	Ved eksisterende anlæg kan der være begrænset mulighed for at flytte udstyr, fordi der mangler plads, eller fordi det ville være forbundet med for store omkostninger.
b)	Driftsforanstaltninger	Dette omfatter: i) bedre inspektion og vedligeholdelse af udstyr ii) lukning af døre og vinduer i lukkede arealer i videst muligt omfang iii) betjening af udstyret foretaget af erfarent personale iv) undgåelse af støjende aktiviteter om natten, hvis muligt v) regler for støjkontrol i forbindelse med vedligeholdelsesarbejde	Generelt anvendelig.
c)	Støjsvagt udstyr	Dette omfatter støjsvage kompressorer, pumper og brændere.	Gælder kun, hvis udstyret er nyt eller udskiftet.
d)	Støjdæmpende udstyr	Dette omfatter: i) støjdæmpere ii) isolering af udstyr iii) indkapsling af støjende udstyr iv) støjdæmpning af bygninger.	Anvendelsen kan være begrænset som følge af pladskrav (for eksisterende anlæg), sundhedsmæssige og sikkerhedsmæssige spørgsmål.
e)	Støjbegrænsning	Indsætning af barrierer mellem støj-kilder og modtagere (f.eks. støjmur, volde og bygninger).	Gælder kun for eksisterende anlæg, eftersom konstruktionen af nye anlæg burde gøre denne teknik overflødig. Ved eksisterende anlæg kan der være begrænset mulighed for at indsatte barrierer, fordi der mangler plads.

6. Beskrivelse af teknikker

6.1. Spildevandsbehandling

Teknik	Beskrivelse
Aktiveret slamproces	Den biologiske oxidation af opløste organiske stoffer med ilt ved hjælp af mikroorganismers metabolisme. Ved tilstedeværelsen af opløst ilt (indsprøjtet som luft eller ren ilt) mineraliseres de organiske komponenter til kuldioxid og vand eller transformeres til andre metabolitter og biomasse (dvs. aktiveret slam). Mikroorganismene forbliver suspenderet i spildevandet, og hele blandingen luftes mekanisk. Den aktiverede slam-blanding sendes til en adskillelsesfacilitet, hvorfra slammet sendes retur til luftnings-tanken.
Nitrifikation/denitrifikation	En totrinsproces, der typisk indgår i de biologiske spildevandsbehandlingsanlæg. Det første trin er den aerobe nitrifikation, hvor mikroorganismene oxiderer ammonium (NH_4^+) til mellemproduktet nitrit (NO_2^-), som så oxyderes yderligere til nitrat (NO_3^-). På det efterfølgende anoxiske denitrifikationstrin reducerer mikroorganismene kemisk nitrat til kvælstofgas.

Teknik	Beskrivelse
Kemisk bundfældning	Opløste forurenende stoffers omdannelse til en uopløselig forbindelse ved at tilsætte kemiske bundfældningsmidler. Det faste bundfald, der dannes, bliver efterfølgende adskilt ved hjælp af sedimentering, flotation under tryk eller filtrering. Hvis det er nødvendigt, kan dette trin efterfølges af mikrofiltrering eller ultrafiltrering. Der anvendes multivalente metalioner (f.eks. calcium, aluminium og jern) til fosforbundfældning.
Koagulation og flokkulation	Koagulation og flokkulation anvendes til at adskille suspenderede faste stoffer fra spildevandet og foretages ofte i på hinanden følgende trin. Koagulation foretages ved at tilsætte koaguleringsmidler med ladninger, som er de modsatte af de suspenderede stoffers. Flokkulation foretages ved at tilsætte polymerer, således at sammenstødet med flokkulerende mikropartikler får dem til at binde sig til hinanden og danne større flokkulerende partikler.
Udligning	Afbalancering af strømme og forureningsbelastninger ved indløbet til slutbehandlingen af spildevandet ved hjælp af centrale tanke. Udligning kan decentraliseres eller foretages ved hjælp af andre håndteringsteknikker.
Filtrering	Adskillelse af faste stoffer fra spildevandet ved at føre dem gennem et porøst medium, f.eks. sandfiltrering, mikrofiltrering og ultrafiltrering.
Flotation	Adskillelse af faste eller flydende partikler fra spildevandet ved at hæfte dem fast til fine gasbobler (som regel luftbobler). De flydende partikler samles på vandoverfladen og opsamles med skimmere.
Membranbioreaktor	En kombination af aktiveret slambehandling og membranfiltrering. Der anvendes to varianter: a) et eksternt recirkuleringskredsløb mellem tanken med aktiveret slam og membranmodulet, og b) et membranmodul, som er nedsænket i luftningstanken med aktiveret slam, hvor spildevandet filtreres gennem en hul fibermembran, og biomassen bliver i tanken (denne variant bruger mindre energi og resulterer i mere kompakte anlæg).
Neutralisering	Justering af spildevandets pH-værdi til et neutralt niveau (ca. 7) ved at tilsætte kemikalier. Der anvendes som regel natriumhydroxid (NaOH) eller calciumhydroxid (Ca(OH) ₂) til at øge pH-værdien, og der anvendes som regel svovlsyre (H ₂ SO ₄), saltsyre (HCl) eller kuldioxid (CO ₂) til at sænke pH-værdien. Bundfældning af visse stoffer kan finde sted under neutralisering.
Sedimentering	Adskillelse af suspenderede partikler og suspenderet materiale ved hjælp af gravitationsbundfældning.

6.2. Diffuse VOC-emissioner

Teknik	Beskrivelse
Fuldstændigt udstyr	Fuldstændigt udstyr omfatter: — ventiler med dobbeltpakningsforseglinger — magnetdrevne pumper/kompressorer/omrørere — pumper/kompressorer/omrørere, der er udstyret med mekaniske forseglinger i stedet for pakninger — fuldstændige pakninger (såsom spiralviklede tætningsringe) til kritiske anvendelser — korrosionsbestandigt udstyr.

Teknik	Beskrivelse
Lækagedetektnings- og reparationsprogram (LDAR)	En struktureret tilgang til at reducere flygtige VOC-emissioner ved detektion og efterfølgende reparation eller udskiftning af de lækende komponenter. På nuværende tidspunkt er sniffing-metoder (beskrevet i EN 15446) og optiske gasmålingsmetoder tilgængelige til identifikation af lækager. Sniffing-metode: Det første trin er detektion ved hjælp af håndholdte VOC-analyseapparater, der måler den koncentration, som er i umiddelbar nærhed af udstyret (f. eks. ved hjælp af flammeionisering eller fotoionisering). Det andet trin består i at pakke komponenten ind for at udføre en direkte måling ved emissionskilden. Dette andet trin erstattes undertiden af matematiske korrelationskurver, der stammer fra statistiske resultater, som er opnået på baggrund af et stort antal tidligere målinger foretaget på lignende komponenter. Optiske gasmålingsmetoder: Til optiske målinger bruges små, lette håndholdte kameraer, som gør det muligt at visualisere gaslækager i realtid, således at de fremstår som »røg« på en videobåndoptager sammen med det normale billede af den berørte komponent, hvilket gør det let og hurtigt at lokalisere væsentlige VOC-lækager. Aktive systemer skaber et billede med et bagudspredt infrarødt laserlys, der reflekteres på komponenten og dens omgivelser. Passive systemer er baseret på den naturlige infrarøde stråling fra udstyret og dets omgivelser.
Termisk oxidation	Oxidation af brændbare gasser og lugtstoffer i røggas ved at opvarme blandingen af forurenende stoffer med luft eller oxygen til over selvantændelsepunktet i et forbrændingskammer og holde den ved en høj temperatur længe nok til, at forbrændingen til kuldioxid og vand kan afsluttes. Termisk oxidation kaldes også for »forbrænding«, »termisk forbrænding« eller »oxidativ forbrænding«.
Anvendelse af den pakningsbelastning, der er konstrueret til flangesamlinger	Dette omfatter: i) opnåelsen af en certificeret pakning af høj kvalitet, f.eks. i henhold til EN 13555 ii) beregningen af den højest mulige boltbelastning, f.eks. i henhold til EN 1591-1 iii) opnåelsen af kvalificeret flangesamlingsudstyr iv) en kvalificeret montørs tilsyn med boltspændingen
Overvågning af diffuse VOC-emissioner	Sniffing og optiske gasmålingsmetoder er beskrevet under lækagedetektnings- og reparationsprogrammet. Fuld screening og kvantificering af anlægsemissioner kan foretages med en passende kombination af supplerende metoder, f.eks. SOF-kampagner (solar occultation flux) eller DIAL-kampagner (differential absorption LIDAR). Disse resultater kan bruges til tidsmæssige trendevalueringer, krydstjek og opdatering/validering af det igangværende LDAR-program. Solar occultation flux (SOF): Teknikken er baseret på optagelse af og spektrometrisk Fourier-transmutationsanalyse af et infrarødt eller ultraviolet/synligt bredbåndssollysspektrum langs en given geografisk rute, der krydser vindretningen og skærer igennem VOC-faner. Differential absorption LIDAR (DIAL): DIAL er en laserbaseret teknik, der anvender differential absorption LIDAR (light detection and ranging), som er den optiske analog til den radiobølgebaserede RADAR. Teknikken er baseret på bagudspredning af laserstråleimpulser fra atmosfæriske aerosoler og analyse af spektralegenskaberne af det returnerede lys, der indsamles med et teleskop.

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESAFGØRELSE (EU) 2016/903**af 8. juni 2016****om et hestedækken, der er imprægneret med permethrin med det formål at bekæmpe generende insekter omkring hesten, jf. artikel 3, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 528/2012****(EØS-relevant tekst)**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 528/2012 af 22. maj 2012 om tilgængeliggørelse på markedet og anvendelse af biocidholdige produkter ⁽¹⁾, særlig artikel 3, stk. 3, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Den 21. september 2015 anmodede Irland Kommissionen om i henhold til artikel 3, stk. 3, i forordning (EU) nr. 528/2012 at træffe afgørelse om, hvorvidt et hestedækken, der markedsføres til beskyttelse af heste og deres omgivelser mod insekter (klæger og stikfluer), er et biocidholdigt produkt eller en behandlet artikel eller ingen af delene.
- (2) Ifølge oplysningerne fra Irland består hestedækkenet af to adskilte lag stof, hvoraf det ydre lag er imprægneret med permethrin, der ikke kommer i kontakt med hesten på grund af det indre ikke-imprægnerede lag. Det hævdes, at behandlingen med permethrin yderligere forbedrer dækkenets fysiske beskyttelsesfunktion mod generende insekter omkring hesten, idet insekter dør, når de kommer i kontakt med dækkenets ydre lag.
- (3) Formålet med hestedækkenet er at bekæmpe insekter, som er omfattet af definitionen »skadegørere« i artikel 3, stk. 1, litra g), i forordning (EU) nr. 528/2012, fordi de er skadelige for dyr eller for mennesker.
- (4) Ifølge artikel 3, stk. 1, litra a), i nævnte forordning er det en biocidfunktion at ødelægge, afskrække, uskadeliggøre, hindre virkningen af eller bekæmpe virkningen af skadegørere.
- (5) Hestedækkenet opfylder definitionen af en »genstand« i artikel 3, stk. 2, litra c), i forordning (EU) nr. 528/2012, fordi det har en særlig form, overflade eller design, der i højere grad er bestemmende for dets funktion end den kemiske sammensætning.
- (6) Dækkenet opfylder definitionen af en »behandlet artikel« i artikel 3, stk. 1, litra l), i forordning (EU) nr. 528/2012, fordi det med forsæt indeholder permethrin med det formål at bekæmpe insekter omkring hesten.
- (7) Det er derfor afgørende at fastslå, hvorvidt hestedækkenet har en primær biocidfunktion i henhold til den aftalte EU-vejledning ⁽²⁾, for at definere, hvorvidt det er en behandlet artikel eller et biocidholdigt produkt.
- (8) Idet i) generende insekter omkring hesten ikke er skadelige for selve dækkenet, ii) koncentrationen af permethrin i dækkenet kan sammenlignes med biocidholdige produkter og er højere end den koncentration, der anvendes til at bekæmpe keratinædende skadedyr i tekstiler ⁽³⁾, iii) virkningen af permethrinen i dækkenet er identisk med virkningen af et biocidholdigt produkt, og iv) der i produktinformationen lægges størst vægt på biocidfunktionen i forbindelse med at bekæmpe insekter end på andre af hestedækkenets funktioner (særligt hvad angår at modvirke kolde vejrforhold eller beskytte mod UV-stråling), kan hestedækkenet anses for at have en primær biocidfunktion og at opfylde definitionen af et biocidholdigt produkt som fastsat i artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning (EU) nr. 528/2012.

⁽¹⁾ EUT L 167 af 27.6.2012, s. 1.⁽²⁾ Vejledning omkring ofte stillede spørgsmål vedrørende behandlede artikler (spørgsmål 11) kan findes på <https://circabc.europa.eu/w/browse/d7363efd-d8fb-43e6-8036-5bcc5e87bf22>.⁽³⁾ Vurderingsrapport fra evalueringen af aktivstoffet permethrin til produkttype 18 (sektion 2.1.2.1. Påtænkt anvendelsesområde/Funktion og organisme(r), som skal bekæmpes) kan findes på http://dissemination.echa.europa.eu/Biocides/ActiveSubstances/1342-18/1342-18_Assessment_Report.pdf.

- (9) I overensstemmelse med artikel 2, stk. 2, i forordning (EU) nr. 528/2012 er det også vigtigt at overveje, om hestedækkenet kan falde ind under anvendelsesområdet for Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/82/EF ⁽¹⁾, hvis det opfylder definitionen af et veterinærlægemiddel i henhold til artikel 1, stk. 2, i nævnte direktiv.
- (10) Da hestedækkenet ikke er designet til at blive anvendt som insekticid og ikke anvendes med henblik på at genoprette, påvirke eller ændre fysiologiske funktioner ved at udøve en farmakologisk, immunologisk eller metabolisk virkning eller for at stille en medicinsk diagnose hos heste, og da hestedækkenet hverken fremhæves som værende i stand til at behandle eller forebygge sygdomme hos heste, men fremhæves som værende i stand til at bekæmpe eventuelle insekter omkring hesten, der måske generer den, opfylder hestedækkenet ikke definitionen for et veterinærlægemiddel i henhold til artikel 1, stk. 2, i direktiv 2001/82/EF og falder derfor ind under anvendelsesområdet for forordning (EU) nr. 528/2012.
- (11) Da produkttype 18, som defineret i bilag V til forordning (EU) nr. 528/2012 omfatter produkter til bekæmpelse af leddyr (f.eks. insekter, spindlere og krebsdyr) på anden vis end ved afskrækkelse eller tiltrækning, bør hestedækkenet anses for at høre til produkttype 18. Da permethrin desuden hverken er ved at blive vurderet eller godkendt ⁽²⁾ til anvendelse i biocidholdige produkter af produkttype 19, bør hestedækkenet ikke anprises som havende en afskrækkende funktion.
- (12) Foranstaltningerne i denne afgørelse er i overensstemmelse med udtalelse fra Det Stående Udvalg for Biocidholdige Produkter —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Et hestedækken, der er imprægneret med permethrin med det formål at bekæmpe generende insekter omkring hesten på anden vis end ved afskrækkelse eller tiltrækning, betragtes som et biocidholdigt produkt i overensstemmelse med artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning (EU) nr. 528/2012 og tilhører produkttype 18, jf. bilag V til nævnte forordning.

Artikel 2

Denne afgørelse træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Udfærdiget i Bruxelles, den 8. juni 2016.

På Kommissionens vegne
Jean-Claude JUNCKER
Formand

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/82/EF af 6. november 2001 om oprettelse af en fællesskabskodeks for veterinærlægemidler (EFT L 311 af 28.11.2001, s. 1).

⁽²⁾ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 1090/2014 af 16. oktober 2014 om godkendelse af permethrin som et eksisterende aktivstof til anvendelse i biocidholdige produkter af produkttype 8 og 18 (EUT L 299 af 17.10.2014, s. 10).

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESAFGØRELSE (EU) 2016/904**af 8. juni 2016****om propan-2-ol-holdige produkter til hånddesinfektion, jf. artikel 3, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 528/2012****(EØS-relevant tekst)**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 528/2012 af 22. maj 2012 om tilgængeliggørelse på markedet og anvendelse af biocidholdige produkter ⁽¹⁾, særlig artikel 3, stk. 3, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) I forbindelse med en ansøgning under en EU-godkendelsesprocedure omhandlet i artikel 41 i forordning (EU) nr. 528/2012 anmodede Tyskland den 3. december 2015 Kommissionen om i henhold til artikel 3, stk. 3, i forordning (EU) nr. 528/2012 at træffe afgørelse om, hvorvidt en gruppe af brugsklare propan-2-ol-holdige produkter (»produkterne«), der markedsføres til hånddesinfektion, i dette tilfælde også kirurgisk hånddesinfektion, og som er godkendt som en familie af biocidholdige produkter som defineret i artikel 3, stk. 1, litra s), i nævnte forordning, er biocidholdige produkter.
- (2) Tyskland finder, at produkterne er lægemidler i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/83/EF ⁽²⁾, og hævder, at den påtænkte anvendelse af produkterne viser, at de sigter mod at forhindre sygdomme hos mennesker, da de kan anvendes i områder og i situationer, hvor desinfektion anbefales lægefagligt. Efter Tysklands opfattelse er dette navnlig tilfældet, når produkterne anvendes af fagfolk inden for sundhedssektoren som en præoperativ procedure for at forebygge risikoen for overførsel af mikroorganismer til sår efter kirurgiske indgreb.
- (3) Produkterne er beregnet til at bekæmpe et antal bakterier, vira og svampe, der lever op til definitionen af »skadegørere« i artikel 3, stk. 1, litra g), i forordning (EU) nr. 528/2012, da de kan være skadelige for mennesker.
- (4) Da det at ødelægge, afskrække, uskadeliggøre, hindre virkningen af eller bekæmpe virkningen af skadegørere på anden vis er en biocidfunktion, lever produkterne op til definitionen af et biocidholdigt produkt i ovennævnte forordnings artikel 3, stk. 1, litra a).
- (5) I henhold til artikel 2, stk. 2, i forordning (EU) nr. 528/2012 er det vigtigt at vurdere, om produkterne falder ind under direktiv 2001/83/EF, hvis de lever op til definitionen af et lægemiddel, jf. artikel 1, stk. 2, i direktivet.
- (6) Når produkterne kun anvendes med henblik på at reducere antallet af mikroorganismer på hænder og dermed risikoen for at overføre mikroorganismer fra potentielt kontaminerede hænder og hverken anvendes med henblik på at genoprette, ændre eller påvirke fysiologiske funktioner ved at udøve en farmakologisk, immunologisk eller metabolisk virkning eller for at stille en medicinsk diagnose på mennesker, og når produkterne enten ikke præsenteres som egnet middel til behandling eller forebyggelse af sygdom hos mennesker, lever produkterne ikke op til definitionen af et lægemiddel, jf. artikel 1, stk. 2, i direktiv 2001/83/EF, og falder derfor ind under rammerne af forordning (EU) nr. 528/2012.
- (7) Da produkttype 1, jf. bilag V til forordning (EU) nr. 528/2012, dækker hygiejne for mennesker, som anvendes på eller i berøring med hud eller hovedbund med det primære formål at desinficere huden eller hovedbunden, hører produkterne til produkttype 1.

⁽¹⁾ EUT L 167 af 27.6.2012, s. 1.⁽²⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/83/EF af 6. november 2001 om oprettelse af en fællesskabskodeks for humanmedicinske lægemidler (EFT L 311 af 28.11.2001, s. 67).

- (8) Foranstaltningerne i denne afgørelse er i overensstemmelse med udtalelse fra Det Stående Udvalg for Biocidholdige Produkter —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Propan-2-ol-holdige produkter til hånddesinfektion, herunder i dette tilfælde kirurgisk hånddesinfektion, med det formål at reducere risikoen for overførsel af mikroorganismer betragtes som biocidholdige produkter i henhold til artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning (EU) nr. 528/2012 og tilhører produkttype 1, jf. bilag V til forordningen.

Artikel 2

Denne afgørelse træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Udfærdiget i Bruxelles, den 8. juni 2016.

På Kommissionens vegne
Jean-Claude JUNCKER
Formand

III

(Andre retsaktern)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE SAMARBEJDSOMRÅDE

EFTA-TILSYNSMYNDIGHEDENS BESLUTNING

Nr. 110/15/KOL

af 8. april 2015

om uforeneligheden af den yderligere støtte på 16 mio. NOK fra Innovasjon Norge til Finnfjord AS (Norge) [2016/905]*[ikkefortrolig version] (*)*

EFTA-TILSYNSMYNDIGHEDEN (*TILSYNSMYNDIGHEDEN*) HAR —

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (herefter »EØS-aftalen«), særlig artikel 61 og protokol 26,

under henvisning til aftalen mellem EFTA-staterne om oprettelse af en tilsynsmyndighed og en domstol (herefter »tilsyns- og domstolsaftalen«), særlig artikel 24,

under henvisning til protokol 3 til tilsyns- og domstolsaftalen (herefter »protokol 3«), særlig artikel 7, stk. 5, i del II, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFREMSTILLING

1. Sagsforløb

- (1) I 2011 modtog virksomheden Finnfjord AS (herefter »Finnfjord«) 175 mio. NOK i statsstøtte fra energifondsordningen (se nedenfor) til opførelse af et energiindvindingssystem på sit ferrosiliciumproduktionsanlæg. Denne tildeling af støtte blev godkendt af Tilsynsmyndigheden i beslutning nr. 39/11/KOL ⁽¹⁾.
- (2) Som følge af drøftelserne forud for anmeldelsen, der blev indledt i november 2012, anmeldte de norske myndigheder ved brev af 26. juni 2013 den yderligere støtte fra Innovasjon Norge (herefter »IN«) til Finnfjord, jf. artikel 1, stk. 3, i del I i protokol 3 ⁽²⁾. Det er denne foranstaltning, der er genstand for den foreliggende beslutning.

(*) I denne ikkefortrolige version af beslutningen er oplysninger, der er omfattet af tavshedspligt, blevet udeladt. Hvor der er udeladt oplysninger, er dette markeret med [...]. Hvor der er slettet tal, er det interval, inden for hvilket det pågældende tal findes, i givet fald blevet markeret.

⁽¹⁾ EUT C 278 af 22.9.2011, s. 6, og EØS-tillæg nr. 51 af 22.9.2011, s. 1.

⁽²⁾ Ref. nr. 676810, 676812, 676814-676816, 676819, 676822, 676823, 676825-676827, 676829 og 676832-676834.

- (3) Ved brev af 5. juli 2013 ⁽¹⁾ udbad Tilsynsmyndigheden sig yderligere oplysninger fra de norske myndigheder. De norske myndigheder svarede ved brev af 19. august 2013 ⁽²⁾. Ved brev af 28. august 2013 ⁽³⁾ fremsatte Tilsynsmyndigheden en yderligere anmodning om oplysninger. De norske myndigheder svarede ved brev af 18. september 2013 ⁽⁴⁾. Ved brev af 13. november 2013 ⁽⁵⁾ underrettede Tilsynsmyndigheden de norske myndigheder om, at den havde vedtaget beslutning nr. 445/13/KOL om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure vedrørende den anmeldte foranstaltning.
- (4) De norske myndigheder fremsatte deres bemærkninger til beslutningen ved e-mail af 21. februar 2014 ⁽⁶⁾. Efter langvarige drøftelser med de norske myndigheder og Finnjord om fortrolige oplysninger blev beslutningen den 10. april 2014 offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* og EØS-tillægget ⁽⁷⁾. Finnjord var den eneste tredjepart, der fremsatte bemærkninger ⁽⁸⁾. Disse bemærkninger blev fremsendt til de norske myndigheder ved brev af 13. maj 2014 ⁽⁹⁾. Ved brev af 6. juni 2014 ⁽¹⁰⁾ fremsendte de norske myndigheder bemærkninger til tredjepartens bemærkninger. Finnjord fremsendte yderligere bemærkninger ved e-mail af 25. september 2014 ⁽¹¹⁾. Ved e-mail af 8. oktober 2014 ⁽¹²⁾ anmodede Tilsynsmyndigheden Finnjord om yderligere oplysninger. Finnjord svarede ved e-mail af 24. og 27. oktober 2014 ⁽¹³⁾. De yderligere bemærkninger og oplysninger blev fremsendt til de norske myndigheder ved brev af 27. oktober 2014 ⁽¹⁴⁾. De norske myndigheder svarede ved brev af 12. november 2014 ⁽¹⁵⁾. Mellem november 2014 og januar 2015 havde Tilsynsmyndigheden uformelle kontakter med de norske myndigheder og Finnjord pr. e-mail og telefon.

2. Den anmeldte foranstaltning — tilskuddet på 16 mio. NOK

- (5) Den anmeldte foranstaltning er et direkte tilskud på 16 mio. NOK fra IN til Finnjord. Det har til formål at dække stigningen i projektomkostningerne fra [680-720] mio. NOK til [ca. 800] mio. NOK.
- (6) Ved brev af 10. december 2012 underrettede IN Finnjord om sin beslutning om at yde det anmeldte tilskud.

3. Lån fra IN og SNN

- (7) IN har oplyst, at Finnjord havde behov for yderligere [80-95] mio. NOK til at fuldføre energiindvindingsprojektet. De 16 mio. NOK dækkede derfor kun en del af omkostningsstigningerne.
- (8) Samtidig med at IN ydede 16 mio. NOK i direkte tilskud til Finnjord, ydede det også Finnjord et lån på 18 mio. NOK. På det tidspunkt havde Finnjord allerede lånt 100 mio. NOK af IN i forbindelse med samme projekt. Ingen af lånene er blevet anmeldt til Tilsynsmyndigheden. IN gør gældende, at de er blevet ydet på markedsvilkår og derfor ikke udgør statsstøtte efter EØS-aftalens artikel 61, stk.1.
- (9) Sideløbende med lånet på 18 mio. NOK fra IN skaffede Finnjord et lån på [45-60] mio. NOK fra den finansielle institution SpareBank 1 Nord-Norge (herefter »SNN«). Finnjords eksisterende lån fra SNN i forbindelse med projektet beløb sig til i alt [300-325] mio. NOK.
- (10) Tilsammen dækkede det direkte tilskud på 16 mio. NOK og de to lån på henholdsvis 18 mio. NOK og [45-60] mio. NOK omkostningsstigningerne på [80-95] mio. NOK.

⁽¹⁾ Ref. nr. 677212.

⁽²⁾ Ref. nr. 680603-680605 og 680866-680868.

⁽³⁾ Ref. nr. 681073.

⁽⁴⁾ Ref. nr. 683806, 683807, 683809, 683810, 683813, 683814, 683817 og 683819.

⁽⁵⁾ Ref. nr. 686086.

⁽⁶⁾ Ref. nr. 700230.

⁽⁷⁾ EUT C 108 af 10.4.2014, s. 2, og EØS-tillæg nr. 22 af 10.4.2014, s. 19.

⁽⁸⁾ Udateret brev fra Finnjord registreret af Tilsynsmyndigheden den 16. april 2014 (ref. nr. 705906).

⁽⁹⁾ Ref. nr. 708022.

⁽¹⁰⁾ Ref. nr. 710453.

⁽¹¹⁾ Ref. nr. 723413-723421 og 723424.

⁽¹²⁾ Ref. nr. 725001.

⁽¹³⁾ Ref. nr. 726975-726980 og 726985.

⁽¹⁴⁾ Ref. nr. 726981.

⁽¹⁵⁾ Ref. nr. 729928.

4. Innovasjon Norge (herefter »IN«)

- (11) IN er et offentligt organ, der er oprettet ved lov om Innovasjon Norge ⁽¹⁾. Det ejes af den norske stat gennem Ministeriet for Lokalstyre og Regionaludvikling (51 %) og af alle de 19 norske amter (49 %). IN finansieres af statsmidler.

5. Enova SF (herefter »Enova«)

- (12) Enova SF (»Enova«) er en statsejet virksomhed ⁽²⁾, der fuldt ud ejes af den norske stat gennem Olie- og Energiministeriet. Den er ansvarlig for forvaltningen af energifondsordningen, en statsstøtteordning til fremme af miljøbeskyttelse, der blev godkendt af Tilsynsmyndigheden ved beslutning nr. 125/06/KOL ⁽³⁾ og nr. 248/11/KOL ⁽⁴⁾. Enova finansieres af statsmidler.
- (13) Inden for rammerne af energifondsordningen tilrettelægger Enova indkaldelser af støtteansøgninger; de vindende projekter er dem med det bedste energiresultat pr. norsk støttekrone ⁽⁵⁾.

6. Afslutning af energiindvindingsprojektet og udbetaling af den sidste støttrate fra Enova

- (14) Enova udbetaler først de sidste 20 % af en individuel støtteforanstaltning, når den har godkendt en endelig projektrapport ⁽⁶⁾. Ifølge en pressemeddelelse fra Finnford ⁽⁷⁾ var energiindvindingsystemet oprettet og i drift den 30. oktober 2012. Den 22. november 2012 godkendte Enova den endelige rapport fra Finnford. Den 23. november 2012 udbetalte Enova de sidste 35 mio. NOK af støtten (20 % af det samlede støttebeløb på 175 mio. NOK).

7. Støttemodtageren — Finnford AS (herefter »Finnford«)

- (15) Finnford er et familieejt selskab med begrænset ansvar. Anlægget, der modtager den foreslåede støtte, ligger i Finnsnes i Troms amt, det næstnordligste amt i Norge.

8. Omkostningsstigninger

- (16) I den anmeldelse, der førte til Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 39/11/KOL af 9. februar 2011 om godkendelse af støtten på 175 mio. NOK fra Enova til Finnford, blev budgettet for Finnfords energiindvindingsprojekt anslået til 511,66 mio. NOK. Støtten blev ydet til udskiftning af det eksisterende kølesystem med et energiindvindingsanlæg. Hensigten var årligt at producere 224 GWh el og genindvinde 125 GWh procesdamp. Den anslåede årlige energiproduktion udgjorde således til 349 GWh.
- (17) Ifølge den aktuelle anmeldelse var det anslåede budget allerede blevet forhøjet med 190 mio. NOK fra 511,66 mio. NOK til 700 mio. NOK pr. februar 2011. Trods denne betydelige stigning besluttede Finnfords bestyrelse den 7. februar 2011 at gå videre med projektet. Finnford ansøgte ikke om yderligere støtte på dette tidspunkt. Den anmeldte støtte har ikke til formål at dække de omkostningsstigninger, der førte til skønnet på 700 mio. NOK.
- (18) Omkostningsstigningen skyldes i vid udstrækning Finnfords beslutning om, at projektet udelukkende skulle fokusere på elproduktion fra damp (og ikke genindvinde af procesdamp) ved at anskaffe en kraftigere dampturbine. Turbinen blev bestilt den 7. januar 2011. Der blev indgået en retligt bindende kontrakt om turbinen den 23. februar 2011. Ved brev af 16. februar 2011 meddelte Finnford Enova, at virksomheden havde bestilt den stærkere turbine, der ville give en årlig elproduktion på 344,5 GWh. Denne højere elproduktion lå således tæt på den skønnede samlede produktion på 349 GWh el og damp. På grundlag heraf anmodede Finnford om, at dampproduktionen blev udelukket fra det støttede projekt. Ved brev af 17. februar 2011 godkendte Enova ændringen af projektet.

⁽¹⁾ LOV 2003-12-19-130 Lov om Innovasjon Norge.

⁽²⁾ På norsk: Statsforetak. Enova er organiseret i henhold til lov nr. 71 af 30.8.1991 om statslige virksomheder.

⁽³⁾ EFTA-Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 125/06/KOL af 3. maj 2006 om den norske energifond (Norge) (EUT L 189 af 17.7.2008, s. 36), og EØS-tillæg nr. 43 af 17.7.2008, s. 1.

⁽⁴⁾ EUT C 314 af 27.10.2011, s. 4, og EØS-tillæg nr. 58 af 27.10.2011, s. 2.

⁽⁵⁾ Indkaldelsen af ansøgninger om støtte inden for rammerne af energifondsordningen er beskrevet i Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 248/11/KOL (nævnt ovenfor), betragtning 27-36.

⁽⁶⁾ Se Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 248/11/KOL (nævnt ovenfor), betragtning 37.

⁽⁷⁾ Tilgængelig på Finnford websted: http://www.finnford.no/weve_got_the_power

- (19) Finnfjord har i hele projektfasen sendt situationsrapporter til Enova. I sin rapport af 30. april 2012 gjorde Finnfjord opmærksom på yderligere omkostningsstigninger i forbindelse med turbinebygningen, damp- og kondensationsrør og grøfter. De supplerende omkostninger blev anslået til ca. 5 mio. NOK. Finnfjord sigtede stadig mod at holde de samlede projektomkostninger under de skønnede 700 mio. NOK.
- (20) I situationsrapporten af 29. juni 2012 blev de samlede omkostninger fortsat anslået til 700 mio. NOK. På dette tidspunkt blev det imidlertid skønnet, at projektet ville medføre yderligere omkostninger på [5-10] mio. NOK. Denne omkostningsstigning blev drøftet af Finnfjords bestyrelse på et møde den 19. juni 2012. De norske myndigheder har ikke forklaret, hvorfor den samlede omkostningsstigning på [10-15] mio. NOK (...) ikke gav anledning til en tilpasning af det samlede omkostningsskøn på 700 mio. NOK i situationsrapporten af 29. juni 2012.
- (21) De norske myndigheder har forklaret, at Finnfjord på et tidspunkt i foråret 2012 indledte uformelle drøftelser med Enova om yderligere støtte til at dække de øgede projektomkostninger. Efter de uformelle kontakter ansøgte Finnfjord den 5. juli 2012 formelt om yderligere støtte fra Enova. Finnfjord havde på dette tidspunkt revideret sine samlede skønnede omkostninger til [730-760] mio. NOK.
- (22) Det fremgår af de oplysninger, der blev sendt til Tilsynsmyndigheden, at Finnfjord på grundlag af en budgetgennemgang, der blev afsluttet den 31. juli 2012, havde konkluderet, at projektet ville medføre yderligere omkostninger, og det samlede omkostningsskøn blev forhøjet til mellem [740] mio. NOK og [ca. 800] mio. NOK. Omkostningsstigningerne skyldtes tilpasninger af de eksisterende maskiner, tilpasninger af tre eksisterende ovne, tilpasninger af røgkanaler, installationer i turbinebygningen og andre bygninger, produktionsnedgang af længere varighed end forventet og færdiggørelsen af arbejdet og installationerne. Finnfjord anmodede om yderligere støtte fra Enova for at sikre, at projektet ville opfylde de interne rentabilitetskrav. Finnfjord redegjorde nærmere for årsagerne til omkostningsstigningerne i sin situationsrapport af 12. september 2012.
- (23) I begyndelsen af august 2012 drøftede Finnfjord uformelt med Enova en eventuel udsættelse af arbejdet med den tredje ovn og klassificerede det som et særskilt projekt med henblik på at ansøge om yderligere støtte fra Enova med den begrundelse, at det var tale om et nyt projekt.
- (24) Enova afviste støtteansøgningen ved brev af 20. august 2012.
- (25) På Finnfjords bestyrelsesmøde den 25. september 2012 blev de samlede anslåede omkostninger fastsat til [ca. 800] mio. NOK. På dette møde overvejede Finnfjords bestyrelse tre alternative løsningsmodeller:
- i) færdiggøre projektet ved at finansiere omkostningsstigningerne gennem virksomhedens generelle likviditetsstrøm
 - ii) udsætte arbejdet med den tredje ovn og klassificere det som et særskilt projekt og ansøge om yderligere støtte fra Enova
 - iii) opnå yderligere finansiering på [80-95] mio. NOK fra Enova (støtte), SNN (lån) og IN (lån og støtte) til at fuldføre projektet.
- (26) Bestyrelsen besluttede at arbejde videre med den tredje mulighed.
- (27) IN har sendt Tilsynsmyndigheden et uddrag af protokollen fra bestyrelsesmødet vedrørende den tredje mulighed. Med hensyn til ansøgningerne til Enova og IN om yderligere støtte fremgår følgende af uddraget:

»Potentielle tilskud/lån fra Enova og [IN] vil blive anvendt direkte til at reducere det likviditetslån, der er ansøgt om, [fra SNN]«⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Brev fra de norske myndigheder af 18. september 2013 (ref. nr. 683806). Tilsynsmyndighedens oversættelse fra norsk: »Eventuelle tilskudd/lån fra Enova og Innovasjon Norge, vil gå til direkte reduksjon av omsøkte likviditetslån.«

- (28) Ifølge IN konkluderede bestyrelsen, at den første model i alt væsentligt ville betyde, at projektet ville blive finansieret på bekostning af Finnfjords kreditorer, hvilket retligt set ikke ville være tilrådeligt og ikke være en holdbar løsning på lang sigt. Ifølge IN betragtede bestyrelsen endvidere ikke den anden mulighed som en farbar model, da den konkluderede, at det ville være meget dyrt at udsætte arbejdet med den tredje ovn.
- (29) De norske myndigheder har i deres bemærkninger til Tilsynsmyndighedens beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure præciseret, at de samlede endelige omkostninger beløb sig til [ca. 800] mio. NOK. De norske myndigheder har ikke præciseret, hvornår dette blev endeligt afklaret.

9. Oversigt over omkostningsstigningerne

Dato, hændelse	Anslået budget i mio. NOK
Oprindeligt budget som beskrevet i beslutning nr. 39/11/KOL af 9. februar 2011	511,66
7. februar 2011, bestyrelsesmøde i Finnfjord	[680-720]
5. juli 2012, Finnfjord ansøger Enova om yderligere støtte	[730-760]
31. juli 2012, budgetgennemgang i Finnfjord	[740-790]
25. september 2012, bestyrelsesmøde i Finnfjord	[740-790]
Endelige omkostninger i alt	[ca. 800]

10. IN's tildeling af støtte og finansieringspakken på [80-95] mio. EUR

- (30) Den 28. august 2012 indledte Finnfjord en uformel dialog med IN og SNN med henblik på at tilvejebringe de [80-95] mio. NOK, der krævedes for at finansiere afslutningen af projektet.
- (31) Ved brev af 1. oktober 2012 ansøgte Finnfjord formelt om yderligere lån fra SNN. Finnfjord ansøgte om yderligere lån og tilskud fra IN den 11. oktober 2012 uden at anføre et støttebeløb.
- (32) Det ser ud til, at SNN inden midten af oktober 2012 havde tilbudt Finnfjord et lån på [80-95] mio. NOK. Imidlertid gjorde SNN tilbuddet betinget af sikkerhedsstillelse på bekostning af sikkerhedsstillelsen for et allerede eksisterende lån fra IN ⁽¹⁾. IN accepterede ikke denne løsning. Finnfjord, SNN og IN forhandlede i stedet om følgende finansieringspakke på [80-95] mio. NOK:
- i) Støtten i form af tilskud fra IN på 16 mio. NOK.
 - ii) Et kortfristet lån på 18 mio. NOK fra IN til en rente på [5-9] % (som skal tilpasses i overensstemmelse med IN's politik for risikofyldte lån), med ligestillet sikkerhed i et allerede eksisterende lån på 100 mio. NOK fra IN.
 - iii) Et kortfristet lån på [45-60] mio. NOK fra SNN til en rente på [] måneders NIBOR ⁽²⁾ + [300-600] basispoint med ligestillet sikkerhed i et allerede eksisterende lån på [300-325] mio. NOK fra SNN.

⁽¹⁾ IN oplyste følgende: »Da Finnfjord [...] ansøgte om finansiering på [80-95] mio. NOK, havde [SNN] allerede godkendt et lån på samme beløb, men med betingelser vedrørende sikkerhed, der var uacceptable for [IN]«. IN's brev til Tilsynsmyndigheden af 18. september 2013, s. 12.

⁽²⁾ Norwegian Inter Bank Offered Rate.

- (33) Finansieringspakken på [80-95] mio. NOK blev formaliseret og godkendt af Finnfjord ved en supplerende koordineringsaftale, der blev underskrevet af SNN, IN og Finnfjord den 12. december 2012. Denne aftale, hvis formål var at regulere forholdet mellem de tre parter, omfattede låneaftalen mellem Finnfjord og SNN af 12. december 2012 og låneaftalen mellem Finnfjord og IN af 10. december 2012.
- (34) Mens lånene fra IN og SNN er blevet udbetalt, vil støtten på 16 mio. NOK til Finnfjord kun vil blive udbetalt med Tilsynsmyndighedens godkendelse.

11. Bemærkninger

11.1. *Bemærkninger fra de norske myndigheder som reaktion på indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure*

- (35) IN understreger, at det på det tidspunkt, hvor man besluttede at yde tilskuddet på 16 mio. NOK på visse betingelser, ikke overvejede at låne penge til Finnfjord, da virksomheden ikke havde tilstrækkelig sikkerhed til dækning af nye lån på op til [80-95] mio. NOK.
- (36) Med hensyn til, hvorfor Finnfjord ikke ansøgte om mere støtte fra Enova i februar 2011, præciserer IN, at Enova ensidigt nedsatte beløbet fra 200 mio. NOK, og understregede, at tildelingen på 175 mio. NOK udgjorde en usædvanlig høj støtteintensitet, og at intet andet projekt kunne forvente at opnå en tilsvarende støtte. Finnfjord fandt derfor, at en ansøgning om yderligere støtte ville være forgæves. Virksomheden ændrede imidlertid sin strategi, da den blev klar over Enovas beslutning om at tildele 350 mio. NOK i støtte til et næsten identisk projekt, der udføres af Elkem AS ⁽¹⁾.
- (37) IN har fremlagt et revideret regneark, hvori der tages hensyn til bemærkninger fra Tilsynsmyndigheden i beslutningen om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure. På grundlag af de endelige projektkostninger på [ca. 800] mio. NOK, en projektlevetid på 15 år og en dokumenteret gradvis stigning i elproduktionen over de første tre år til en maksimal årlig kapacitet på 344,5 GWh efter Enova-modellen er den årlige forrentning uden støtten på 16 mio. NOK beregnet til [ca. 9] %. Med støtten ville forrentningen være på [ca. 11] %. IN har gjort gældende, at projektet derfor ikke er rentabelt på grundlag af Finnfjords generelle investeringspolitik, der går ud på at kræve en forrentning på mellem [10-20] % for sådanne investeringer uden for virksomhedens kerneaktiviteter.
- (38) IN understreger, at Finnfjord baserede beslutningen om at igangsætte projektet på sine interne beregninger, som adskiller sig fra de beregninger, der er vist ovenfor (baseret på Enova-modellen). IN bemærker, at den ikke har fået forelagt Finnfjords interne beregninger. IN bemærker, at IN's og Enovas tilsyneladende modstridende synspunkter højest sandsynligt skyldes forskellen mellem Enovas og IN's interne regler og praksis.

11.2. *Tredjepartsbemærkninger fra Finnfjord som reaktion på offentliggørelsen af beslutningen om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure*

- (39) Finnfjord henviser til, hvad den opfatter som en klar selvmodsigelse i Tilsynsmyndighedens beslutning, idet Tilsynsmyndigheden på den ene side ikke direkte udelukker, at støtten kunne have en tilskyndelsesvirkning i den foreliggende sag, men samtidig rejser det spørgsmål, om Finnfjord overvejede at indstille, begrænse eller afbryde projektet. Finnfjord understreger, at selv om dens bestyrelse lige indtil bestyrelsesmødet den 25. september 2012 havde en ambition om at fuldføre projektet, bør dette ikke betragtes som et udtryk for et ønske om eller en mulighed for at fuldføre projektet for enhver pris. Ifølge virksomheden viser de fakta og tal, der er stillet til rådighed for Tilsynsmyndigheden, klart, at Finnfjord ikke ville være i stand til at betale for fuldførelsen af projektet uden yderligere finansiering. Finnfjord kunne ikke tilbyde yderligere sikkerhedsstillelse, hvorfor det ikke kunne have opnået yderligere lånefinansiering. Finnfjord afviser derfor Tilsynsmyndighedens foreløbige vurdering, hvorefter støtten vil blive opfattet som et kærkomment, men ikke strengt nødvendigt element i finansieringspakken.

⁽¹⁾ Denne støtte blev godkendt af Tilsynsmyndigheden ved beslutning nr. 304/13/KOL (EUT C 330 af 14.11.2013, s. 7, og EØS-tillæg nr. 63 af 14.11.2013, s. 5).

- (40) Ligesom IN understreger Finnfjord, at nedsættelsen af Enovas støtte fra 200 mio. NOK til 175 mio. NOK var en ensidig politisk beslutning fra Enovas bestyrelse. Finnfjord peger på, hvad den betragter som en række uoverensstemmelser i Enovas erklæringer om tilskyndelsesvirkningen af yderligere støtte til projektet, og understreger, at Enovas og IN's tilsyneladende modstridende syn på støttens tilskyndelsesvirkning er uden betydning, da Enovas politik er mere restriktiv, end hvad retningslinjerne for statsstøtte til miljøbeskyttelse (herefter »miljøretningslinjerne«) ⁽¹⁾ giver mulighed for.
- (41) Med hensyn til vurderingen af, om støtte er det mest hensigtsmæssige instrument, synes Finnfjord at forkaste tanken om, at denne vurdering bør foretages på grundlag af de særlige omstændigheder i den foreliggende sag, og henviser i stedet til beslutning nr. 39/11/KOL, hvor Tilsynsmyndigheden fandt, at det oprindelige tilskud på 175 mio. NOK var et hensigtsmæssigt instrument til at udløse investeringen i projektet forud for dets gennemførelse.
- (42) Med hensyn til spørgsmålet om proportionalitet understreger virksomheden, at projektet er blevet mere end dobbelt så dyrt som oprindeligt anslået. Forrentningen på 12,35 % lå i den lavere ende af det rentabilitetsinterval, som Finnfjord havde krævet. Det forklares, at den opdaterede forrentning på [ca. 9] % uden støtten på 16 mio. NOK er langt lavere, end Finnfjord ville have accepteret, »hvis den kunne have handlet af egen fri vilje«. Selv forrentningen på [ca. 11] % med støtten på 16 mio. NOK anses for at være en temmelig beskedne forrentning. Finnfjord anser støttetildelingen for at være en rimelig byrdefordeling mellem IN og SNN og understreger, at projektets lånekapital er steget betydeligt. Risikoen for misligholdelse bæres af virksomheden alene. Efter Finnfjords opfattelse fører støtten helt klart ikke til overkompensation.
- (43) Finnfjord er af den opfattelse, at yderligere støtte fra IN ikke vil undergrave konkurrenceelementet i energifondsordningen. Finnfjord understreger, at konkurrenceelementet i energifondsordningen blot forhindrer, at de mindst effektive projekter kan modtage støtte, når de beløb, der er ansøgt om, overstiger ordningens budget. Virksomheden opfordrer Tilsynsmyndigheden til at overveje, om en præference for konkurrenceelementet i energifondsordningen kunne gribe ind i de norske myndigheders ret til at tilrettelægge deres forvaltning af offentlige midler. I den forbindelse har Finnfjord anført, at den tvivler på, at Tilsynsmyndigheden, ud over kumulationsreglerne, har et gyldigt retsgrundlag for at sikre, at individuelle støttetildelinger ikke griber ind i den måde, hvorpå en støtteordning fungerer. Finnfjord har forklaret, at den anmeldte støtte fordeles på en åben og gennemsigtig måde.

11.3. Anden omgang tredjepartsbemærkninger fra Finnfjord

- (44) I løbet af den formelle undersøgelse modtog Tilsynsmyndigheden en anden omgang tredjepartsbemærkninger fra Finnfjord, hvori virksomheden uddybede, hvordan dens manglende likviditet i efteråret 2012 ville have ført til, at projektet ville være blevet indstillet uden den supplerende finansieringspakke, der igen blev udløst af IN's tildeling af støtte. Finnfjord henviser til Tilsynsmyndighedens beslutning i sagen om Helguvík-aluminiumsmelteværket ⁽²⁾ som begrundelse for, hvorfor den anmeldte støtte til Finnfjord har tilskyndelsesvirkning.
- (45) Virksomheden fremlagde erklæringer fra SNN, Finnfjords revisor og bestyrelsesformand som dokumentation for støttens nødvendighed. Virksomheden har endvidere fremsendt et regneark med en ajourført beregning af projektets netto nutidsværdi (kontrolleret af IN), der viser en [marginalt negativ forrentning] med støtten. Finnfjord henviser til Tilsynsmyndighedens og Kommissionens praksis ⁽³⁾ i tilfælde af uforudsete omkostninger ved innovative projekter, hvor støtten i form af tilskud, ikke udtrykt som et fast beløb, men som en procentdel af de ukendte samlede omkostninger, blev anset for at være forenelig med statsstøttereglerne.
- (46) Efter anmodning fra Tilsynsmyndigheden fremlagde Finnfjord efterfølgende kopier af de to finansieringsaftaler, der blev indgået af SNN, IN og Finnfjord den 14. juni 2011 og den 12. december 2012, samt dokumentation for manglende tilsagn om sikkerhedsstillelse.

⁽¹⁾ EUT L 144 af 10.6.2010, s. 1, og EØS-tillæg nr. 29 af 10.6.2010, s. 1.

⁽²⁾ Beslutning nr. 344/09/KOL, Helguvík-aluminiumsmelteværket (EUT C 294 af 3.12.2009, s. 17, og EØS-tillæg nr. 64 af 3.12.2009, s. 10).

⁽³⁾ Bl.a. Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 503/08/KOL, Test Centre Mongstad (EUT C 297 af 20.11.2008, s. 11, og EØS-tillæg nr. 69 af 20.11.2008, s. 2), og Kommissionens beslutning i sag N 117/2007, »57 Profi-Start GmbH's dekontaminering af produktionsstedet »Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH« (EUT C 275 af 16.11.2007, s. 2).

11.4. Bemærkninger fra de norske myndigheder til tredjepartsbemærkningerne

- (47) De norske myndigheder har fremsendt bemærkninger til de to rækker af tredjepartsbemærkninger fra Finnjord. De norske myndigheder er enige med Finnjord og har præciseret nogle mindre faktuelle spørgsmål vedrørende finansieringskilden til det foreslåede tilskud på 16 mio. NOK. Da udbetalingen af midler fra de relevante kilder finder sted på ensartet vis, har disse præciseringer ikke vist sig at være afgørende for Tilsynsmyndighedens vurdering af den anmeldte foranstaltning.

II. VURDERING

1. Statsstøtte

- (48) EØS-aftalens artikel 61, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Bortset fra de i denne aftale hjemlede undtagelser er støtte, som ydes af EF-medlemsstater, EFTA-stater eller ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med denne aftale i det omfang, den påvirker samhandelen mellem de kontraherende parter.«

- (49) Dette indebærer, at en foranstaltning udgør statsstøtte efter EØS-aftalens artikel 61, stk. 1, hvis følgende betingelser alle er opfyldt: Foranstaltningen i) er ydet af staten eller ved hjælp af statsmidler, ii) giver en selektiv økonomisk fordel til den begunstigede, iii) kan påvirke samhandelen mellem de kontraherende parter og fordreje konkurrencen.
- (50) Støtteforanstaltningen skal ydes af staten eller ved hjælp af statsmidler. I denne forbindelse erindres der om, at IN er et offentligt organ. Dets tilskud finansieres af den norske stat. Den anmeldte foranstaltning finansieres derfor ved hjælp af statsmidler og overføres til Finnjord under kontrol af en statskontrolleret offentlig enhed. Tilsynsmyndigheden finder derfor, at der er involveret statsmidler.
- (51) For at udgøre statsstøtte skal den anmeldte foranstaltning give Finnjord fordele, der fritager den for udgifter, som normalt afholdes over dens budget. Foranstaltningen skal derfor være selektiv i den forstand, at den begunstiger »visse virksomheder eller visse produktioner«. Det direkte tilskud på 16 mio. NOK er en overførsel af likviditet, som Finnjord ikke ville have modtaget som led i sin normale forretningsførelse. Den anmeldte støtte er udelukkende bestemt til Finnjord. Tilsynsmyndigheden konkluderer derfor, at dette direkte tilskud giver Finnjord en selektiv økonomisk fordel.
- (52) Foranstaltningen skal kunne fordreje konkurrencen og påvirke samhandelen mellem EØS-aftalens kontraherende parter, for at den kan betragtes som statsstøtte efter artikel 61, stk. 1. Ifølge fast retspraksis anses den blotte omstændighed, at en foranstaltning styrker en virksomheds position i forhold til andre virksomheder, som den konkurrerer med i samhandelen inden for EØS, for at være tilstrækkelig til at konkludere, at foranstaltningen kan påvirke samhandelen mellem de kontraherende parter og fordreje konkurrencen mellem virksomheder, der er etableret i andre EØS-stater⁽¹⁾. Finnjord producerer ferrosilicium og mikrosilica, som virksomheden sælger på det europæiske marked⁽²⁾. Derfor konkluderer Tilsynsmyndigheden, at støtten påvirker samhandelen mellem EØS-aftalens kontraherende parter og fordrejer konkurrencen i EØS, da støttemodtageren er aktiv i en sektor, hvor der finder samhandel sted mellem de kontraherende parter.
- (53) På grundlag af ovenstående konkluderer Tilsynsmyndigheden, at den anmeldte foranstaltning i form af et direkte tilskud på 16 mio. NOK fra IN til Finnjord udgør statsstøtte efter EØS-aftalens artikel 61, stk. 1.

⁽¹⁾ Sag E-6/98, Norge mod EFTA-Tilsynsmyndigheden, EFTA Court Report [1999], s. 76, præmis 59, og sag 730/79, Philip Morris mod Kommissionen, EU:C:1980:209, præmis 11, hvor det er anført, at »Når en finansiel støtte, som ydes af en stat, styrker en virksomheds position i forhold til andre virksomheder, som den konkurrerer med i samhandelen inden for fællesskabet, må det antages, at denne samhandel påvirkes af støtten«.

⁽²⁾ Jf. Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 39/11/KOL (nævnt ovenfor).

2. Procedurekrav

- (54) I henhold til artikel 1, stk. 3, i del I i protokol 3 skal »EFTA-Tilsynsmyndigheden [...] underrettes så betids om enhver påtænkt indførelse eller ændring af støtteforanstaltninger, at den kan fremsætte sine bemærkninger hertil (...). Den pågældende stat må ikke gennemføre de påtænkte foranstaltninger, før den nævnte procedure har ført til endelig beslutning«.
- (55) De norske myndigheder anmeldte støtteforanstaltningen på 16 mio. NOK ved brev af 26. juni 2013. Støtten er ydet med forbehold af Tilsynsmyndighedens godkendelse og er derfor ikke udbetalt.
- (56) Med henvisning til de indkomne oplysninger ser det ud til, at støtten er ydet på grundlag af en støtteordning, som ikke er anmeldt til Tilsynsmyndigheden, da de norske myndigheder anså den for at være omfattet af den daværende generelle gruppefritagelsesforordning (herefter »gruppefritagelsesforordningen«) ⁽¹⁾. Tilskuddene fra Enova og IN udgør investeringsstøtte til den samme virksomhed og til samme investeringsprojekt. De norske myndigheder har derfor konkluderet, at støtten til Finnfjord skulle anmeldes individuelt, da den sammen med støtten fra Enova oversteg tærsklen for, hvornår individuel ydelse af støtte er omfattet af anmeldelsespligten ⁽²⁾.
- (57) På grundlag af ovenstående konkluderer Tilsynsmyndigheden, at de norske myndigheder har overholdt deres forpligtelser i henhold til artikel 1, stk. 3, i del I i protokol 3.

3. Forenelighed — Retsgrundlag

- (58) IN hævder, at støtten til Finnfjord er forenelig med artikel 1, stk. 3, litra c), i EØS-aftalen som støtte til miljøbeskyttelse. IN understreger, at støtten ikke udgør en form for redningsstøtte.
- (59) På grundlag af EØS-aftalens artikel 61, stk. 3, litra c), kan »støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrene eller økonomiske regioner« betragtes som forenelig med EØS-aftalens funktion, når den ikke ændrer samhandels- og konkurrencevilkårene i EØS i et omfang, der strider mod den fælles interesse.
- (60) Ved beslutning nr. 39/11/KOL godkendte Tilsynsmyndigheden den oprindelige støtte fra energifondsordningen til Finnfjords energiindvindingsprojekt efter at have foretaget en detaljeret vurdering af støtten i overensstemmelse med kapitel 5 i miljøretningslinjerne. Tilsynsmyndigheden konkluderede, at den anmeldte støtte fra Enova bidrog til beskyttelsen af miljøet ved at tilskynde Finnfjord til at gennemføre en energibesparelsesforanstaltning, som den ikke ville have gennemført uden støtten.
- (61) Den 16. juli 2014 vedtog Tilsynsmyndigheden efter at have indledt den formelle undersøgelsesprocedure et nyt sæt retningslinjer for statsstøtte til miljøbeskyttelse og energi 2014-2020 (herefter »miljø- og energiretningslinjerne«) ⁽³⁾, der erstatter miljøretningslinjerne ⁽⁴⁾. Tilsynsmyndigheden anvender miljø- og energiretningslinjerne fra datoen for deres vedtagelse ⁽⁵⁾, også til tildeling af individuel støtte, der er anmeldt før vedtagelsen af miljø- og energiretningslinjerne, når den skal træffe afgørelse efter vedtagelsen ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 800/2008 af 6. august 2008 om visse former for støttes forenelighed med fællesmarkedet i henhold til traktatens artikel 87 og 88 (Generel gruppefritagelsesforordning) (EUT L 214 af 9.8.2008, s. 3), der er inkorporeret i punkt 1j i bilag XV til EØS-aftalen.

Se artikel 6, stk. 1, litra b), sammenholdt med artikel 7, stk. 1, i den daværende generelle gruppefritagelsesforordning.

Artikel 6, stk. 1, litra b), er affattet således: »Denne forordning finder ikke anvendelse på individuel støtte, hvad enten den ydes som ad hoc-støtte eller i henhold til en ordning, hvis støttens bruttosubventionsækvivalent overstiger følgende tærskler: (...) b) investeringsstøtte til miljøbeskyttelse: 7,5 mio. EUR pr. virksomhed og pr. investeringsprojekt«.

⁽²⁾ Artikel 7, stk. 1, er affattet således: »Ved vurderingen af, om de tærskler for anmeldelse af individuel støtte, der er fastsat i artikel 6, og de maksimale støtteintensiteter, der er fastsat i kapitel II, er overholdt, skal der tages hensyn til det samlede offentlige støttebeløb i forbindelse med de støtteberettigede aktiviteter eller projekter, uanset om støtten ydes af lokale, regionale eller nationale finansieringskilder eller af Fællesskabet.«

⁽³⁾ Endnu ikke offentliggjort i EUT eller EØS-tillægget, men findes på Tilsynsmyndighedens websted: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

⁽⁴⁾ Punkt 237 i miljø- og energiretningslinjerne.

⁽⁵⁾ Punkt 237 i miljø- og energiretningslinjerne.

⁽⁶⁾ Punkt 238 i miljø- og energiretningslinjerne. Tilsynsmyndigheden bemærker, at den vil anvende miljøbeskyttelsesretningslinjerne på støtte, der er tildelt på grundlag af *godkendte* støtteordninger, når den skal træffe en afgørelse, efter at miljø- og energiretningslinjerne trådte i kraft. I den foreliggende sag er det imidlertid Tilsynsmyndighedens opfattelse, at den anmeldte støtte ikke er ydet på grundlag af en støtteordning, der er godkendt af Tilsynsmyndigheden.

- (62) Tilsynsmyndigheden godkendte støtten fra Enova som en energibesparelsesforanstaltning. Miljøbeskyttelses- og energiretningslinjerne indeholder ikke et kapitel om energibesparelser, men der er i stedet blevet indsat et kapitel om energieffektivitet ⁽¹⁾. Tilsynsmyndigheden vurderer foreneligheden af den anmeldte støtte på grundlag af kapitlet om energieffektivitet i miljø- og energiretningslinjerne.
- (63) Tilsynsmyndigheden bemærker, at dens vurdering af foreneligheden af den anmeldte foranstaltning i det foreliggende tilfælde ikke ville have været materielt anderledes, hvis den havde anvendt miljøretningslinjerne. For at påvise dette henvises der i det følgende til de relevante principper i såvel miljø- og energiretningslinjerne som i miljøretningslinjerne.

4. Omfanget af den formelle undersøgelsesprocedure

- (64) I beslutningen om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure og vurdere den anmeldte foranstaltning på grundlag af de dagældende miljøretningslinjer understregede Tilsynsmyndigheden, at eftersom den allerede havde vurderet foreneligheden af støtten fra Enova til Finn fjords energiindvindingsprojekt, var den ikke i tvivl om, at den supplerende støtte på grund af dens relativt beskedne størrelse sammenlignet med den oprindelige støtte havde til formål at korrigere et markedssvigt. Ud fra den antagelse, at støtten skulle have en tilskyndelsesvirkning og ville være nødvendig, var Tilsynsmyndigheden endvidere ikke i tvivl om, at konkurrencefordrejningerne og påvirkningen af samhandelen ville være så begrænsede, at det samlede resultat ville være positivt. Disse spørgsmål vil herefter blive behandlet i det følgende.
- (65) Genstanden for den efterfølgende vurdering er, om den anmeldte støtte har tilskyndelsesvirkning og er nødvendig.

5. Vurdering af foreneligheden

5.1. Støtten har ingen tilskyndelsesvirkning og er heller ikke nødvendig

- (66) Ifølge miljø- og energiretningslinjerne ⁽²⁾ skal støtten have en tilskyndelsesvirkning for at være forenelig med EØS-aftalen. Spørgsmålet om, hvorvidt den anmeldte støtte er nødvendig for at skabe en reel tilskyndelse til at foretage investeringer, der ellers ikke ville blive gennemført, er et afgørende element i vurderingen af foreneligheden. Det skal undersøges, om støtten er nødvendig for at skabe en tilskyndelsesvirkning for investeringen, dvs. om støtten reelt bidrager til at ændre modtagerens adfærd, således at miljøbeskyttelsesniveauet øges ⁽³⁾.
- (67) Som hovedregel vil Tilsynsmyndigheden gå ud fra, at der ikke findes nogen tilskyndelsesvirkning, hvis projektet er påbegyndt, før støttemodtageren har indgivet en støtteansøgning ⁽⁴⁾. Da den foreliggende sag vedrører spørgsmålet om supplerende støtte til dækning af øgede omkostninger i forbindelse med et igangværende projekt, kan Tilsynsmyndigheden ikke basere sig på en formodning om eksistensen af en tilskyndelsesvirkning for støtteansøgninger, der er indgivet inden påbegyndelsen af arbejdet. I februar 2011 påbegyndte Finn fjord projektet til 700 mio. NOK på grundlag af en støtte på 175 mio. NOK.
- (68) Tilsynsmyndigheden udelukker dog ikke, at støtten har tilskyndelsesvirkning for et projekt, som er blevet påbegyndt, når ydelsen af støtte klart sikrer afslutningen af projekter, der ellers ikke ville være blevet afsluttet, eller at den øger miljøbeskyttelsen i et omfang, der ellers ikke ville have fundet sted ⁽⁵⁾. Ved vurderingen af støttens tilskyndelsesvirkning på denne baggrund skal den kontrafaktiske situation, dvs. hvad virksomheden ville gøre uden støtte, undersøges nøje.
- (69) Virksomheden afsluttede projektet i oktober 2012, uden at der var blevet udbetalt støtte. På grundlag af de oplysninger og den dokumentation, der var blevet fremsendt, mener Tilsynsmyndigheden ikke, at Finn fjord realistisk set overvejede at indstille, begrænse eller afbryde projektet efter februar 2011 og indtil dets afslutning i oktober 2012. Mere specifikt og med henvisning til de konklusioner, der blev draget på bestyrelsesmødet den 25. september 2012, ser det ud til, at virksomheden på grund af de meget høje omkostninger ikke seriøst

⁽¹⁾ I punkt 14, stk. 2, i miljø- og energiretningslinjerne er »energieffektivitet« defineret som en mængde sparet energi, der opgøres ved at måle og/eller anslå forbruget før og efter gennemførelsen af en foranstaltning til forbedring af energieffektiviteten, idet der korrigeres for eksterne forhold, som påvirker energiforbruget.

⁽²⁾ Punkt 139 og 44 i miljø- og energiretningslinjerne. Se også punkt 171-173 i miljøretningslinjerne samt punkt 27-29.

⁽³⁾ Punkt 44 i miljø- og energiretningslinjerne. Se også punkt 142 i miljøretningslinjerne.

⁽⁴⁾ Punkt 45 i miljø- og energiretningslinjerne. Se også punkt 143 i miljøretningslinjerne.

⁽⁵⁾ Sag T-162/06, Kronoply mod Kommissionen, EU:T:2009:2, præmis 85. Stadfæstet i appelsag C-117/09 P, Kronoply mod Kommissionen, EU:C:2010:370.

overvejede helt eller delvist at indstille eller udsætte projektet eller begrænse dets omfang. Det fremgår af protokollen fra bestyrelsesmødet den 25. september 2012, at Finnfjord havde til hensigt at søge yderligere lånefinansiering fra SNN og yderligere støtte fra Enova og IN, og at enhver potentiel støtte ville blive anvendt direkte til at reducere det lån, Finnfjord ville ansøge om hos SNN.

- (70) Det må antages, at virksomheden har henvist til denne konklusion i sine bemærkninger til Tilsynsmyndighedens beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure. Selv om virksomheden gør opmærksom på et yderligere finansieringsbehov på [80-95] mio. NOK og synes at hævde, at netop den situation, som virksomheden befandt sig i, viser, at virksomheden overvejede at opgive projektet, modsiges dette af andre erklæringer fra virksomheden, hvori der henvises til den manglende »fri vilje« (se betragtning 42 ovenfor) og frem for alt af, at Finnfjord afsluttede projektet, uden at støtten var blevet udbetalt.
- (71) Hvis virksomheden ikke selv mente, at den havde andre muligheder end at fortsætte projektet, ville støtten ikke give virksomheden nogen tilskyndelse, fordi virksomheden ville have afsluttet projektet — med eller uden støtte. Med andre ord er det kontrafaktiske scenarie, at Finnfjord også uden støtten ville afslutte projektet uden forsinkelser og uden at begrænse dets omfang.
- (72) Tilsynsmyndigheden er ikke overbevist af argumentet om, at støtten var den udløsende faktor for finansieringspakken på [80-95] mio. NOK og navnlig var nødvendig for lånet fra SNN på 45-60] mio. NOK. Selv om det var en betingelse for lånet fra SNN, at IN skulle yde støtten 16 mio. NOK, blev midlerne (fra såvel SNN som IN) udbetalt uden Tilsynsmyndighedens forudgående godkendelse af den supplerende støtte. Dette viser, at lånene ikke hang sammen med støtten. En kreditor, der gør den faktiske udbetaling af støtte til en betingelse for yderligere finansiering, ville have afventet Tilsynsmyndighedens godkendelse inden udbetalingen af yderligere lånekapital, hvis dette var afgørende for eksistensen af finansieringspakken. Endvidere fremgår det ikke af de oplysninger, der blev fremsendt til Tilsynsmyndigheden, at Finnfjord ville skulle tilbagebetale lånene straks i tilfælde af, at Tilsynsmyndigheden ikke godkendte støtten.
- (73) Støtten skal være nødvendig for at være forenelig med EØS-aftalen. Støtten må ikke dække omkostninger ved en aktivitet, som en virksomhed under alle omstændigheder ville skulle afholde, og må ikke kompensere for den normale forretningsmæssige risiko ved en økonomisk aktivitet ⁽¹⁾. Støtte til supplerende omkostninger, som skyldes uforudsete eksterne faktorer, der ikke kan betragtes som en del af den normale forretningsmæssige risiko ved den pågældende økonomiske virksomhed, kan dog anses for at være forenelig med EØS-aftalen ⁽²⁾.
- (74) Tilsynsmyndigheden bemærker, at Finnfjord i februar 2011, da virksomheden stod over for omkostningsstigningen fra 511,66 mio. NOK til 700 mio. NOK, besluttede at gå videre med projektet uden at ansøge om yderligere støtte. De omkostninger, der er relevante for denne undersøgelse, er stigningen på [80-95] mio. NOK fra 700 mio. NOK til [ca. 800] mio. NOK. Dette svarer til en stigning på ca. [...] %.
- (75) På grundlag af de fremsendte oplysninger, jf. betragtning 22 ovenfor, skyldtes omkostningsstigningerne tilpasninger af de eksisterende maskiner, tilpasninger af tre eksisterende ovne, tilpasninger af røgkanaler, installationer i turbinebygningen og andre bygninger, produktionsnedgang af længere varighed end forventet og færdiggørelsen af arbejdet og installationerne. Disse udgør de typer omkostningsstigninger, som virksomheden måtte forventes at tage i betragtning ved planlægningen af denne projekttype, og udgør den normale forretningsmæssige risiko ved den omhandlede økonomiske virksomhed. De kan ikke anses for at være forårsaget af eksterne faktorer og synes ikke at være uforudsigelige. Den foreliggende sag adskiller sig således fra sagen om Helguvík-aluminiumsmelteværket ⁽³⁾, som Finnfjord henviser til. I denne sag havde støttemodtageren vanskeligheder med at opnå finansiering under den ekstraordinære finansielle krise i 2008 i Island, en omstændighed, der med rette kan betegnes som en uforudsigelig ekstern faktor. På grundlag af ovenstående er det Tilsynsmyndighedens opfattelse, at det, som de norske myndigheder foreslår med den anmeldte støtteforanstaltning, er at kompensere Finnfjord for den normale forretningsmæssige risiko ved projektet, som den påtog sig.
- (76) Tilsynsmyndigheden anerkender, at resultatet af dens vurdering potentielt kunne have været anderledes, hvis de norske myndigheder i stedet for at foreslå to faste udbetalinger af støttebeløb (fra Enova og senere fra IN), ydede støtte til dækning af en vis procentdel af de støtteberettigede omkostninger ved projektet. Dette vil især være tilfældet, hvis omfanget af de uforudsete ekstra omkostninger er betydeligt og skyldes, at projektet er innovativt, og at de dermed forbundne omkostninger i sagens natur er vanskelige at vurdere på forhånd. Denne påstand er ikke relevant for det sæt af faktiske omstændigheder, som Tilsynsmyndigheden står over for i den foreliggende sag.

⁽¹⁾ Punkt 44 i miljø- og energiretningslinjerne.

⁽²⁾ Sag T-162/06, Kronoply mod Kommissionen, EU:T:2009:2, præmis 88.

⁽³⁾ Nævnt ovenfor.

- (77) Tilsynsmyndigheden understreger, at det er op til de norske myndigheder at godtgøre, at betingelserne for at fravige artikel 61, stk. 1, i EØS-aftalen er opfyldt ⁽¹⁾. De faktiske omstændigheder og argumenter, som de norske myndigheder (og Finnford) har fremlagt, har ikke overbevist Tilsynsmyndigheden om, at den anmeldte støtte fra IN har tilskyndelsesvirkning, eller at den er nødvendig.
- (78) På grundlag af ovenstående har Tilsynsmyndigheden konkluderet, at den anmeldte støtte fra IN til Finnford mangler tilskyndelsesvirkning, og at den ikke er nødvendig. Da støtten alene af disse grunde ikke er forenelig med EØS-aftalens funktion, vil Tilsynsmyndigheden ikke vurdere hensigtsmæssigheden af støtten eller dens proportionalitet.

6. Konklusion — Støtten ikke er forenelig

- (79) På grundlag af oplysningerne fra de norske myndigheder har Tilsynsmyndigheden konkluderet, at det foreslåede kontante tilskud på 16 mio. NOK fra IN til Finnford udgør statsstøtte efter EØS-aftalens artikel 61, stk. 1.
- (80) Tilsynsmyndigheden har konkluderet, at denne støtte ikke er forenelig med EØS-aftalen. Følgelig har de norske myndigheder har ikke tilladelse til at gennemføre den.
- (81) Tilsynsmyndigheden anmoder de norske myndigheder om straks at fremsende en kopi af denne beslutning til Finnford —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

1. Det direkte tilskud på 16 mio. NOK til Finnford, som de norske myndigheder anmeldte den 26. juni 2013, er uforeneligt med EØS-aftalen.
2. Det kan derfor ikke gennemføres.
3. Den formelle undersøgelsesprocedure er hermed afsluttet.

Artikel 2

Denne beslutning er rettet til Kongeriget Norge.

Artikel 3

Kun den engelske udgave af denne beslutning er autentisk.

Udfærdiget i Bruxelles, den 8. april 2015.

På EFTA-Tilsynsmyndighedens vegne

Oda Helen SLETNES

Formand

Helga JÓNSDÓTTIR

Medlem af kollegiet

⁽¹⁾ Sag C-106/09 P, Kommissionen mod Government of Gibraltar samt Det Forenede Kongerige, EU:C:2011:732, præmis 147. Sag C-372/97, Italien mod Kommissionen, EU:C:2004:234, præmis 81. Sag C-364/90, Italien mod Kommissionen, EU:C:1993:157, præmis 20. Sag T-68/03, Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE mod Kommissionen, EU:T:2007:253, præmis 34.

EFTA-TILSYNSMYNDIGHEDENS BESLUTNING**Nr. 357/15/KOL****af 23. september 2015****om afslutning af den formelle undersøgelsesprocedure vedrørende statsstøtte til Sandefjord Fotball AS (Norge) [2016/906]**

EFTA-TILSYNSMYNDIGHEDEN (»TILSYNSMYNDIGHEDEN«) HAR —

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (herefter »EØS-aftalen«), navnlig artikel 61-63 og protokol 26,

under henvisning til aftalen mellem EFTA-staterne om oprettelse af en tilsynsmyndighed og en domstol (herefter »tilsyns- og domstolsaftalen«), navnlig artikel 24, og

under henvisning til protokol 3 til tilsyns- og domstolsaftalen (herefter »protokol 3«), navnlig artikel 7, stk. 3, i del II,

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFREMSTILLING**1. Sagsforløb**

- (1) Efter modtagelsen af klager og indhentelse af markedsoplysninger underrettede Tilsynsmyndigheden ved brev af 31. oktober 2013 de norske myndigheder om, at der var fremsat påstande om statsstøtte i forbindelse med finansieringen af det nye fodboldstadion i Sandefjord (dokument nr. 686574). I samme brev anmodede Tilsynsmyndigheden om oplysninger om den angivelige støtteforanstaltning, som de norske myndigheder fremsendte den 29. november 2013 (dokumentnr. 691773 og 691774).
- (2) Tilsynsmyndigheden udbad sig yderligere oplysninger fra de norske myndigheder den 16. januar 2014 (dokument nr. 694963), der blev fremsendt den 14. februar 2014 (dokument nr. 699518).
- (3) På grundlag af de foreliggende oplysninger besluttede Tilsynsmyndigheden den 22. oktober 2014 at vedtage beslutning nr. 444/14/KOL om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure i relation til statsstøtte til Sandefjord Fotball AS og opfordrede de norske myndigheder til at fremsætte deres bemærkninger. Beslutningen blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* den 15. januar 2015 med en opfordring til offentligheden til at fremsætte bemærkninger senest en måned efter offentliggørelsen.
- (4) De norske myndigheder fik forlænget fristen for indgivelse af bemærkninger til den 23. december 2014, og de fremsatte deres bemærkninger på denne dato (dokumentnr. 733899-733901). Tilsynsmyndigheden har ikke modtaget yderligere bemærkninger.

2. Støttemodtageren — Sandefjord Fotball AS

- (5) Sandefjord Fotball klub er en forening, som blev oprettet i 1998 på grundlag af en samarbejdsaftale mellem de to største fodboldklubber i Sandefjordsområdet, nemlig Sandefjord Ballklubb og IL Runar. Formålet med samarbejdet var at samle et professionelt fodboldhold i Sandefjord, som kunne rykke op i den norske førstedivision.
- (6) Sandefjord Fotball AS, der er et selskab med begrænset hæftelse, forvalter det professionelle hold (»eliteholdet«) ⁽¹⁾. Samarbejdet mellem Sandefjord Fotball club og Sandefjord Fotball AS hviler på Norges Fotballforbund, NFF. Klubben har endvidere et amatørhold og et juniorhold. Den organiserer også fodboldtræning om sommeren og afholder regionale fodboldturneringer for unge amatørspillere.

⁽¹⁾ Yderligere oplysninger om støttemodtageren kan findes i beslutning nr. 444/14/KOL.

3. Beskrivelse af foranstaltningen

3.1. Baggrund

- (7) Indtil 2007 benyttede Sandefjord Fotball's elitehold det kommunale stadion i Bugårdsparken til træning og kampe. Dette stadion levede imidlertid ikke op til de krav, som det norske fodboldforbund stiller til klubber, der spiller i første division. En modernisering af det nuværende stadion var anslået til at ville koste omkring 40 mio. NOK, hvilket beløb Sandefjord Kommune ikke var villig til at investere.

3.2. Opførelsen af det nye stadion

- (8) I 2005 drøftede Sandefjord Kommune og Sandefjord Fotball AS muligheden for at opføre et nyt stadion. Kommunen indvilligede i at stille det nødvendige areal til rådighed, og Sandefjord Fotball AS gav tilsagn om at ville finansiere og drive stadionet.
- (9) Kommunen erhvervede en række grunde i området Pindsle til i alt ca. 3,7 mio. NOK. Området var på daværende tidspunkt udlagt til landbrugsdrift. I Kommunalbestyrelsens beslutning af 6. september 2005, hvorved erhvervelsen blev godkendt, var det fastsat, at området skulle ændre status til erhvervszone, og der blev stillet krav om, at der skulle opføres et stadion. I den nye lokalplan var området opdelt i to dele: Matrikel nr. 152/96 var udlagt til blandet stadion og erhvervsmæssig brug, og matrikel nr. 152/97 til erhvervsmæssig brug. Ved aftale af 28. november 2006 blev begge matrikelnumre derefter overført til to helejede datterselskaber af Sandefjord Fotball AS: Matrikel nr. 152/96 til Sandefjord Fotball Stadion AS og matrikel nr. 152/97 til Sandefjord Fotball Næring AS.
- (10) Ifølge aftalen havde Sandefjord Fotball AS ansvaret for at få den nødvendige finansiering til opførelsen af stadionet på plads. Anlægsudgifterne til projektet blev anslået til 110 mio. NOK. Sandefjord Fotball AS ville bidrage med 70 mio. NOK fra sine egne midler og fra eksterne investorer, fra salg af navnerettigheder osv., og optage et lån på de resterende 40 mio. NOK. Sandefjord Fotball AS' bidrag skulle delvist tilvejebringes ved salg af de byggegrunde, der var udlagt til erhvervsformål (matrikel nr. 152/97), til Pindsle Property AS.
- (11) Ud over opførelsen af stadionet indeholdt aftalen en række yderligere forpligtelser. Sandefjord Fotball AS indvilligede navnlig i at udføre vejarbejder på stadionområdet og afholde omkostningerne ved, at det gamle stadion ikke længere skulle benyttes, herunder reparationsomkostninger.
- (12) Kort efter at aftalen var blevet underskrevet, erhvervede Pindsle Property AS aktierne i Sandefjord Fotball Næring AS, der ejede matrikel nr. 152/97, for 40 mio. NOK. Der blev ikke foretaget nogen værdiansættelse af selskabet forud for salget.
- (13) Det nye stadion blev fuldført i juli 2007, og den samlede pris for opførelsen beløb sig til i alt 110 mio. NOK⁽¹⁾. Ud over fodboldbanen og tilskuerpladserne indeholder det en række andre faciliteter, herunder en atletikbane, et fitnesscenter og mødelokaler. Disse faciliteter stilles gratis til rådighed for andre organisationer (primært indenfor amatørsport).

3.3. Efterfølgende salg af stadionet

- (14) I 2009 fik Sandefjord Fotball AS finansielle vanskeligheder. Klubben besluttede at rejse midler ved at sælge Sandefjord Fotball Stadion AS (det selskab, der ejede stadionet med det omkringliggende areal svarende til matrikelnr. 152/96) til Pindsle Property AS. Denne gang var en værdiansættelse foretaget af en udenforstående virksomhed påkrævet efter norsk lovgivning, eftersom flere enkeltpersoner havde bestyrelsesposter og aktier i såvel selskabet som Pindsle Property AS.
- (15) I den sagkyndige rapport af 6. april 2009 blev Sandefjord Fotball Stadion AS vurderet til mellem 14 og 16 mio. NOK. Selskabet blev solgt til en pris på 15 mio. NOK den 9. juni 2009.

⁽¹⁾ De norske myndigheder har bekræftet, at den oprindelige investering var på 110 mio. NOK. Klubben investerede imidlertid efterfølgende yderligere 17 mio. NOK i inventar og udstyr, hovedsagelig i form af arbejde, der blev udført af klubbens medlemmer («dugnadsarbeid»).

4. Beslutning om at indlede proceduren

- (16) Den 22. oktober 2014 traf Tilsynsmyndigheden beslutning nr. 444/14/KOL om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure i relation til statsstøtte til Sandefjord Fotball AS.
- (17) I sin beslutning kom Tilsynsmyndigheden til den foreløbige konklusion, at overdragelsen af arealer til Sandefjord Fotball AS udgør statsstøtte som omhandlet i EØS-aftalens artikel 61, stk. 1. Tilsynsmyndigheden hæftede sig navnlig ved, at overdragelsen fandt sted under markedsværdien både for så vidt angår matrikel nr. 152/96 (udlagt til blandet stadion og erhvervsmæssig brug) og matrikel nr. 152/97 (udlagt til erhvervsmæssig brug).
- (18) Da de norske myndigheder ikke havde fremført nogen argumenter vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt støtten var forenelig med EØS-traktaten, var Tilsynsmyndigheden i tvivl om, hvorvidt foranstaltningen kunne anses for at være forenelig med EØS-aftalen.

5. De norske myndigheders bemærkninger

- (19) De norske myndigheder fremsatte bemærkninger til beslutningen om at indlede proceduren ved brev af 23. december 2014 (dokumenterne nr. 733899-733901).

5.1. *Transaktionen omfatter ikke statsstøtte.*

- (20) De norske myndigheder hævder i deres bemærkninger, at overdragelsen af arealer fra Sandefjord Kommune til Sandefjord Fotball AS ikke udgør statsstøtte, da den angivelige støttemodtager ikke fik tillagt nogen fordel.
- (21) De norske myndigheder har navnlig anført, at markedsværdien af det omtvistede areal var negativ på transaktionsstidspunktet, og har fremlagt en sagkyndig vurdering herom dateret 5. februar 2014. Den vigtigste årsag til den angivelige negative værdi af grunden er, at Sandefjord Fotball AS (som følge af kontraktvilkårene for overdragelsen af arealet og efter reglerne i zonelovgivningen) var forpligtet til at opføre et fodboldstadion som en del af transaktionen, og at udgiften til opførelsen af stadionet oversteg grundens værdi.
- (22) Ifølge de norske myndigheder kunne man med rette pålægge medkontrahenten at opføre et fodboldstadion som »en særlig forpligtelse« under henvisning til punkt 2.2, litra c), i del V i Tilsynsmyndighedens retningslinjer for statsstøtteelementer i forbindelse med offentlige myndigheders salg af jord og bygninger (herefter »retningslinjerne«⁽¹⁾).

5.2. *Et eventuelt element af statsstøtte vil være yderst begrænset*

- (23) Vedrørende størrelsen af den angivelige statsstøtte har de norske myndigheder anført, at såfremt Tilsynsmyndigheden skulle være af den opfattelse, at det omtvistede areal havde en positiv markedsværdi, må denne værdi anses for at være meget begrænset.
- (24) De norske myndigheder har forklaret, at landbrugsjord nyder særlig beskyttelse i Norge. Et salg og/eller en ændret arealanvendelse heraf er underlagt en streng kontrol fra de regionale jordbrugskommissioner. I det konkrete tilfælde godkendte den kompetente jordbrugskommission kun den ændrede zoneinddeling på grund af den almene interesse i at opføre et stadion. Det ville ikke have været muligt for en bygherre at erhverve grunden til ren erhvervsmæssig brug. Det markedsökonomiske investorprincip kan derfor ikke anvendes i forbindelse med overdragelse af jord. De norske myndigheder mener derfor, at enhver vurdering af markedsprisen bør baseres på prisen på landbrugsjord, da landbrugsdrift er den eneste realistiske alternative måde, hvorpå arealet kan anvendes.

⁽¹⁾ Tilsynsmyndighedens retningslinjer for statsstøtteelementer i forbindelse med offentlige myndigheders salg af jord og bygninger, der blev vedtaget den 17. november 1999. Tilgængelig på: <http://www.efasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

- (25) Subsidiært har de norske myndigheder for så vidt angår værdien af det areal, der var udlagt til erhvervsformål (matrikelnr. 152/97), anført, at Pindsle Property AS (det selskab, der erhvervede Sandefjord Fotball Næring AS til 40 mio. NOK) betalte mere end markedsprisen. Til støtte for dette argument har de henvist til den vurderingsrapport (bilag 11, dokument nr. 699518), hvori det blev konkluderet, at matrikel 152/97 havde en markedsværdi på omkring 15 mio. NOK ⁽¹⁾. Vurderingen er baseret på gennemsnitsprisen på jord udlagt til erhvervsmæssigt formål i Pindsle-området på det tidspunkt, hvor transaktionen fandt sted.
- (26) De norske myndigheder har endvidere anført, at der under alle omstændigheder skal foretages en række fradrag ved beregningen af støttebeløbet. Disse fradrag hidrører fra visse forpligtelser, som Sandefjord Fotball AS påtog sig til fordel for kommunen i aftalen af 28. november 2006: i) 2,6 mio. NOK til renovering af det gamle stadion, ii) 400 000 NOK til udskiftning af belysningen i det gamle stadion, iii) 1,5 mio. NOK til anlæg af en offentlig gangsti, og iv) 5 mio. NOK til etablering af en rundkørsel og en fodgængerovergang. Det var således aftalt, at Sandefjord Fotball AS skulle påtage sig at afholde udgifter på i alt 9,5 mio. NOK (det var det oprindelige skøn) til fordel for kommunen ⁽²⁾.

5.3. Enhver potentiel statsstøtte bør erklæres forenelig med EØS-aftalen

- (27) De norske myndigheder har anført, at såfremt Tilsynsmyndigheden finder et statsstøtteelement i den omtvistede transaktion, bør denne støtte betragtes som forenelig med EØS-aftalen, for så vidt som den falder ind under artikel 61, stk. 3, litra c).
- (28) De norske myndigheder har fremhævet, at fremme af sport, herunder opførelse af sportsinfrastruktur, er et mål af fælles interesse. De har endvidere anført, at statsstøtte er nødvendig og et passende middel i det foreliggende tilfælde.
- (29) De norske myndigheder har navnlig forklaret, at der var behov for et nyt stadion i Sandefjord. De har henvist til det store pres på det eksisterende kommunale stadion, der blev benyttet af Sandefjord Fotball og andre hold på det tidspunkt. Et mere moderne stadion var desuden påkrævet for at opfylde det norske fodboldforbunds licensbetingelser for, at Sandefjord Fotball's elitehold — som havde nydt godt af en midlertidig undtagelse — kunne forblive i Norges førstedivision.
- (30) Sandefjord Kommune undersøgte muligheden for at udvide det nuværende stadion og nåede frem til, at dette ikke ville løse kapacitetsproblemet. Opførelsen af et nyt stadion ville derimod løse såvel kapacitetsproblemet som licensproblemet og ville derudover skabe et centrum for fodboldbegivenheder i hele Vestfold Fylke. Som det fremgår af tabellen nedenfor, benyttes det nye stadion af forskellige klubber. Det gamle stadion er desuden blevet renoveret (renoveringen blev finansieret af Sandefjord Fotball AS), og det benyttes i dag fuldt ud af de lokale idrætsklubber (atletik og fodbold), skoler og den brede offentlighed. Dette viser i endnu højere grad, at der var behov for et nyt stadion i Sandefjord, og at støtte hertil fra staten var berettiget. Hertil kommer, at en opgradering af det nuværende stadion ville have betydet, at kommunen skulle investere omkring 40 mio. NOK uden udsigt til at kunne tiltrække private midler.
- (31) De norske myndigheder har ligeledes anført, at den mulige støtte må anses for proportional. De påpeger for det første, at hovedparten af omkostningerne til det nye stadion blev finansieret af Sandefjord Fotball AS, som bidrog med det højest mulige beløb til byggeriet med egne midler og banklån. Dette bidrag hidrørende fra selskabets egne midler sikrede, at støttebeløbet blev begrænset til et minimum.
- (32) De norske myndigheder fremhæver også de sociale aktiviteter og de amatorsportsaktiviteter af ikke-økonomisk karakter, som opførelsen af det nye stadion har åbnet mulighed for. Det eksisterende kommunale stadion er nu fuldt ud til rådighed for amatorsport. Der afholdes desuden jævnligt en række sociale aktiviteter og amatorsportsaktiviteter, herunder for skolebørn, i det nye stadion.

⁽¹⁾ I vurderingsrapporten anslås den samlede værdi af matrikelnumrene 152/96 og 152/97 til 31 mio. NOK. De 15 mio. NOK fremkommer ved at sammenholde denne vurdering med den respektive størrelse af de to grunde.

⁽²⁾ Det endelige beløb nåede op på 12 mio. NOK, og de ekstra udgifter blev afholdt af Pindsle Property AS.

- (33) Til illustration af dette punkt har de norske myndigheder fremlagt nedenstående tabel, der opregner de forskellige brugeres anslåede årlige benyttelse af stadionet i perioden 2007-2014:

Klub	Aktiviteter	Antal timer pr. år	Betaling
Sandefjord Fotballklubs elitehold	20 kampe (april-oktober/november) 100 timer Træning april-oktober/november 2 timer $\times$ 5 $\times$ 16 = 160 timer ⁽¹⁾	260	Ja
Sandefjord Fotballklubs junior- og rekrutteringshold	Træning og kampe maj-september	60	Ja
Klubber, der samarbejdes med	Træning og kampe maj-september	30	Antal
Klubber, der samarbejdes med	Lokaler til kurser og konferencer, begivenheder, træner- og ledermøder, foredrag	30	Antal
Sandar IL (sportsklub)	Slutkampe for unge i alderen 14-19 år i Sandar-cup herunder åbningsceremoni (og brug af omklædningsrum)	25	Antal
Vestfold Fotballkrets (lokal fodboldforening)	Diverse ungdomshold i Sandefjord og fra resten af fylket med spillere i alderen 14-16 år inklusive træning og kampe samt kurser for trænere.	30	Antal
Sandefjord Fotball Bredde (sportslige aktiviteter for børn og unge), private turneringer	Klubbens administration bruger lokalerne til kurser og konferencer. Fodboldskole i sommer-, efterårs og påskeferien for børn i alderen 6-12 år, der benytter fodboldbanen. Private turneringer »virksomheds-cups«	90	Antal

⁽¹⁾ I vinterperioden træner eliteholdet på en kunstig græsbane, men spillerne anvender omklædningsrum mv. i tilknytning til stadionet.

- (34) Derudover benytter de nærliggende skoler og flere atletikklubber atletikbanen på hverdage. Nogle af de aktivitetsdage, som skolerne organiserer, finder også sted på stadion.
- (35) Den ikke-erhvervsmæssige brug af stadionet tegner sig således for mere end 50 %. Den væsentligste begrænsning for en yderligere ikke-økonomisk anvendelse er vedligeholdelsen af den naturlige græsbane ⁽¹⁾. Eliteholdet har forsteret til at benytte stadionet, idet det kan reservere fodboldbanen til hjemmekampe, og de har forsteret til at træne på banen. De indendørs faciliteter (f.eks. omklædningsrum og kontorlokaler) kan anvendes af alle foreninger hele året rundt.
- (36) Som det fremgår af tabellen ovenfor, betaler de fleste ikke-erhvervsmæssige brugere af stadionet ingen leje. I modsætning hertil betaler eliteholdet en årlig leje på 3 mio. NOK plus 20 % af billetsalget for at anvende stadionet. De norske myndigheder mener, at dette beløb svarer til markedslejen: Sammenlignelige hold betaler mellem 2 000 og 5 000 NOK i leje pr. time, hvilket svarer til et samlet beløb, der ligger under 3 mio. NOK årligt. De norske myndigheder er derfor af den opfattelse, at Sandefjord Fotball's elitehold ikke har nogen fordel i forhold til sine konkurrenter med hensyn til den leje, som det betaler for anvendelse af stadionet.

⁽¹⁾ Der er planer om at etablere en kunstgræsbane for at gøre en øget brug af anlægget mulig.

- (37) De norske myndigheder har endvidere fremhævet, at en eventuel påvirkning af samhandelen og konkurrencen vil være yderst begrænset henset til klubbens lokale karakter. Billetter til hjemmekampe sælges normalt kun lokalt og til tilhængere af besøgende norske hold. Indtægter fra kiosksalg under kampe varierer mellem 600 000 NOK og 1 mio. NOK om året. Hvad angår merchandisevarer er markedet hovedsageligt begrænset til tilhængere fra Vestfold Fylke. Der er ingen konkurrence mellem klubberne for så vidt angår disse produkter. Arenaens navn er blevet solgt til komplett.no, som er en elektronikweb-shop i Sandefjord. Det er kun lokale virksomheder, der reklamerer i arenaen.
- (38) Selv på markedet for spillere er indvirkningen på samhandelen og konkurrencen begrænset. Sandefjord Fotball AS handler kun med spillere i meget begrænset omfang og kun med andre norske klubber. I perioden fra 2011 til 2013 har handelen med spillere kun indbragt 1,35 mio. NOK, og der har været afholdt udgifter for 860 000 NOK.
- (39) For så vidt angår TV rettigheder har de norske myndigheder forklaret, at disse rettigheder administreres centralt af det norske fodboldforbund. En klubs andel af indtægterne afhænger af dens placering i den norske første og anden division. Da der ikke er nogen særlig interesse for norske fodboldmesterskaber uden for Norge, har disse tv-rettigheder ikke nogen reel indvirkning på samhandelen og konkurrencen.

II. VURDERING

1. Forekomst af statsstøtte

- (40) EØS-aftalens artikel 61, stk. 1, har følgende ordlyd: »Bortset fra de i denne aftale hjemlede undtagelser er støtte, som ydes af EF-medlemsstater, EFTA-stater eller ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med denne aftale i det omfang, den påvirker samhandelen mellem de kontraherende parter.«
- (41) Det indebærer, at en foranstaltning udgør statsstøtte i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i EØS-aftalens artikel 61, stk. 1, såfremt følgende betingelser alle er opfyldt: Støtten ydes af staten eller ved hjælp af statsmidler, den giver en selektiv økonomisk fordel til en virksomhed, og kan påvirke samhandelen mellem de kontraherende parter og fordreje konkurrencevilkårene.

1.1. Statsmidler

- (42) For at foranstaltningen kan karakteriseres som statsstøtte, skal den være ydet af staten eller ved hjælp af statsmidler. Begrebet stat henviser ikke blot til centralregeringen, men omfatter alle niveauer af den offentlige forvaltning (herunder kommunerne) samt offentlige virksomheder ⁽¹⁾.
- (43) De omtvistede arealer blev erhvervet af Sandefjord Kommune og derefter overført til to datterselskaber af Sandefjord Fotball AS. Tilsynsmyndigheden konkluderer derfor, at overdragelsen af arealerne involverer statsmidler.

1.2. Virksomhed

- (44) Det fremgår af fast retspraksis, at virksomheder er enheder, som udøver økonomisk virksomhed, uanset denne enheds retlige status og dens finansieringsmåde ⁽²⁾. Økonomisk virksomhed består i at udbyde varer og tjenesteydelser på et marked ⁽³⁾.
- (45) Sandefjord Fotball AS er en professionel fodboldklub, der er organiseret som et privat selskab. Selskabet er aktivt på flere markeder, herunder markedet for salg af spillere og markederne for billetsalg, tv-rettigheder, samlerobjekter relateret til klubben og sponsorer.

⁽¹⁾ Artikel 2 i Kommissionens direktiv 2006/111/EF af 16. november 2006 om gennemskuelligheden af de økonomiske forbindelser mellem medlemsstaterne og de offentlige virksomheder og om den finansielle gennemskuellighed i bestemte virksomheder (EUT L 318 af 17.11.2006, s. 17), indsat i punkt 1a i bilag XV til EØS-aftalen.

⁽²⁾ Dom i sagen Höfner og Elser mod Macroton, sag C-41/90, EU:C:1991:161, præmis 21-22. Dom i sagen Pavlov m.fl., forenede sager C-180/98 til C-184/98, EU:C:2000:428, og dom i sagen Private Barnehagers Landsforbund mod EFTA-Tilsynsmyndigheden, sag E-5/07, EFTA Court report 2008, s. 61, præmis 78.

⁽³⁾ Dom i sagen Ministero dell'Economia e delle Finanze mod Cassa di Risparmio di Firenze SpA m.fl., sag C-222/04, EU:C:2006:8, præmis 108.

- (46) Tilsynsmyndigheden konkluderer derfor, at Sandefjord Fotball AS er en virksomhed som omhandlet i EØS-aftalens artikel 61.

1.3. Økonomisk fordel

- (47) En overdragelse af en grund til en virksomhed kan medføre en økonomisk fordel, især hvis det sker til en pris, der ligger under markedsprisen.
- (48) En transaktion, hvorved der overføres statslige midler, udgør ikke statsstøtte, når den udføres på normale markedsvilkår, og virksomheden således ikke opnår en økonomisk fordel ⁽¹⁾. Dette går under navnet »den markedsøkonomiske aktørtest«.

1.3.1. Overdragelsen af matrikel nr. 152/96

- (49) På tidspunktet for overdragelsen til Sandefjord Fotball AS var matrikel nr. 152/96 udlagt til opførelse af et fodboldstadion og til erhvervmæssig brug. Ethvert anlæg, der opføres på grunden, skal derfor omfatte et stadion for at kunne opnå byggetilladelse. Da udgifterne til opførelse af stadionet oversteg arealernes potentielle værdi, hævder de norske myndigheder, at markedsprisen for matrikel nr. 152/96 var lig nul eller sågar negativ.
- (50) Tilsynsmyndigheden bemærker, at de forpligtelser, der følger af en zoneinddeling, kan påvirke markedsprisen på byggegrunde. Forpligtelsen til at opføre et fodboldstadion kan imidlertid ikke nedsætte markedsprisen til nul, navnlig ikke når der er tale om en transaktion, der har til formål at hjælpe en fodboldklub med at opføre et nyt stadion ⁽²⁾.
- (51) Myndigheden skal endvidere henvise til punkt 2.2, litra d), i retningslinjerne, hvori det anføres, at »markedsværdien [principielt] ikke bør ansættes lavere end primæromkostningerne ⁽³⁾ i en periode på mindst tre år efter erhvervelsen, medmindre den uafhængige vurderingssagkyndige påviser en generel nedgang i markedsværdien for jord og bygninger på det relevante marked«. I det foreliggende tilfælde erhvervede Sandefjord Kommune det areal, der senere blev udstykket som matrikelnummer 152/96 og 152/97, for 3,7 mio. NOK. Tilsynsmyndigheden kan konstatere, at overdragelsen af jord til Sandefjord Fotball AS fandt sted til en pris, som lå under kommunens anskaffelsespris.
- (52) På grundlag af ovenstående bemærkninger konkluderer Tilsynsmyndigheden, at overdragelsen af matrikel nr. 152/96 indebar en økonomisk fordel for Sandefjord Fotball AS.

1.3.2. Overførsel af matrikel nr. 152/97

- (53) Matrikel nr. 152/97 var udlagt til erhvervmæssig brug på tidspunktet for overførslen til Sandefjord Fotball AS. De norske myndigheder har anført, at overdragelsen af matrikel nr. 152/97 bør vurderes i sammenhæng med kontrakten af 28. november 2006, hvorved fodboldklubben navnlig blev forpligtet til at opføre stadionet til gengæld for erhvervelsen af grunden: I betragtning af, at de anslåede udgifter til bygning af stadionet oversteg grundens værdi, kunne overdragelsen efter de norske myndigheders opfattelse ikke medføre en økonomisk fordel.
- (54) Tilsynsmyndigheden bemærker, at matrikelnr. 152/97 er udlagt til erhvervmæssig brug. I medfør af zonelovgivningen er der således ingen forpligtelse til at opbygge et stadion i relation til dette matrikelnummer. Der var heller ikke nogen bindende begrænsninger hidrørende fra den tidligere lokalplan, der gjaldt på tidspunktet for overførslen til Sandefjord Fotball AS, i hvilken området var udlagt til landbrugsdrift. Kun kontrakten af 28. november 2006 forpligter Sandefjord Fotball AS til at iværksætte og finansiere opførelsen af stadionet. Den er det eneste retsgrundlag, hvori det er fastsat, at matrikelnr. 152/97 vil blive solgt for at finansiere en del af byggeriet.

⁽¹⁾ Dom i sagen SFEL m.fl., sag C-39/94, EU:C:1996:285, præmis 60-61.

⁽²⁾ I denne forbindelse skal Tilsynsmyndigheden ligeledes henvise til punkt 2.2, litra c), i retningslinjerne, hvoraf det fremgår, at når der foretages en værdiansættelse, bør de »forpligtelser, som det i det mindste delvis vil være i køberens egen interesse at opfylde, vurderes under hensyntagen til dette forhold.«

⁽³⁾ Dvs. udgifter til erhvervelsen, der blev afholdt af den pågældende offentlige myndighed.

- (55) Tilsynsmyndigheden er af den opfattelse, at en markedsøkonomisk aktør, som sælger byggegrunde, ikke ville have pålagt sådanne betingelser om opførelse eller finansiering af et stadion. Tilsynsmyndigheden kan derfor ikke godtage argumentet om, at den kontraktuelle forbindelse mellem overførslen af matrikelnr. 152/97 til Sandefjord Fotball AS og opførelsen af stadionet bør tages i betragtning ved vurderingen af, om der er tale om en økonomisk fordel.
- (56) Tilsynsmyndigheden bemærker endvidere, at Sandefjord Fotball AS kort efter overførslen solgte aktierne i Sandefjord Fotball Næring AS, der var ejer af matrikelnr. 152/97, til Pindsle Property AS for 40 mio. NOK. Dette salg viser, at den omtvistede grund havde en økonomisk værdi.
- (57) Henset til ovenstående bemærkninger konkluderer Tilsynsmyndigheden, at overdragelsen af matrikelnr. 152/97 medførte en økonomisk fordel for Sandefjord Fotball AS.

1.4. *Selektivitet*

- (58) Det angivelige element af statsstøtte er indeholdt i en transaktion mellem Sandefjord Kommune og Sandefjord Fotball AS. Det er en selektiv foranstaltning som omhandlet i EØS-aftalens artikel 61, i den forstand at den kun vedrører en bestemt virksomhed.

1.5. *Fordrejning af konkurrencevilkårene og påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne*

- (59) Ifølge retspraksis vedrørende påvirkning af handelen og fordrejning af konkurrencevilkårene skal Tilsynsmyndigheden »ikke godtgøre, at disse støtteforanstaltninger reelt påvirker samhandelen [...] og faktisk fordrejer konkurrencen, men skal alene undersøge, om disse støtteforanstaltninger kan påvirke denne samhandel og fordreje konkurrencen⁽¹⁾».
- (60) Alene den omstændighed, at støtten styrker en virksomheds stilling i forhold til andre virksomheder, som den konkurrerer med i samhandelen inden for EØS, er tilstrækkeligt til at konkludere, at foranstaltningen kan fordreje konkurrencevilkårene og påvirke samhandelen mellem de kontraherende parter i EØS-aftalen⁽²⁾.
- (61) I 2006 spillede Sandefjord Fotball's elitehold i den norske førstedivision med mulighed for at kvalificere sig til europamesterskabet. Professionelle fodboldklubber deltager ikke blot i fodboldturneringer, men udfører desuden økonomiske aktiviteter på flere andre markeder såsom markedet for salg af professionelle spillere, reklame, sponsorering, merchandising og medierettigheder. Støtte til en professionel fodboldklub kan derfor forstærke dens stilling på hvert af disse markeder, hvoraf de fleste kan omfatte flere EØS-lande. For så vidt angår markedet for transfer af spillere, var Sandefjord Fotball AS på daværende tidspunkt — og er stadig — aktiv på transfermarkedet, idet man potentielt rekrutterer spillere fra andre EØS-lande.
- (62) Tilsynsmyndigheden konkluderer derfor, at foranstaltningen kan fordreje konkurrencevilkårene og påvirke samhandelen mellem de kontraherende parter i EØS-aftalen.

1.6. *Konklusion vedrørende forekomsten af statsstøtte*

- (63) På grundlag af ovenstående konstateringer konkluderer Tilsynsmyndigheden, at foranstaltningen udgør statsstøtte som omhandlet i EØS-aftalens artikel 61, stk. 1.

⁽¹⁾ Dom i sagen Italien mod Kommissionen, sag C-372/97, EU:C:2004:234, præmis 44.

⁽²⁾ Dom i sagen Philip Morris Holland BV mod Kommissionen, sag C-730/79, EU:C:1980:209, præmis 11-12. Dom i sagen Fesil ASA og Finnjord Smelteverk AS mod EFTA-Tilsynsmyndigheden, forenede sager E-5/04, E-6/04 og E-7/04, EFTA Court report 2005, s. 117, præmis 94 og dommen i sagen Libert m.fl., forenede sager C-197/11 og C-203/11, EU:C:2013:288, præmis 76-78.

1.7. Støttebeløb

- (64) For så vidt angår matrikelnr. 152/96 anerkender Tilsynsmyndigheden, at forpligtelserne vedrørende arealanvendelsen, herunder opførelsen af et stadion, nedsætter grundens markedsværdi ⁽¹⁾. Som nævnt i betragtning 50 ovenfor er en markedspris på nul ikke berettiget i det foreliggende tilfælde. Som det fremgår af punkt 2.2, litra d), i Tilsynsmyndighedens retningslinjer for salg af jord, skulle Sandefjord Kommune have solgt grunden til en pris, der mindst dækkede dens egne anskaffelsesomkostninger. Under henvisning hertil er Tilsynsmyndigheden af den opfattelse, at støttebeløbet vedrørende dette matrikelnummer beløber sig til 1,9 mio. NOK ⁽²⁾.
- (65) For så vidt angår matrikelnr. 152/97 bemærker Tilsynsmyndigheden, at Sandefjord Fotball AS solgte aktierne i Sandefjord Fotball Næring AS, der var ejer af matrikelnr. 152/97, til Pindsle Property AS for 40 mio. NOK. Pindsle Property AS er et privat selskab og var ikke del af samme koncern som Sandefjord Fotball AS på det tidspunkt, hvor transaktionen fandt sted. Salget fandt således sted mellem to uafhængige selskaber ⁽³⁾. Tilsynsmyndigheden har ikke modtaget nogen overbevisende dokumentation for, at transaktionen ikke fandt sted til markedspris. Myndigheden mener derfor, at det er den bedst mulige indikator for markedsværdien af matrikelnr. 152/97.
- (66) På grundlag af ovenstående bemærkninger konkluderer Tilsynsmyndigheden, at den samlede markedsværdi for de arealer, der blev overført til Sandefjord Fotball AS, beløb sig til 41,9 mio. NOK på tidspunktet for transaktionens gennemførelse. Som led i aftalen af 28. november 2006 påtog Sandefjord Fotball AS sig imidlertid også en række forpligtelser til at udføre arbejder på vegne af Sandefjord Kommune. Som nævnt i betragtning 26 ovenfor, var de anslåede samlede udgifter til at opfylde disse forpligtelser på 9,5 mio. NOK på tidspunktet for aftalens indgåelse. De norske myndigheder har forklaret, at kommunen ville have udført disse arbejder, såfremt aftalen ikke var blevet indgået. Tilsynsmyndigheden accepterer følgelig, at de samlede udgifter — som påregnet på tidspunktet for aftalens indgåelse — bør fratrækkes støttebeløbet.
- (67) Tilsynsmyndigheden konkluderer derfor, at den samlede støtte til Sandefjord Fotball AS beløber sig til 32,4 mio. NOK.

2. Formelle krav

- (68) Det fremgår af artikel 1, stk. 3, i del I i protokol 3, at »EFTA-Tilsynsmyndigheden skal underrettes så betids om enhver påtænkt indførelse eller ændring af støtteforanstaltninger, at den kan fremsætte sine bemærkninger hertil [...]. Den pågældende stat må ikke gennemføre de påtænkte foranstaltninger, før den nævnte procedure har ført til endelig beslutning«.
- (69) Overdragelsen af de omtvistede arealer har ikke været genstand for en forudgående anmeldelse til Tilsynsmyndigheden. Tilsynsmyndigheden konkluderer derfor, at de norske myndigheder ikke har overholdt deres forpligtelser efter artikel 1, stk. 3, i Del I i protokol 3.

3. Forenelighed

- (70) Ifølge EØS-aftalens artikel 61, stk. 3, litra c), kan støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrene eller økonomiske regioner anses for at være forenelig med EØS-aftalen, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse.
- (71) Tilsynsmyndigheden bemærker, at den endnu ikke har udstedt retningslinjer for statsstøtte til opførelse af sportsinfrastruktur. Den pågældende foranstaltning skal derfor vurderes direkte på grundlag af artikel 61, stk. 3, litra c), i EØS-aftalen.

⁽¹⁾ Se også beslutning nr. 225/15/KOL af 10. juni 2015 om ikke at rejse indsigelser mod støtte i form af en overdragelse af jord til Vålerenga Fotball, punkt 31.

⁽²⁾ Sandefjord Kommune erhvervede det areal, der senere blev udstykket som matrikelnummer 152/96 og 152/97, for 3,7 mio. NOK. De 1,9 mio. NOK fremkommer ved at sammenholde dette beløb med den respektive størrelse af de to grunde.

⁽³⁾ Dette understreges yderligere af den manglende uafhængige sagkyndige vurdering, der er påkrævet efter norsk selskabsret for transaktioner mellem selskaber i samme koncern.

- (72) I overensstemmelse med den praksis, der var gældende på det tidspunkt, hvor støtten blev ydet, er Tilsynsmyndighedens vurdering baseret på følgende punkter.
- Har støtteforanstaltningen et velafgrænset mål af fælles interesse?
 - Er støtten velegnet til at virkeliggøre målet af fælles interesse, dvs. korrigerer den påtænkte støtte markedssvigtet eller opfylder den et andet mål? Her tænkes navnlig på:
 - er statsstøtte et hensigtsmæssigt middel?
 - virker støtten som en tilskyndelse, dvs. ændrer den virksomhedernes adfærd?
 - står støtteforanstaltningen i et rimeligt forhold til målet, dvs. kunne man opnå samme adfærdsændring med mindre støtte?
 - er konkurrencefordrejningen og påvirkningen af samhandelen så begrænset, at den samlede virkning er positiv?
- (73) Ovennævnte spørgsmål vil blive behandlet i de følgende afsnit.

3.1. *Mål af fælles interesse*

- (74) Tilsynsmyndigheden bemærker for det første, at fremme af sport ikke udtrykkeligt er angivet i EØS-aftalen som et fælles mål. Fremme af sport kan imidlertid betragtes som led i fremme af undervisning, erhvervsuddannelse og ungdomsanliggender samt socialpolitik. Et tættere samarbejde på disse områder betragtes som et formål inden for rammerne af EØS, hvilket navnlig fremgår af artikel 1 og 78 i EØS-aftalen. De nærmere regler for dette tættere samarbejde er yderligere defineret i protokol 31 til EØS-aftalen om samarbejde på særlige områder, dvs. andre områder end de fire friheder. Protokollens artikel 4 har overskriften »uddannelse, erhvervsuddannelse, ungdomsanliggender og sport« og omfatter f.eks. de kontraherende parter deltagelse i det europæiske år for uddannelse gennem idræt 2004. Det viser den nære forbindelse mellem fremme af sport og de mål, der er fastsat i EØS-aftalen.
- (75) Denne fortolkning er i overensstemmelse med Europa-Kommissionens standpunkt (herefter »Kommissionen«). I Den Europæiske Union er fremme af sport specifikt nævnt i artikel 165 TEUF, der blev indsat ved Lissabontraktaten. Også før Lissabontraktaten blev indgået, anerkendte Kommissionen imidlertid den særlige rolle, som sport baseret på frivilligt arbejde har i det europæiske samfund i forbindelse med sundhed, uddannelse, social integration og kultur. Med Lissabontraktaten er fremme af sport også blevet anerkendt som et bidrag til at nå de overordnede mål i Europa 2020-strategien ved at forbedre beskæftigelsesegnethed og mobilitet, især ved foranstaltninger, der fremmer social integration inden for og ved hjælp af sport, uddannelse og erhvervsuddannelse.
- (76) På baggrund af ovenstående bemærkninger konkluderer Tilsynsmyndigheden, at fremme af uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdomsanliggender ved hjælp af sport er et mål af fælles interesse. Tilsynsmyndigheden bemærker endvidere, at finansiering af sportsinfrastruktur også kan være omfattet af den generelle gruppefritagelsesforordning, hvis visse betingelser er opfyldt. Dette underbygger, at fremme af sport, herunder opførelse af sportsinfrastruktur, er et mål af fælles interesse.

3.2. *Egnet middel*

- (77) For at vurdere, om statsstøtte er egnet til effektivt at nå de identificerede mål af fælles interesse, må Tilsynsmyndigheden først identificere og definere det problem, der skal løses. Statsstøtte bør kun ydes i situationer, hvor støtten kan føre til en væsentlig forbedring, som markedet alene ikke kan levere. Hertil kommer, at den foreslåede støtteforanstaltning skal være et egnet middel til at opnå de identificerede mål af fælles interesse.

- (78) Det er almindelig kendt, at de frie markeds kræfter ikke kan danne grundlag for tilvejebringelse af et fodboldstadion i Norge. Der investeres ikke i stadions, der er strukturelt tabsgivende, da indtægterne herfra ikke er tilstrækkelige til at dække investeringsomkostningerne ⁽¹⁾.
- (79) De norske myndigheder har desuden påvist et reelt behov for et nyt stadion i Sandefjord. Dette underbygges af kapacitetsproblemerne i de eksisterende kommunale stadions på tidspunktet for foranstaltningens gennemførelse, og af den omstændighed, at det gamle stadion ikke længere opfyldte det norske fodboldforbunds krav. I betragtning af den urentable karakter af stadioninfrastruktur var statsstøtte nødvendig for at realisere investeringen.
- (80) På denne baggrund konkluderer Tilsynsmyndigheden, at statsstøtte var et hensigtsmæssigt middel.

3.3. Tilskyndelsesvirkning

- (81) Myndigheden kan kun betragte statsstøtte som forenelig med EØS-aftalen, hvis den har en tilskyndelsesvirkning. Der foreligger en tilskyndelsesvirkning, hvis støtten får støttemodtageren til at ændre adfærd og realisere de identificerede mål af fælles interesse, og vedkommende ikke ville have ændret adfærd uden denne støtte.
- (82) Tilsynsmyndigheden bemærker for det første, at opførelsen af stadionet ikke var påbegyndt, før overdragelsen af det pågældende areal fandt sted.
- (83) De oplysninger, som de norske myndigheder har fremlagt, viser desuden, at Sandefjord Fotball AS ikke kunne have finansieret opførelsen af det pågældende stadion uden statsstøtte, da selskabet ikke havde midlerne hertil eller mulighed for at låne et tilstrækkeligt beløb til at dække mankoen. Selskabets eget bidrag til opførelsen af stadionet nærmede sig i forvejen grænsen for, hvad der var muligt ⁽²⁾.
- (84) På grundlag af ovenstående bemærkninger konkluderer Tilsynsmyndigheden, at støtten havde en tilskyndelsesvirkning.

3.4. Proportionalitet

- (85) Statsstøtte anses for at være proportional, hvis støttebeløbet er begrænset til det minimum, der er nødvendigt for at nå de fastsatte mål af fælles interesse. Tilsynsmyndigheden lægger i almindelighed de støtteberettigede udgifter og maksimale støtteintensiteter til grund for sin vurdering.
- (86) Som anført i betragtning 67 ovenfor udgjorde støtten til Sandefjord Fotball AS 32,4 mio. NOK. Med henblik på at vurdere støtteintensiteten skal dette beløb sammenholdes med de støtteberettigede investeringsomkostninger. Tilsynsmyndigheden finder, at de udgifter, som Sandefjord Fotball AS har afholdt på vegne af Sandefjord Kommune, som er blevet fratrukket støttebeløbet — se betragtning 66 ovenfor — ikke kan udgøre en del af de støtteberettigede omkostninger. De samlede investeringsomkostninger på 110 mio. NOK skal derfor nedsættes med 9,5 mio. NOK. De støtteberettigede investeringsomkostninger beløber sig således til 100,5 mio. NOK, og støtteintensiteten er på 32 %. Tilsynsmyndigheden bemærker, at denne støtteintensitet er forholdsvis lav, og at resten af investeringen blev finansieret af støttemodtageren, Sandefjord Fotball AS.
- (87) Støtteintensiteten skal imidlertid også vurderes i lyset af de sociale fordele, som stadioninfrastrukturen afføder. Som anført i afsnit I.5.3 ovenfor anvendes stadionet til ikke-erhvervsmæssig formål af en række brugere, herunder amatørsportshold og skoler. Denne ikke-økonomiske anvendelse tegner sig samlet set for mere end 50 % af den samlede brug af stadionet.

⁽¹⁾ Se også beslutning nr. 225/15/KOL af 10. juni 2015 om ikke at rejse indsigelser mod støtte i form af en overdragelse af jord til Vålerenga Fotball, betragtning 65.

⁽²⁾ Se navnlig oplysningerne i dokument nr. 699518, s. 29.

- (88) Tilsynsmyndigheden bemærker endvidere, at stadioninfrastrukturen til en vis grad er multifunktionel, idet et fodboldstadion kombineres med en atletikbane, et fitnesscenter og en række andre indendørs faciliteter. Dette øger mulighederne for at anvende stadionet til ikke-økonomiske formål. Endelig bemærker Tilsynsmyndigheden, at eliteholdet betaler en leje svarende til markedslejen for brug af stadionet (se også afsnit II.3.5 nedenfor), mens amatørklubber og andre ikke-kommercielle brugere kan benytte det gratis. Dette understreger yderligere det sociale bidrag, som stadionet yder i lokalområdet.
- (89) På grundlag af ovenstående bemærkninger konkluderer Tilsynsmyndigheden, at støtten var proportional.

3.5. Ingen urimelig konkurrencefordrejning og ingen påvirkning af samhandelen

- (90) Hvis støtten skal kunne anses for at være forenelig med EØS-aftalen, skal de negative virkninger i form af fordrejning af konkurrencevilkårene og påvirkning af samhandelen mellem kontraherende parter være begrænsede og opvejes af støttens positive virkning i kraft af bidraget til målet af fælles interesse.
- (91) Indledningsvis bemærker Tilsynsmyndigheden, at det stadion, der blev finansieret ved hjælp af statsstøtte, hovedsageligt har et lokalt og regionalt fokus. Infrastrukturen er hverken bestemt til at skulle tiltrække internationale arrangementer eller til i videre omfang at skulle anvendes af andre kommercielle brugere end Sandefjord Fotball's elitehold.
- (92) Eliteholdet betaler leje for brug af stadionet. De nuværende lejevilkår er baseret på forhandlinger med de private ejere af stadionet. Der er således en formodning for, at lejen svarer til markedslejen. Dette bekræftes yderligere af en sammenligning med den leje, der typisk betales af andre klubber, således som det fremgår af de oplysninger, som de norske myndigheder har fremlagt (se betragtning 36 ovenfor).
- (93) Tilsynsmyndigheden bemærker også, at støtteintensiteten er lav, og Sandefjord Fotball AS's bidrag til investeringerne mindsker yderligere risikoen for fordrejning af konkurrencen.
- (94) Endelig har den økonomiske virksomhed, der udøves af Sandefjord Fotball AS, kun en meget begrænset indvirkning på handelen og konkurrencen inden for EØS-området som følge af klubbens lokale karakter. Billetsalget og klubbens branding-, sponsorerings og reklameaktiviteter er hovedsageligt rettet mod lokalsamfundet og Vestfold Fylke. Klubbens aktiviteter på markedet for spillere er også meget begrænset og koncentreret til Norge. Endelig har Sandefjord Fotball AS ikke nogen direkte indflydelse på markedsføringen af tv-rettigheeder, som styres centralt af det norske fodboldforbund, og selskabet har under alle omstændigheder kun begrænsede indtægter herfra.
- (95) Tilsynsmyndigheden konkluderer derfor, at en eventuel fordrejning af konkurrencen og samhandelen som følge af støtteforanstaltningen vil være begrænset.

3.6. Afvejning og konklusion

- (96) Som led i ovenstående vurdering har Tilsynsmyndigheden foretaget en afvejning af de positive og negative virkninger af den pågældende foranstaltning. Tilsynsmyndigheden konkluderer, at den konkurrencefordrejning, der følger af støtteforanstaltningen, ikke påvirker samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse.

4. Konklusion

- (97) På grundlag af de oplysninger, som de norske myndigheder har fremlagt, har Tilsynsmyndigheden konkluderet, at overdragelsen af arealerne udgør statsstøtte som omhandlet i EØS-aftalens artikel 61, stk. 1. Tilsynsmyndigheden har konkluderet, at denne støtte er forenelig med EØS-aftalen —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Statsstøtten til Sandefjord Fotball AS erklæres forenelig med EØS-aftalen i medfør af dennes artikel 61, stk. 3, litra c).

Artikel 2

Denne afgørelse er rettet til Kongeriget Norge.

Artikel 3

Kun den engelske udgave af afgørelsen er autentisk.

Udfærdiget i Bruxelles, den 23. september 2015

For EFTA-Tilsynsmyndigheden

Sven Erik SVEDMAN

Formand

Helga JÓNSDÓTTIR

Medlem af kollegiet

ISSN 1977-0634 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2520 (papirudgave)

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA